Soren

LA LILIECI

***

BIBLIOTECA
PENTRU
TOŢI

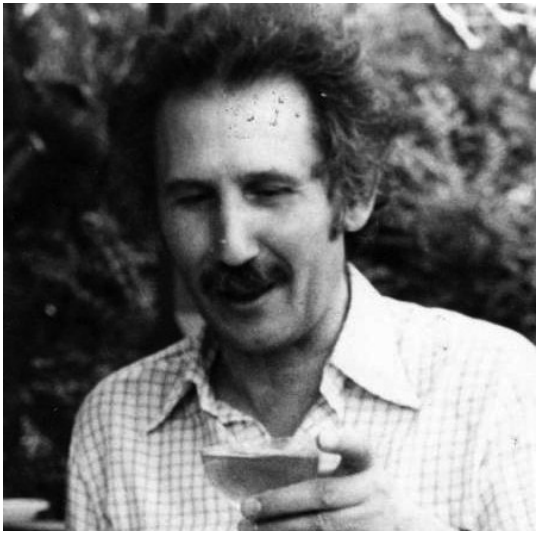

Bucureşti, 2010

2

Tabel cronologic de Mihaela Constantinescu-Podocea
Referinţe critice de Sorina Sorescu
Fotografii din arhiva familiei, arhiva Muzeului Naţional
al Literaturii Române şi din arhiva personală a lui Ionel Cucu
Copyright © 2010 Editura ART, pentru prezenta ediţie

JURNALUL
NAŢIONAL

Director general
Marius Tucă

Director executiv
Sorin Stoian

Director marketing
Adriana Ioniţă

Piaţa Presei libere nr. 1,
Corp D, etaj VIII, Bucureşti, Sector 1,
tel.: 021-318 20 37, fax: 021-318 20 35
E-mail: editura.jurnalul@jurnalul.ro

EDITURA ART

GRUPUL EDITORIAL ART
Comenzi – Cartea prin poştă
CP. 78, O.P. 32, cod 014810, sector 1, Bucureşti
tel.: (021) 224.01.30,0744.300.870,0721.213.576;
fax: (021) 224.32.87
Ne puteţi vizita pe: www.editura-art.ro

Redactor: Mihaela Dobrescu
Tehnoredactor: Vasile Ardeleanu
Producţie: Walter Weidle

Date despre colecţia BIBLIOTECA PENTRU TOŢI:
www.jurnalul.ro; www.bibliotecapentrutoti.ro
Coordonator proiect: Ana-Maria Vulpescu
Design supracopertă:

GRIFFON & SWANS
creative service
www.griffon.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României SORESCU, MARIN
La Lilieci / Marin Sorescu ; ed. stabilită şi îngrijită de Sorina Sorescu; pref. de Ion Pop; tab. cronologic de Mihaela Constantinescu-Podocea; referinţe critice de Sorina Sorescu. – Bucureşti: Art, 2010

2 vol.

ISBN 978-973-124-499-0
Vol 1. – ISBN 978-973-124-492-1
Vol 2. – ISBN 978-973-124-493-8

ÎN „FORUL ROMÂN”

Prin caracterul insolit al textelor sale, apariţia primei „cărţi” din ciclul *La Lilieci,* în 1973, i-a putut surprinde chiar şi pe unii dintre cititorii fideli de până atunci ai lui Marin Sorescu. De la parodiile din *Singur printre poeţi,* cu care debutase în 1964, la *Poeme* (1965), *Moartea ceasului* (1966), *Tinereţea lui Don Quijote* (1968), *Tuşiţi* (1970), poetul se impusese în primul rând prin dimensiunea parodic-umoristică a scrisului său, printr-o „desolemnizare” a discursului, remarcată de la început de critică, ce invita la o comunicare mai destinsă şi mai liberă de tiparele grave, apropiată de limbajul colocvial, de fiecare zi, cu accente „prozaice”, subminând convenţiile moştenite ale poetizării. Teme mari, prestigioase, ale liricii erau coborâte în stradă, printre evenimente ale vieţii imediate, ceremonialitatea adresării devenea familiaritate, iar ceea ce primise, până nu demult, un fel de aură mitică se „democratiza” vizibil de la o carte la alta.

Adevărurile cu literă mare ale „mesajului” înnobilat de podoabele unor verificate „figuri de stil” păreau, astfel, accesibile oricui. Autorul acelor poeme afişa aproape mereu o atitudine jucăuşă, o mare degajare

faţă de clişeele şi stereotipiile limbajului poetic, manevrate cu o fantezie asociativă de o extremă mobilitate, pentru a se despărţi – cum spune o formulă – râzând de un trecut, aici literar; dar şi pentru a sugera prin acest joc „subversiv” un soi aparte de „teatru al lumii”, cu cota lui de mecanică parazitând vitalitatea existenţei autentice, un spectacol la care se poate râde cu lacrimi, şi la propriu şi la figurat, cu personaje prinse în Marele Mecanism, mişcându-se adesea pe pragul absurdului.

De aici şi ambiguitatea discursului sorescian, construit între comic şi grotesc, prin înscenarea de situaţii în care contrastul dintre esenţă şi aparenţă al comportamentelor era împins spre limite către stranietate şi angoasă. Numai că această poezie dezamorsa mai întotdeauna mecanismul periculos-exploziv al sensului, trecând cuvintele prin alambicuri şi ţevării formale ce le întârziau, nu fără un anume amuzament, efectul perturbator sau distructiv: până să ajungă la poanta „epigramei” sale, operatorul limbajului se juca pe parcurs cu vorbele, găsea, inventiv, noi ecuaţii formale, cu o plăcere de artist baroc iubitor de forme în mişcare proliferantă, surprinzătoare, delectabilă prin chiar spectacolul „gratuit” pe care îl desfăşura. Apropierea de ceea ce, în reflecţia asupra manierismului, s-a numit „jocul ideilor cu fantezia” era, atunci, ca şi obligatorie. Ingeniozitatea combinatorie, spectaculoasă în sine, trecea acolo în primul plan, iar ceea ce părea intenţie de simplificare, de directeţe a comunicării, se vădea a fi mediere rafinată a ei prin artificii abile ale învecinărilor de cuvinte, pe firul conducător al câte unei idei ea însăşi surprinzătoare.

Cititorul acestei producţii lirice a putut constata, însă, cu timpul, un proces pe care l-am putea numi de

„radicalizare” a atitudinii faţă de poeticitatea limbajului de care uza. Iniţiala „desolemnizare”, observată încă de un Vladimir Streinu la debutul poetului, va fi dusă şi mai departe în cărţile mai târzii, precum *Descântoteca* (1976) ori *Sărbătorile itinerante* (1978), unde deja acuta conştiinţă a convenţiei poetice e dezavuată explicit. În spaţiul, cu precădere, al „discursului amoros”, sunt identificate şi prinse aici în acele ironiei numeroasele automatisme şi clişee de comportament „liric”, de poetizare artificială, într-o comedie a limbajului căreia i se contrapune programatic vorbirea firească, „pe firul apei”, „ca-n viaţă”, adică spontan, cu acceptarea unor notaţii banale, prozaice, divagante, chemate să susţină senzaţia de autenticitate, evitarea contrafacerii comunicării prin artificiul verbal. Între „viaţă” şi „literatură” se angajează astfel o competiţie şi mai energică, discursul admiţând neglijenţe studiate, „impurităţi” prozaice, digresiuni ce diluează „mesajul”, repetiţii, o locvacitate a „actorilor” cuplului îndrăgostit care vizează un soi de „tranzitivitate” a limbajului, de comunicare nemijlocită şi cumva neglijentă a stărilor de spirit. Fundalul expresiei poetice „înalte” se străvede mereu în spatele acestor dialoguri şi confesiuni, dimensiunea „critică” la adresa convenţiilor poetice iese destul de clar în evidenţă; prinde contur, de fapt, o altă convenţie, aceea a naturaleţii comunicării, nu fără senzaţia, uneori, de programare excesivă, dificil de mascat.

Marin Sorescu procedase, însă, cu câţiva ani mai înainte, la o asemenea „naturalizare” a discursului poetic, întors contra „literaturii”, căci „Cartea întâi” din suita *La Lilieci* apăruse, cum am notat deja, în 1973, şi avea să fie continuată cu altele cinci, tipărite pe rând în 1977, 1980, 1988, 1995, pentru ca ultima să apară

postum, în 1998. Proiectul său „autenticist”, ca să spunem aşa, îşi află abia acum adevărata împlinire. Fiindcă textele publicate sub acest titlu se vor şi sunt răsfrângeri ale unei lumi originare, naturale, a rădăcinilor – biologice şi poetice – ale scriitorului însuşi. Este universul de gândire, de sensibilitate, de imaginaţie şi de limbaj, al lumii ţărăneşti din Bulzeştii Olteniei lui Marin Sorescu, spre care poetul se întoarce pentru a-l înregistra şi reface în chip cât mai apropiat de izvoarele ei. Ca să atingă acest punct maxim al autenticităţii, el apare îndeosebi în postura unui „simplu” înregistrator de voci ale comunităţii din care se desprinsese, pe care o regăseşte şi o evocă precum un reporter şi un purtător de cuvânt, dar mai ales ca un arheolog care face săpături în adâncurile tradiţiei, ca să readucă la suprafaţa trăirii tiparele în curs de deteriorare şi alterare ale unor existenţe în fond exemplare, prin care s-a structurat în timp un univers uman aparte, de o extraordinară vitalitate şi forţă de expresie. Într-un interviu din 1974, Sorescu spune chiar că „importantă nu era imaginaţia, ci exactitatea unei comunicări”, că această carte este una „auto-biografică” – un „omagiu... adus satului, părinţilor şi fraţilor” săi. Cu alte ocazii, vorbeşte despre voinţa de a „injecta lirismul cu vigoarea faptelor concrete”, iar „omagiul” adus lumii satului apare şi ca un fel de „plângere”, de „bocet”.

„La Lilieci” este, de fapt, – cum a precizat autorul însuşi şi cum reiese şi din câteva poeme – numele cimitirului sătesc al Bulzeştilor: o lume, aşadar, înmormântată, dar cu care încă se mai comunică, evocată prin ritualuri de pomenire ce se desfăşoară în chiar acest spaţiu, şi mai ales reînviată în cuvânt din memoria localnicilor, din tradiţiile şi folclorul lor. Să nu

se înţeleagă, însă, că poetul procedează ca „tradiţionaliştii” de pe vremuri sămănătoriste, nostalgici conservatori şi solemn-idealizanţi ai unui trecut cumva de operetă, contrapus civilizaţiei urbane considerate bolnave şi corupătoare. Textele care compun aceste „cărţi” nici nu sunt, de altfel, asimilabile poemului în înţeles „clasic”, adică celui care e construit cu instrumentele obişnuite ale poeziei: metafore, simboluri, toate acele „figuri de stil” coordonate de o anumită disciplină prozodică, armonizate muzical. Faţă de poezia scrisă până atunci de Marin Sorescu, pe care am încercat s-o caracterizăm sumar în rândurile de mai sus*, La Lilieci* se deosebeşte într-o foarte mare măsură. Acel joc, manierist ca tipologie, al ideilor cu fantezia, a dispărut, dezvoltările „baroce” ale imaginilor ingenioase nu se mai regăsesc aici, iar confesiunea directă e, de asemenea, ca şi absentă şi nu e asumată „liric”... Alte „medieri” şi-au făcut, în schimb, apariţia şi au o funcţie determinantă: naraţiunea, dialogul, descrierea „realistă” de decoruri naturale şi gospodăreşti, de secvenţe de viaţă „normală”, cu elemente când mai banale, când mai insolite, conducând spre o viziune dramatică, teatrală a lumii.

Avem de-a face aici, cum foarte expresiv ne spune o formulă dintr-un poem, cu „un teatru mare cât satul”. Este, într-un sens mai larg, o poezie a „rolurilor”, în care autorul-povestitor preia măşti, întrupează personaje din universul ţărănesc şi, mai ales, „fotografiază” date şi situaţii ale realului, în substanţa lor brută, păstrând doar gradul de „transfigurare” inerent, reţinut aproape exclusiv în măsura în care faptul de viaţă şi de limbaj preia structuri arhetipale, fiind gata modelat de un mod specific de a vedea

lumea, prelucrat de tradiţia seculară, adică are o deja marcată dimensiune simbolic-ritualică, transmisă prin ani până în momentul refacerii ei în evocare. Faptul de viaţă pare, astfel, a se prezenta singur, având ca unic mediator, bun conducător de energie verbală, pe autorul care preia rostitul şi făcutul ca pe tot atâtea „felii de viaţă” – cum se spunea undeva în *Descântoteca.* Este un mijlocitor, însă, care, cu foarte rare excepţii, se autoelimină din discurs, face tot ce poate ca să nu altereze „planul primar” al istoriei trăite şi al istorisirii retrăite de „informatorii”-ţărani, încercând să se topească în masa anonimă, ca odinioară povestitorii de snoave – voci din corul mare al colectivităţii rurale arhaice. El şi vorbeşte din interior, căci cunoaşte de la faţa locului mentalităţile, comportamentele specifice, limbajele definitorii, le readuce la suprafaţa trăirii din lăuntrul stratificat al propriei fiinţe, dar surdinizându-şi vibraţia personală, voindu-se „obiectiv”. S-a şi vorbit, printre cititorii specializaţi ai acestui ciclu, de „tehnica documentarului şi a obiectivităţii absolute” (Mihaela Andreescu), despre „antipoezie” (Romul Munteanu), despre „parodierea temelor tradiţionaliste”, dar şi despre „poezie *implicată* în negaţia unei false poezii” (Eugen Simion), ori despre „folosirea epicului pentru a construi ample metafore ale existenţei ţărăneşti” (Mircea Iorgulescu).

Latura ludică, de joc în înţelesul mai ales *teatral* al acestui cuvânt, *este,* totuşi, cea care se impune dominator. Oricâtă „obiectivitate” afişează autorul în alcătuirea „documentarului” său, nu-i poate scăpa cititorului atent construcţia, în aceste texte, a *convenţiei oralităţii* ţărăneşti, actul de rememorare-trăire, de interpretare a faptelor originare ale lumii

rurale în limbajul *reconstituit* al locului şi momentului experienţei prime. Masca pe care poetul şi-o lipeşte pe figură este, în esenţă, cea a povestitorului ţăran, martor şi spectator totodată al secvenţei de viaţă refăcute, repuse în scenă, iar senzaţia de autentic provine tocmai din acest joc mimetic deplin asimilat. Impresia de teatralitate şi de spaţiu scenic izolat, ca toate spaţiile învestite ritualic şi simbolic, este, de altfel, excelent sugerată chiar de autor, care scrie: „Satul e închis ca o cetate. / Totul se află înăuntru. Când vine de la câmp, / Omul parcă trage scara potecii după el. / Ce se petrece în afară e din alt tărâm, / Unde ajungi călare pe pajură, / Ori scoborându-te printr-o fântână părăsită. / Forul român e capul podului văruit / Ori poiana cu iarbă verde”...

Este, aici, un fel de simetrie, în replică la viziunea unui Lucian Blaga asupra satului tradiţional imaginat ca o monadă suficientă sieşi, situat, pentru el, în centrul lumii şi în „zarişte cosmică”, în virtutea unui „destin emanat din veşnicie”. Deosebirea între cele două perspective este, însă, enormă: marele poet şi filozof ardelean păstrează consecvent accentul metafizic al viziunii, tonalitatea grav-ceremonioasă, înalt-spiritualizată a rostirii, opunând-o, încă la modul „tradiţionalist”, universului urban al raţiunii alienate de datul originar, destructurante pentru fiinţa umană întreagă şi deplină, ruptă dramatic de un mod de existenţă „organic”. În al său „teatru mare cât satul”, Marin Sorescu, e atent, dimpotrivă, îndeosebi la „concretul” realităţii rurale care – fără să se piardă cu totul, „ritualitatea”, caracterul repetitiv, în tipare date, al actelor fundamentale ale vieţii – e degajată de aura metafizică, adusă la nivelul faptelor de fiecare zi, care pot fi deopotrivă grave şi derizorii, repere majore ale

existenţei, relative la naştere, nuntă, moarte, tot atât cât întâmplări cumva marginale, ce pot fi evocate în regim anecdotic, dar care înviorează cu substanţa lor scena acestui vast spectacol vorbit-scris al lumii, care se petrece „ca în viaţă”, unde nivelele trăirii şi manifestărilor ei interferează, se amestecă, în ansamblul unei colorate viziuni carnavaleşti. Orice fapt de viaţă poate deveni, astfel, spectacol, situabil când la limita comediei, când mai dramatic, dar fără nici un accent emfatic – căci avântul retoric e cenzurat de însuşi firescul vieţii în care se amestecă de toate, şi bune, şi rele, şi frumosul, şi urâtul, şi sărbătorescul ori tragicul sumbru.

Astfel de „spectacole” pot oferi, de pildă, dialogul savuros „moromeţian” al unor ţărani care fac politică, moartea prin spânzurare a unui bărbat, „strigarea” păcatelor ascunse ale sătenilor la „lăsatul secului”, evocarea unor momente din trecutele războaie, suita de blesteme a unei mame dezamăgite de fiul vitreg, evocarea anecdotică, de snoavă umoristică, a unor vizite sacre în lumea aceasta de jos, transcrierea scenică a „maniilor” unor personaje pitoreşti, comedia soţului înşelat, bizareria unor canoane preoţeşti, drama părinţilor bătrâni părăsiţi de copiii nerecunoscători, strategiile opoziţiei ţăranilor aflaţi sub presiunea colectivizării forţate sub regimul comunist, natura hilară sau gravă a atâtor altor situaţii în care apar numeroşii „actori” ţărani. În mod semnificativ, asemenea evenimente apar privite „ca la bâlci” sau ca la „panoramă”, trezesc curiozităţi şi emoţii de spectator, sunt comentate cu umor şi cu ironie de asistenţă, în vreme ce altele apar considerate cu un scepticism sănătos şi cu un soi de încredere şi supunere resemnată faţă de soartă. Toate certifică

„marea deschidere spre comedie” a lumii soresciene (Gabriel Dimisianu) şi, în genere, caracterul lor de puneri în scenă. Mozaicul acestor evocări este de o impresionantă diversitate şi ajunge să recompună, cum s-a şi spus, o adevărată epopee, o frescă a lumii ţărăneşti, realizată de cineva care a reuşit să se identifice perfect cu vocile colectivităţii. Iar această identificare e atestată mai ales la nivel lingvistic, prin scoaterea la lumină, ca dintr-un muzeu al memoriei colective, a unor cuvinte şi expresii regionale pline de culoare, formule sapienţiale ori simple nume de obiecte şi stări, nume şi porecle ale oamenilor, care constituie ele însele un minunat spectacol de carnaval sonor, antrenate într-un discurs ce valorifică la maximum virtuţile oralităţii, fie în descrieri, fie în dialoguri ori în nenumăratele roluri de povestitor preluate de poet. Marele talent de dramaturg al lui Marin Sorescu e evident şi în aceste mai mici puneri în scenă, într-o regie sclipitor condusă.

S-a spus despre ciclul *La Lilieci* că e un fel de replică românească a *Antologiei Spoon River,* a poetului american Edgar Lee Masters, care evoca în 1915 biografiile unor morţi cu destine obişnuite, punându-i să vorbească simplu, în nume propriu. Apropierea nu poate fi dusă, însă, prea departe, căci scriitorul român pune în joc un mult mai complex depozit „muzeistic” şi memorial, cu tehnici diversificate prin care un univers de absolută originalitate apare valorificat cu strălucire. Repunerea în circulaţia publică largă a acestei opere de referinţă a poeziei noastre se cuvine, aşadar, întâmpinată cu un sentiment de satisfacţie şi cu conştiinţa că acest act va redeschide cititorului de acum una dintre porţile mari către un univers uman şi spiritual definitoriu, cum este acela, evocat între

comedie şi bocet, din „forul român” al lui Marin Sorescu.

Ion POP

CARTEA A TREIA
(1980)

DASCĂLUL

I

Venea la şcoală de dimineaţă
Cu demâncarea la el.
Hainele le ţinea îngropate la loc, unde muncea.
Că era lup de muncă. Şi ajungea la şcoală,
Făcea ce făcea cu copiii şi când le da drumul,
Încăleca pe cal şi-o lua peste câmp, la locurile lui acolo.
Se schimba acolo la loc şi muncea până-n întuneric.
Se dezbrăca şi le-ngropa iar, şi pleca acasă,
Acolo la Pârva-n Secuieşti, avea casă cu etaj.
Şi dimineaţa, se-mbrăca, lua mâncarea şi pleca la
Şcoală călare. Şi de-acolo, la loc. Om harnic.
Lup de muncă, spunea Moşu, care-i fusese elev.
Învăţa copiii foarte bine. Îl chema Bulzescu Matei.
A murit, tânăr, săracu! Avea un băiat Ion, se făcuse
Cântăreţ la biserică şi-a murit de tifos,
Până în războiul dintâi.
Au mai rămas două fete, Ioana şi cu Nicoliţa
(Căsătorită cu Mitrică al lui Nete).

II

Copiii erau de toate felurile. Unii mai mari, alţii mai mici
Şi cum învăţau? Aduceau un car cu nisip, îl nivelau
Şi stau toţi grămadă pe lângă el.
Şi aşa-nvăţau literele.

Ştergeau şi iar îl întindeau.
— Ia zii, mă, A – făcea învăţătorul.
— Zii şi tu, răspunde elevul.
— Păi, io zisei.
— Păi, mai zii o dată.
Bată-te Dumnezeu să te bată! şi pleca de lângă el.
Pe unii îi „gâdila” la palmă cu o linie;
— Monitor, dă-i atâtea cu dunga şi atâtea cu latul.
Şi alea cu dunga dureau mai rău.
Şi unul zice – cine-o fi fost ăla? – „Lasă-mă, domnule
Învăţător, nu mai da cu dunga, că-ţi dau un leu,
Mi-l dete tata să iau condeie.”

III

Mai era un învăţător, care-l suplinea pe Matei,
Unul din Prejoi. Îşi amintea Ilie Chelcea de el:
„Venea învăţătorul cu mămăliga la şold”.
E, legată într-o batistă, avea şi el acolo
Vreo ceapă!
Şcoala era pe locul lui Gheorghe Banta şi la ea zidiseră
Ilie şi Ion Ţuruc, doi fraţi, meşteri zidari, veniţi din
Negoieşti. Ion Ţuruc e străbunicul meu.

Iar Ilie a fost tatăl a trei fete:
Liţa, Lia (muma alei lu Trică-a lui Gogu) şi Anica
(Muma lui Ilie-al Anicăi).
Ăştia din Negoieşti erau săraci, pe moşie boierească,
grecească,
Stăteau acolo în Gura Vocnii, o vâlcea, când cobori
În Amaradia.
Acolo era şi-o bisericuţă, mititică, aşa cam cât o
cameră,

Şi-o fântână cu trei izvoare, o cişmea.

IV

Dar Matei învăţătorul, parcă-l văd
Descălecând, lăsând calul să pască împiedicat
Şi el dezgropându-şi de la capul locului
Hainele rele şi sapa,
Schimbându-se cu hainele rele şi-ncepând munca,
După ce-i învăţase pe ăia azbuchea, pe nisip.

Aşa se-nvăţa mai-nainte
Şi intelectualului nu-i era ruşine
Să vină cu mămăliga la şold.
Nu se rupsese bine de pământ,
Tot în el îşi punea speranţa
Şi-o îngropa, cum îşi îngropa hainele,
Ca în lada de zestre,
La păstrat.

IOANA, MUMA

Era muma vitregă
A lui Gheorghe-al lui Ion Ţuruc.
Povestea: „Ne duceam, fato,
Tocmai la şuşea la Căpreni,
Munceam acolo. Stăteam câte o săptămână.
Făceam corvoadă.
(Începuse civilizaţia, ţăranii erau scoşi la drumuri,
La corvezi.)
La urmă mă duceam la Gura Ţiganului, iarna, desculţă
De tot, de luam lemne cu targa. Ei, ba-mi degera, da' ce să fac
Eram săracă rău, nici ciorapi n-aveam".

Şi bărbatu-su era la Bucureşti, cărbunar.
Vindea cărbuni, să facă bani,
Dar n-apuca să strângă neam şi ea sta desculţă.
Şi răsare unul şi zice:
— Vezi că ţi-a venit bărbatul mort,
Du-te de ia-l de la Craiova.
Şi-am trimis pe cineva.
Şi până a veni ei mi-au murit şi copiii amândoi.
Şi-am îngropat trei morţi odată.
Şi n-aveam de nici unele, n-aveam decât apă-n vadră.
Cum să mai poci?

Şi lui Ion Ţuruc i-a murit nevasta
Şi-a luat-o pe Ioana asta. Era tânără şi ţeapănă.
O femeie voinică şi frumoasă şi cu putere.
Şi-a făcut cu ea o fată, pe Domnica,
De-a murit la 27 de ani, măritată.

RĂDĂCINA GRÂULUI

Maica zicea:
„Lasă, fată, faceţi-vă, fată, copii
Să aibă şi ei unde se duce, cu cine să vorbească,
Să se joace.
Că eu am fost singură şi nu-mi deschidea nimeni uşa,
Să-i spun şi eu o durere.
Şase fraţi am avut şi mi-au murit toţi,
De câte-o boală, aşa.
Se numeau: Enache, Nicolae, Constandin, Constandina, Ioana, Dina... Să le faceţi colac, că le stăpâniţi moşia colea.
(Acum să facă ăştia de le-au luat pământul.
Cercelaru şi cu Ciupag şi cu Balamuc, ăi de mi-au măsurat moşia.)

Maica a avut moşie multă.
— Ei, zice mama, care seamănă acum
C-o poză de-a maicăi, de e pe perete,

Le-am făcut colac.
Acum nu mai pot să-mi frământ nici mie,
Că nu mai am nici pentru mine putere.
Şi baba de la vale (bunica dinspre tată) îi spunea mamei:
— Fată, când aţi pune de colaci,
Să vă gândiţi şi la cumnaţii mei,
O fată Stanca şi-un băiat Nicolae.
Erau nişte copii graşi şi frumoşi
Şi-au murit pe la 10-12 ani.
Erau fraţi vitregi cu Ion Bălan.

Şi mama pe toţi i-a ţinut minte
Şi la toţi le-a făcut colac, cât a putut.
Morţii noştri mănâncă şi ei, odată cu ăi vii,
Şi dacă nu le dai colaci de pomană, e ca şi când ai
Lăsa nişte copii fără pâine.
Se uită şi ei cum mănâncă ceilalţi
Şi aşteaptă acolo în grâu, la rădăcina grâului.
Să-ţi aduci aminte şi de ei,
Că ei au ţinut mai ‘nainte pământul şi rostul vieţii.

MAMA

Cum să nu fiu bătrână, mă,
Dacă am apucat trei rânduri de treierat de grâu?
Când eram mică, se treiera cu caii şi cu boii.
Se făcea o arie mare, rotundă. Se cioplea
O arie rotundă. O măsurau – şi-n mijloc
Băteau un par – steájer.
Şi-acolo legau doi cai
Şi-i învârteau, până se-nvârtea frânghia după steájer,
Şi la urmă da-napoi.
Şi iar învârteau, în partea ailaltă.
Şi la urmă, veneau oamenii cu furcile, îi întorceau aşa grâul
Şi scuturau – şi paiele de mai aveau spice, le dădeau afară.
Şi treierau, ce mai rămânea – şi-ncolo şi-ncolo.
Şi atunci dădeau toate paiele afară, cu furcile, cu lopeţile.
Strângeau grâul cu lopeţile la steájer.
Muierile măturau aria. Şi venea vânturătoarea.
Da' mai-nainte vânturau cu vântul.
Ce pâine mâncau ei? Numai plesne. Numai bulgări. Caii
Potcoviţi scoteau bulgării pe arie.
Şi la urmă am apucat batoza.
Se băteau cu ea 5-6000 de kilograme pe zi.
Ei, se termină şi batoza şi veniră combinele.
Cu combinele nici că treieri, nici că iei.

Vezi doar grâul aşa-n picioare, şi gata! s-a dus.
Nu mai e. La
Anul.

Uite, grâul ni-l luară de-a-n fuga. Nici nu l-am văzut
Prin comună. Am văzut maşinile – şi gata! asta a fost tot.
Azi dimineaţă începură seceratul
Şi până acum îl şi-ncărcară şi plecară maşinile cu el la bază
Şi gata. Veniră, strânseră paiele, tractoarele-n urmă ararâ...
Şi aşa mereu, două, trei zile
Şi suntem gata scuturaţi de grâu.
Se uită oamenii cum se seceră pe moşia lor
Cu indiferenţă, parcă s-ar secera undeva în Bulgaria.
Nu mai vezi seara fum ieşind pe coş,
Că n-au lemne şi fac mâncare pe aragaz.
Au început să pună cartofii pe la poartă – un rând de cartofi
În drum de-a lungul gardului.

Ăsta ar fi al treilea rând de treierat.
Uite, apucai şi anul 1960, să văd cum se seceră
Fără să vezi bob de grâu.
— Lasă, mamă, că e bine, nu mai ai grijă
Să mergi să faci oameni pe ajutat, pâinea o iei de la Brutărie.
— Treaba voastră, eu spusei ce ştiu.

În secerat era, pfu, ce gloată!
Acum nici nu visează că se seceră.
Cu caii se treiera până prin 1910,1915.

Apoi au început să vină vapoarele, maşina de treierat
Şi Constantin Leancă băga toate paiele, să ţină vaporul încins.
Multe vede omul cât trăieşte şi pate, pate.

CIOCEA

Ciocea secera singur pe la Bocşă.
Trei pogoane de loc de grui,
Ce să facă el singur în trei pogoane?
— Cumnate, da’ cumnata nu vine?
— Fir-ar a dă! că nu vrea să vie.
Mai dau şi eu, după aia mai pun oameni, după
Ce-or mai termina şi ei.
Plecam eu acasă, povesteşte mama,
Mă duceam pe la Manda
Şi-o vedeam pe muierea lui Ciocea la poartă,
Punea fluturi pe-o cămaşă.
— Cumnată, cumnatul singur pe-acolo, nu te duci
Să-i ajuţi?
— Ba! Are copii.
Să-şi muncească, să le dea de mâncare.
Şi-ncepea să ocăre:
Lovi-l-ar plezneala,
Găsi-l-ar ăl din baltă,
Găsi-l-aş ţapăn
Până deseară, lua-l-ar boala,
Umple-l-ar jipul!
Că eu n-am venit cu copii la el.
Înţelege-te cu ea.
Ei, copiii erau ai lor, ai cui să fie!

Ea şi-a vândut şase pogoane de pământ al ei
Şi şi-a luat căruţă cu cai.
Se plimba pe la bâlciuri şi numai fluturi punea pe ea,
Cine mai era ca ea?
Şi-ntr-o luni după Paşti s-a certat Ciocea cu Măria.

I-a scos lada cu ţoale în curte şi le-a dat foc.
Au ars toate. Avea palton bun de *carachior,* cămăşi, fuste.
Şi-au ars toate, nu se putea apropia nimeni, că se lua cu
Securea după el.
— Îuu, cămăşile mele, lucrurile mele de la tata,
Să mi le ardă el.
Ea – îi tăia gura în fier şi-n oţel, nu mai tăcea. Da să se
Apropie, el ameninţa cu securea.
— Păi, dacă te-ai făcut a dă! Să vezi tu cum îţi litrosesc tot.
Şi ea a rămas goală. Şi-a plecat la Mitroacă, la deal,
Vezi că ţi-a dat fiştireaua? i-au zis şi ei,
Nu-ţi spuneam noi? Aşa, gura bate fundul,
Te-a luat ăla la rapangele.
Ciocea mai ţinuse una înainte,
Pe Păuna lui Predu, şi aia frumoasă.
Şi s-a dus Ciocea la Păuna, fosta lui nevastă,
Şi-aluat-o:
— Hai acasă, că n-am muiere. A plecat, fir-ar a dă, hai tu.
Şi-a venit aia. Şi când a auzit Măria,
Repede cu valea, a doua zi venea cu valea,
Venea c-o falcă-n cer şi cu una-n pământ.
Că ea era mare, şi fustele mari, parcă mergea cu valea toată.
S-au încăierat până seara
Şi seara a răzbit asta şi-a plecat ailaltă.

Treaba voastră, zicea Ciocea, să-mi rămână una acasă,
Să nu-mi stea curtea pustie
Şi să aibă cine îngriji de copii.
Măria era muma copiilor, a biruit dragostea de mamă.

IOANA LUI MĂRĂCINE

Are mâinile paralizate, moi
Şi-a văzut-o o femeie într-o zi, şezuse pe lemne,
Migoroşea acolo prin lemne, pe lângă brutărie.
— Da’ ce faci?
— Să frâng un băţ, să iau pâinea-n spinare,
Că luai de la brutărie şi nu pot s-o duc acasă
În mână, că-mi tremură mâinile şi-mi pică.
Că mâine e sfântul Ion şi să-mpărţesc şi eu Rinii
(Fata ei moartă până-n douăzeci de ani)
Cum să stau şi eu aşa, să nu-mpart şi eu?!
De făcut colaci nu pot să fac...
Câte mălaie făceam eu şi-am dat săptămâna trecută
Să fac şi eu mămăligă într-o tigaie
Şi n-am putut s-o termin, am mâncat-o mai mult păsat.
— Dar cămăşile cum le speli?
— Cu picioarele. Le pun în albie, pun apă, împing săpunul peste ele cu piciorul
Şi trag acolo! Şi le atârn pe culme.

Are cinci copii care-i mai trăiesc, toţi cu avere, cu case,
Toţi în Craiova.
— Şi-am zis să-mi dea şi mie câte 25 de lei pe lună toţi
Şi făceam 125 de lei şi trăiam şi eu.
„E, fir-a dracu, ai lua banii degeaba”

I-a dat în judecată şi-acolo la Craiova i-a-ntrebat
Judecătorul pe copii:
— De ce nu vedeţi de mama voastră?
— Păi, nu ne-a dat nimic!
— Ba le-am dat, domnule judecător, le-am dat pământ,

Le-am făcut case...
— Bă, v-a făcut mari! V-a dat viaţă, păcătoşilor, şi v-a făcut
Mari. Ce mai vreţi de la ea? Să aveţi grijă de ea.
Şi uite cum au.
După vreun an a paralizat şi de picioare.
Spunea: „Nu pot să iau sticla cu gaz,
Că nu poci s-o ţiu în mână
Şi s-o pun pe mine şi să iau chibritul
Şi să-mi dau foc. Că lumea le îndepărtează
De mine – şi gazul şi chibriturile.
Nu ştiu, o fi păcat, că mi-aş da foc,
Da’ o fi păcat, nu m-oi mai întâlni
Cu copiii ăi morţi! Că numai aşa aş
Scăpa de viaţă! Altfel n-am cum
Să-mi fac moarte, că şi pentru asta trebuie putere.
Stătea pe-o pătură-n pat.
— Bine, dumneata nu mai ai ţoale neam?
— Mai am şi eu un rând colo, de moarte,
În troaca aia de cufăr.

Nu mai avea nici dinţi în gură.
— Ce-ai făcut cu dinţii, că dumneata
Aveai dinţi buni.
— I-am frânt în coji de pâine,
Când îmi mai aduce şi mie cineva.
Noaptea se deschidea uşa singură,
Că se-nvechise şi casa
Şi ea se tăvălea până ajungea acolo
Şi cu ciomagul în gură, de-l proptea sub broască,
Să nu se mai deschidă uşa, singură, în faţa stafiei
Tinereţii apuse,
Şi iar se tăvălea înapoi,
De se ducea la pat.

Altă dată se târa pe lângă perete,
Până ajungea la drevele ferestrii,
Se prijonea cum putea de ele
Şi ţipa acolo, s-o audă cineva,
Să vie la ea, să-i dea o picătură de apă.

Vorbise c-o femeie, să treacă să aibă
Grijă de ea, un ceas-două pe zi,
Şi-i lăsa casa, după aia.
S-a dus femeia, o dată, de două ori,
Ba chiar o lună de zile. Şi la urmă
A pus tagă. Povestea:
„Păi, ştiţi ce instrucţie făcea cu mine?
Zicea: «Vino de mă-ntoarce şi pe mine
Pe partea ailaltă». Mă duceam, o-ntorceam,
După aia: «Aşează-mi tu picioarele bine.
Pune-mi tu mâna asta sub cap.
Dă-mi nişte apă rece. Nu, că nu mă
Puseşi bine, întoarce-mă la loc,
Dă-mi să mănânc. Ce-mi bagi lingura
Aşa pe gât?»
De-aia nu m-am mai dus”

Ei, femeia ca omul bolnav.
Au venit copiii şi-au dus-o la azil.
L-au luat şi pe-ăl bătrân, care şedea mai demult la ei
Şi-au dat cu
Amândoi în curtea spitalului.
Au murit – ea, la o săptămână,
El, la vreo zece zile. Ăi bătrâni
Erau certaţi. Nu ştiu dacă
S-or fi împăcat acolo.
Şi-or fi vorbit, nu şi-or fi vorbit.
Ce oameni vrednici au fost,

Ce gospodărie aveau!
Asta e bătrâneţea. Aşa-ţi sunt copiii!

RONCIOAICA

Era muma lui Ion Poştaru
Şi mama mă mâna să-mi descânte.
Şi mă duceam la ea şi punea apa-n strachină
Şi lua frigarea şi descânta cu ea, înţepând apa.
Cu mare greutate voia să descânte.
— Numaidecât nu,
Că se pune pe mine la noapte,
De câte ori descânt, se pune pe mine şi nu mă lasă să dorm
Şi mă-mbolnăvesc eu.
— Hai, fă, gagă Mărie, că e bolnavă rău mama,
Te roagă ea să-i descânţi,
Că nu mai poate, ţipă de-aseară.
— E, pentru ea, să fac pentru ea,
Că-mi pare rău de ea. Da’ la noapte ţip şi eu.

Şi punea apă-n strachină şi lua frigarea,
Descânta, mai stâmpăra câte-un cărbune,
Da’ nu ştiu ce zicea.
— Du-te, du-i asta, să dea pe la cap pe-acolo
Şi să bea de trei ori din ea.
Veneam acasă, îi dădeam apa aia şi-i trecea.
— Parcă-mi alină, zicea maica,
Biata gaga Mărie e bună
Şi cum zisă, mă întreba?
„Leacu’ de la mine să fie.”

Ca să aibă leac, nu da sticla cu apă descântată în mână,
O punea jos. Şi nu lua banii din mână.

Îi puneam jos şi banii – lua din ei doar un creiţar -

Şi eu luam sticla.
„Las-o aşa, ca să aibă leac. Ia-o de jos
Şi du-te, muică, cu ea.

Era o femeie frumoasă,
Roşie, roşie.
Spunea: Am avut, mamă, 4 000 de franci
De argint. Îi aveam îngropaţi după
Sobă, că bărbatu-meu era opincar,
Cumpăra opinci de la Craiova şi le
Vindea la Bălceşti, la târgurile alea
La deal. Cum erau şi Mugurel şi
Fiu-său, Roncea.
Şi la-nmormântarea fie-mea, fiu-meu,
Gheorghe, a scobit acolo
Şi-a luat toţi banii.
S-a dus cu muierea lui şi-a făcut
Casă pe pământul muierii, pe la Ivănescu
La deal.
Şi a rămas baba singură şi fără bani.
Şi cu nişte dureri în creştet fără leac.
Descânta doar la câte cineva cunoscut,
Nu la lume.

DE VIVOR

Când te dor dinţii, e prăpăd.
Că de la unul se-ntărâtă toţi.
„Nu ţi-ai mai descântat de vivor, de ceva.”
Mai multe muieri descântau de vivor,
Da’ Cismăroaica descânta ăl mai bine.
Descânta: de fofoloace, de pârţuică,
De gâţe, de cleştile capului, de râgnă, de vânt, de
Ales untul, de dânsele, de răsturnarea făcăturilor
De spălarea urii, de-a aduce ţaica pe sus.
Şi, bineînţeles, de zgaibă.

Da’ cum descânta? Întâi te-ntreba.
Ce boli ai mai avut. Ce boli au avut
Părinţii, că astea se moştenesc.
Cum te doare şi unde te doare,
Pe-ăi de ştiu să scrie, îi punea
Să se iscălească pe-o tavă cu nisip,
Să le citească ea caracterul,
Că şi ăsta influenţează boala.
Pe ăi de nu – doar puneau deştul.
Apoi te lua la pipăit,
Şi-abia la urmă începea să turuie.
Vorbea, vorbea, cu nişte vorbe
De nu le-nţelegeai, vorbea,
Până se plictisea boala. Doamne, iartă-mă,
Şi fugea. Ce mai, plecai de la
Ea vindecat.
Vedeai pe câte una cu gogoaşa ochilor umflată,
Cu ochiul ochiului mărit, ca la pisici, noaptea.
Cu turtele măselelor roşii,

Gâmfată la faţă,
O mai prâşnea şi sângele pe nas.
Şi se ducea la deal.
Şi mai era şi cocârlită de foame, şontroapă,
Imoasă, cu câte-o hanţă pe ea,
Descheiată, mergând aşa ca hala, răscăiată,
C-o talabă cât stânjenul, călcând prin ştiormine, dacă
Era noroi,
Lovindu-se cu deştele prin bruşi, de era secetă.
— Un’te duci, gagă?
— Ei, mi-a pus una cuţitu’,
Fir-ar a breazu să fie, fir-ar a-nchilomănitu!
Şi mă duc la Cismăroaia să-mi întoarcă ea cuţitul.
Lovi-o-ar izdatul de netoată!
— Du-te, gagă, du-te, dacă ţi-a pus aia cuţitul.
Dar dinţii nu te dor, să-ţi descânte de vivor?
— Lasă, că nu-mi arde mie de vivor acum.

UITAREA

— Fato, uit. Mă arde-aici
(Arăta în creştet). Venii să-mi daţi şi mie nişte...
Uite, că uitai... nişte... elea.
— Elea? Care sunt alea?
— Elea, aşa... îţi vin cam până la genunchi...
— Mă, ţăruşi?
— Nu.
— Araci de vie?
— Nu... uite-aşa... (făcea cu mâinile, ca şi când ai rupe ceva)
Să le dau la scroafă.
— Care dracu de scroafă, mă, că e după Crăciun.
N-ai tăiat-o?
— Am tăiat-o, fată, am tăiat-o.
— Păi, care?
— Aia mare. Grăsuna. Că fusei şi luai
O spinare de pârmaci. Îi legai cu betele
Şi-i adusei în spinare, să-i mănânce scroafa. Şi-i mancă
— Fi-ţi-ar scroafa a dracu... Poate vaca...
— Ei, ei...
— Şi atunci ce să-ţi dau, mă, foi de porumb?
— Ei, alea, după alea venii...

Aolelea, săracul om, cum ajunsese!
Mama-i vorbea în vorbă, venise după foi de porumb,
Dar ceilalţi, văzând că nu nimereşte vorba,
Că stă ca un vinovat la rechizitoriu,
Ca unul care nu-şi nimereşte păcatele la judecata de apoi,
Pufneau în râs... Marioara... Lisandria începeau să

râdă.
El nu se supăra, zâmbea şi el şi stătea aşa pierdut în
Sensul vorbelor.
— Bine, mă... am un braţ de foi, îţi dau.
Zicea mama. Ia spune ce face Măria (nevastă-sa)?
Toţi ciuleau urechile.
— E rău Măria. I-auzi că să vând grăsuna.
— Poate vaca.
— Ei, ei... Mânzata aia... Şi eu ziceam să-mi fac car
Să mă duc eu cu el pe unde ştiu eu... Să car...
— Să cari pe deavu... Unde să te mai duci? Ce să cari?
Că zicea Măria că de cum ieşi din curte, te pierzi.
Şi-ai fost odată cu vaca în pădure, v-a căutat toată noaptea
Şi dimineaţa vaca venea singură de la deal şi tu de la vale.

— Am întâlnit-o şi eu pe ţaţa Măria, intervine Marioara,
Lăcrimând de râsul pe care încearcă să-l înghită.
Zicea: A mai făcut una Niţă.
S-a dus la Craiova şi-a venit cu maşina şi n-a mai cunoscut
Comuna. Şi s-a dus până la Drăgăşani.
Şi acolo l-a suit altul în maşină şi el a trecut în partea
Ailaltă. S-a oprit în pădure şi-şi căuta casa...
Aşa e, nea Niţă?
— De, fată... ştiu ce vrea să spună. Şi uit repede, că mă Arde-aici
În genunchi (arăta în creştet),
Toţi râdeau, câţi erau acolo în drum de taină, şi el se uita
La ei cum râdeau. Aşa blând.

Odată trecea la vale. Îl opreşte mama

— Unde fuseşi, mă?
— Stai să mă mai gândesc. Uite, nu ştiu, uitai.
— La Torica (fata lui)?
— E, e...

Cine ştie ce păcate or fi căzut şi pe capul lui cu
Uitarea asta.
Mumă-sa a fost limpede până a-nchis ochii.
A trăit 96 de ani. Bătrână, o ţinea iarna fără foc.
Şi băgase stupii la ea-n cameră. Vreo doi-trei.
Şi nu putea să-i facă nimeni focul, că ieşeau albinele.
— Daţi-mi, mă, şi mie foc, că mi-e frig.
Şi n-avea nici saltea, dormea pe blană.
— Ei, păi ce? Să mai moară, să mai moară.
— Păi bine, mă, o muri când i s-or isprăvi zilele...
Dacă mai are zile?
Tălpăşanca era soră cu Ioncica şi cu Frusina.
Nişte oameni tari.
Ea nici nu se-ncălţa. (Nici Ioncica.)
„Nu mi-e frig, degeră o ţâră, da...” Se-mbrobodea
peste cap.
Şi c-o vestuţă de lână pe ea... şi trecea la vale desculţă
Prin zăpadă.
— Gagă Dină, nu ţi-e frig?
— Nu, degeră o ţâră, dar se-nfierbântă picioarele şi
merg.
Aşa erau oamenii atunci. Şi era mai bine, că erau căliţi.
Aşa făcea şi moaşa Anica lui Patru lui Stan.
Stătea lângă gâşte cu nuiaua în mână, desculţă pe
zăpadă.
Nu punea mintean pe ea. În cămaşă şi desculţă,
Dar pe Dina Tălpăşanca, după nouăzeci de ani
Începuse s-o ajungă frigul.
Nu reumatismul, nu ştia ce e ăla, îi era ei frig în oase.

Şi tocmai atunci fiu-său s-a găsit să-i bage stupii-n odaie.
Nu ştiu ce i-o fi venit, că el era om bun.
Ei, a greşit şi de-aia îl înecă şi pe el uitarea.

Ca o apă tulbure care a trecut peste el.
Şi-l arde în creştet.
— Ce face, mama ta, mai trăieşte?
— Fată, să zic că trăieşte... dar nu ştiu de unde s-o iau...
Dar dacă mi-o arăţi, ţi-o cunosc...

Într-o noapte, ploua afară şi s-a pomenit
Nevastă-sa fără el.
Iese, îl caută. Şi când se-ntoarce
De prin curte, el sta sub un
Prun. Dezbrăcat. Sta ciuciulit acolo.
— Ce faci aici?
— Ei, stau.
L-a dus la ospiciu. Şi după
O săptămână merge fiu-său pe la el -
Era cu urechile mâncate de ăilalţi
Nebuni, îl bătuseră -
Se murdăriseră şi-l spălau cu
Furtunul.
El tremura acolo...
L-au luat acasă.

Doamne, Doamne, zilele astea câte le ai,
Le ai, când nu mai poţi, nu ştii
Cum să scapi de ele.

BUDICĂ

— Ia duceţi-vă, mă, la cucoana Mariţa,
Să mai îmi dea şi mie nişte tutun.
Cucoana Mariţa era bojeria, că el fuma boji.
Ştii, lumea când seceră, pe unde sunt boji,
Lasă bojii aşa, şi aia era cucoana Mariţa care-l servea
Pe Budică. Îi aduceau copiii -erau toţi cu vitele pe câmp-
Foile de boji, el le freca în mână vesel.
— Să-i spui să-mi dea de-ăla mai uscat.
(Alegeam foile să fie mai uscate),
Le lua, le freca în mână şi făcea ţigare,
Avea câte un petec de hârtie la el.

Duminica fuma boji, că tutunul era scump.
Sta cu decoraţiile pe piept şi fuma boji
Din pipă, duminica dintr-o pipă veche, pe care-o tot desfunda cu bontreciu
Decoraţiile erau din război, de la ‘77.
Fusese cu Panduru (bunicul lui Panduru, îl
Chema, nu ştiu cum îl chema, nu Gheorghe, Dumitru).
Şi mai era unul Pătru Tudoran şi unul Mitroi.
Ăştia doi au murit. Aveau un tablou la biserică.
Aşa, două crengi, cum să zic, de stejar, împreunate
Şi cu tricolorul în vârf.
Era cât o icoană. Şi scria „Petre Tudoran şi Ion
Mitroi, morţi pentru patrie”.
Nu l-am mai văzut tabloul ăsta, era pus la biserica a veche,
Dacă au dărâmat ei biserica, de pe timpul lui Pazvante,
Ce să mai aibă grijă de-o poză a unor bieţi eroi.

Pe Budică îl chema Ion. (Era bunicul lui Mitrele şi al lui Coţoarbă – tatăl mumii lui Coţoarbă.)
Mama l-a mai prins, când era bătrân.
— Era bătrân, vezi, dar mai putea merge cu vacile
La drumul Vâlcii. Avea o vacă neagră şi una albă. Şi
Spunea poveşti, spunea şi de la războiu, cum au luptat ei.
Ascultau ăi mai mari
Şi pe noi ne trimetea după boji.
Scăpata cu o piatră, cremene „Am o cremene bună!”
Şi cu amnarul.
Iasca o învăluia în cenuşă şi-o fierbea.
Se făcea câlţoasă aşa şi moale.
Iasca se cultiva în sălcii...
— Ia suiţi-vă în sălciile alea mai bătrâne şi luaţi-mi Pălăria,
Că mi-o duse vântul acolo.
— Nu e nici o pălărie.
— Iasca aia! Să mă duc s-o fierb acasă, că mi-o ia altul.
Şi când mergeam pe baltă, Budică ne ruga:
— Mă, intraţi voi, moşule, colo-n baltă şi băgaţi mâinile-n
Nămol
Şi luaţi lipitori.

Şi-i duceau copiii lipitori şi el le punea pe picioare.
Sta cu picioarele-ntinse şi punea lipitorile şi sugeau Lipitorile
Reumatismul de la ‘77. (Atunci zicea el că mersese mult târâş, târâş
Prin apă, cu şpanga deasupra, să nu se ude.) Şi sugeau Lipitorile
Din unchiaş până căzeau pline de sânge...
Alea erau doctoriile lui de reumatism,

Că-l dureau picioarele, că erau umflate.
Lipitorile sunt bune la toate, zicea, nu te costă nimic,
Doar că nu ţin de cald. Ba şi ţin o ţâră.
Fuma boji, se trata cu lipitori
Şi duminica îşi punea cele două decoraţii,
Care-i dădeau dreptul să fumeze boji şi să-şi verse
Sângele pe la baltă.

GHEORGHIŢA LUI CEAPĂ

Mitru Ceapă şi cu Tufăriş cântau din caval.
Aveau nişte cavale lungi
De trei sferturi de metru,
De-abia ajungeau cu mâinile pe găurile alea.
Durluiau la umbră acasă,
Ori iarna. Atunci stătea Ceapă în pat, culcat, şi le zicea.
Cepoaica, femeia lui Mitru, rânjea şi râjnea. Şi el cânta.
Ea râjnea boabe, să facă mămăligă.
După aia, cântăreţii se opreau şi-şi discutau
Întâmplările de vară.
— Mă, când ne duceam pe la Marmizon!
Pe la Grădina Icoanei! Pe la Antim... Care, mă? Colo
La Antim!
Vindeau ceva, cărbuni, avea oraşul cărbuni,
Cu asta mergea capitala atunci, cu fum, ca satul.
Ei, cu cobiliţele cu cărbuni, erau negustori, cărbunari...
Şi la urmă se-ntorceau la vatră, acasă, cu nimic, cu
câte-o
Tecşilă după gât, ca Bâţu. Petreceau acolo,
Femeile munceau. Ziceau că au oamenii la Bucureşti
Şi ei veneau cu câte-un caval de-un metru.

Gheorghiţa, femeia lui Ceapă, era vrenică.
O femeie slabă şi cu ochi albaştri.
Dacă mergeai cu ea la muncă, nu te lăsa să pui jos.
O chemam să ne ajute şi nouă. Şi osteneam. Ziceam:
— Hai, nepoată, să mai stăm jos.
— Ho, mai dăm aşa până pi colo. Mi-arăta un loc.
Când ajungeam, mai lungea iar. „Ho, că tot mai dăm”
— Nepoată, ce ţi-a adus nepotu Mihai?

— Nimic. Păi, nu mi-a adus nimic niciodată.
Lua copiii mici cu ea.
Făcea o ţâră gaură în pământ
Şi-i băga cu fundu-n ea, să nu plece.
Şi la masă îi lua şi pe ei, să le dea mâncare.
Mânca şi-i ţinea şi pe ei în braţe.
Şi odată copilul s-a pişat în strachina cu fasole.
Şi oamenii, câţi erau aşezaţi jos, au început să râdă toţi.
Şi femeia de pusese masa a dat să lapede -
Şi Gheorghiţa a luat strachina:
„Lasă, c-o mănânc eu,
Că mi-e că n-ajunge la oameni
Că mie nu mi-e silă,
Că e copilul meu”.
Şi maica (ea avea oameni la secerat, pe Stava)
I-a luat-o din mână, şi-a lepădat-o, a spălat strachina şi-a pus alta.
— Las-o, c-avem mâncare.
Da’ cum s-o fi simţit ea de rău, dacă a văzut copilul ei
Că-i făcuse una ca asta!

Aşa munceau femeile ca nişte roabe,
Aduceau lemne cu capul,
Mălaiul îl râjneau,
Că aveau puţini porumbi.
„Mă, râjnii o strachină,
Şi făcui o ţâră mămăligă mai proaspătă”.

Asta era muierea lui Ceapă, Gheorghiţa.
Copii, unul a fost Coadă.
Şi altul – ăsta de povestii cu masa -
Era de-o samă cu tata,
A murit pe front, în 1917.

Gogu lu Ceapă. Era un băiat frumos.

Femeile se canoneau mult cu copiii,
Că bărbaţii, când a-nceput să le miroase lor negustoria,
Când a ajuns şi-n Bulzeşti ceva din lumina Bucureştiului,
Unde vii şi te pricopseşti, că nu trebuie să te mai Încrezi în pământ,
Se duceau făcuţi tâlv la vale,
Vindeau cărbuni prin Dealul Spirii
Şi veneau acasă alicniţi, izâniţi şi tot muierea Trebuia să le râjnească.
Iar copiii, mai venea câte-un război,
Plecau... şi parcă n-ar fi fost niciodată.

AMBACU

Pui ambacu pe nişte mâini şi picioare,
Fă treabă, munceşte,
Fugi, aleargă!
Toată viaţa alergi cu ele
Şi zici că de ce te dor picioarele.

Moşu zicea aşa.
Avea 88 de ani, îl trăgea Ionică pe mâini.
— Păi, te dor?
— Păi, mă dor.
Toată viaţa pui ambacul pe nişte mâini şi nişte picioare.
Ce să facă şi ele, săracele, cât să ţină?
Le vine odată vremea. De an am început s-o târomesc.
Sunt ca oaia aia târsână, slabă şi amărâtă. A intrat scala-n
Oase.

— Lasă că Sultana are şi ea peste optzeci
Şi merge tatarigă,
Aşa o vezi pe drum, iute, iute, zicea mama,
Care se văita mai rău decât bunicul c-o dor picioarele,
Dar se gândea să-l încurajeze.
— Ce, că atâta jirfă de viaţă-am făcut!
Prea jirfă mare! Ofta.

Zicea că nu-i place, că acum seara-n sat
E o ţipenie de mormânt,
Nu trece nimeni la deal, nimeni la vale,
Nimenea nu cântă...

— Lasă, tată, că aşa era şi-nainte.
— E, nu era aşa. Da’ şi când era linişte, era bine,
Abia aşteptam să vă culcaţi, ca să scriu.
Fusese logofăt şi-i plăcea să scrie. A-nvăţat carte
Pe nisip, cu învăţătorul Matei Bulzescu.
La urmă – pe hârtie. Scria foarte frumos,
Nişte litere parcă le picta.
Şi de multe ori avea peniţa legată cu aţă de-un surcel
Că tocurile le luau copiii, cele şase fete.
Le căta, dacă nu le găsea,
Lega peniţa de-un surcel
Şi ce scris scria!

Acum, uite că-l dor mâinile.
„Freacă-mă aşa cu gaz, iaca pe-aici pe la-ncheieturi
Mâinile nu se mai aduc,
Nu pot să mai strâng în pumn.
Mi-au ieşit noduri la deşte,
Mă dor când strâng palma.
Picioarele umflate... of, of!”

MĂTĂUZUL

Ciula îşi cârpea basmaua
Cu un petec mare.
Petecul era mai nou şi basmaua mai ieşită.
Şi se vedea.
— N-avusei nici aţă neagră şi dedei şi cu albă.
— Ce dracu făcuşi, Ioană, aci?
— Ei, păi, o iau la lemne
(Aducea lemne cu capul),
O mai iau cu vacile.

Tata zicea:
— Uite, fir-ar a deavu, un cap are.
Cât e capul de mare? O palmă. Dacă nici în palma asta
N-are ce pune întreg! Cârpeşte şi baticul!
Când oi vedea muierea cu basmaua cârpită
În cap, dacă n-are ea nici în creştet să pună un petec
Întreg,
Să n-o mai văd, mi se-ntunecă,
Merge ca mătăuzul cu petecul în cap.

Cu capul gol nu se pomenea
O femeie măritată. Era ruşine.
Odată ce se mărita
Termena cu capul gol –
Şi punea petecul.

AMENINŢAREA PRUNILOR

Prunii noştri din Răculeţu nu rodeau,
Înfloreau şi prune nu făceau.
Nişte oameni îl învaţă pe tata:
— Să te duci să-i mai ameninţi cu securea.
— Adică, să-i taie? se amesteca Nicolae în vorbă.
El nu ştia obiceiurile vechi.
— Nu, doar să le-arate aşa securea.
— Şi ce să zic?
— „Ori faci prune, ori te tai.”

S-a dus tata, într-o dimineaţă,
Şi i-a luat la rând:
— „Ori faci prune, ori te tai”,
Îl adusese şi pe Nicolae
Şi-l învăţase ce să zică:
„Lasă, că face la anul”,
Îl ierta, trecea la alt prun:
„Ori faci, ori te tai”.
„Lasă-l, că la anul încarci carul”

Era în ajunul Crăciunului.
I-a ameninţat tata pe toţi şi-a plecat cu sufletul uşurat
Da’ prune tot n-au făcut.
Iar pe ăia buni, din vale, care dădeau roadă bună,
S-au dus unii într-o noapte şi i-au tăiat.
Lemnul de pruni face cărbuni buni.
Ăştia care aveau de lucru la fierar,
Au tăbărât cu securile. Ce să-i mai ameninţe?
I-au tăiat şi gata.
Am rămas fără pruni deloc.

După vreo trei săptămâni s-a aflat.
A aflat cine a fost, s-a dus la ei: Bine, mă orbeţilor,
Eu îi corconesc şi voi vă bateţi joc?
Ce să le mai facă? Hoţii au pus tagă.

GÂNJUL

Cei mai înstăriţi îşi făcuseră car de fier.
Era o noutate.
Adică avea osii de fier,
Şi acolo mult fier pe el,
Legate roatele bine.
Făcea: ţaca-ţaca-ţa! când mergea.
Că mai înainte erau de lemn.
Tot din lemn, numai nişte şine pe roate.
Gânjurile erau de ulmi subţiri
(Puieţi de ulmi), tăiaţi şi răsuciţi.
Făceau focul în curte, pârleau la gânjuri
Până se înmuiau ele,
Gânjul e partea de sus a loitrei, de unde se prinde Leuca.
Şi când se încărca prea tare carul,
Se frângea osia.
„Fă, i s-a frânt osia-n deal” -
Veneau acasă şi făceau osii.
Roatele se învârteau greu, vai de vitele alea!
Se rupeau şi urechile proţapului.
Şi rămâneau iar în deal. Inima era tot de lemn.
Zice: „Mi se frânse inima. Plesni acolo pe gura inimei”.

Moşul avea car de lemn şi-l tot dregea.
Mereu se rupea ceva. Bleaurile, japiţa,
Şublele loitrei, şuşleţii, ciocâlteul, jiglele, cârceia, crucea
cârceii, răscolul, obada, de-i zic ăi mai bătrâni
năplaţul – nimic nu se mai ţinea. Ba se rupeau cuiele, tot

De lemn, ba osia, ba fusul osiei, ba podul osiei, ba stragalia
Ba inima. Şi dregea, dregea în curte.
— Nu-l dai deavu, să-ţi faci un car de fier, că eşti om avut.
— Nu, că e bun, nu mi s-a mai rupt din hăl-an!
— Care hăl-an? sărea maica.
— An vară, fa!
— Ce an vară? Alaltăieri e an vară?
Nu te-a lăsat colo pe Bisa,
S-a fărâmat, s-a făcut surcele?
Toată lumea are cară de fier, tu te canoneşti breazu.
Nu vezi că s-a făcut împilostrit,
Nu vezi că nu mai ai ce drege?

După aia Moşu s-a-nfuriat,
Şi-a luat şi car nou, şi căruţă,
Mergea ca sucala.
Ce car, ce căruţă!
Dar tot îi mai plăcea să dreagă şi la ăl vechi,
În curte, când avea timp.

SECERELE DE OS

Spânu secera şi lega la grâu.
Şi pe grâu, ştii, trebuie să te laşi cu genunchiul,
Când faci snopul.
Şi el avea pantalonii rupţi în genunchi.
Şi i-a întors cu turul înainte,
Ca să poată lega.
Aşa a venit la loc.
El lega în urmă, după femeile care secerau înainte,
Vorbeau tare, râdeau, cântau. Era frumos la muncă.
Şi la masă, Măria Bălii dă cu ochii de el
Şi i se pare ceva greşit la el. Îi ia sama bine
Şi începe să se-nchine.
— Mă, tu te uitaşi, mă, azi-dimineaţă
Cum luaşi pantalonii?
— Păi, cum îi luai, fă, cum îi luai?
Se făcea Spânu că nu ştie.
— Păi, nu vezi, mă, că te-nchiotoraşi la spate?
— Nu ştiu, că mă sculai de noapte.
— Nărodule, du-te colo-n vale şi-ntoarce pantalonii,
Că se schimbă vremea,
Se mai pune vreun potop, ne-apucă-aci
Şi tu nici nu poţi fugi aşa cu turu-nainte.
Mă, dacă te trăsneşte cumva,
O să se mire lumea, cum te-a răsucit bubuitura
În pantaloni, de ţi-au venit nasturii la spate,
Ca la muieri.
Era un râs!...
Spânu, serios, se uita pe el
— Da ce-au pantalonii mei, că eu aşa-i port demult
Şi n-am observat nimic.

Şi Ana, fata lui, îi ia apărarea:
— Mărie, păi să lege snopii,
Că se lasă cu genunchii colo şi-l înţeapă cornecii.
Dar Măria nu-l slăbea deloc.
Sta cu mâinile-n şolduri şi se minuna:
— Ia uitaţi-vă voi la ăsta! Păi, bine, mă nărodule...

Aşa era la secerat, distracţie,
Orice întâmplare era bună de râs.
Femeile, cum mergeau aşa cocoşate, ca secerile din mâna lor
Ore întregi,
Că nu ştiai, seceră cu secera ori cu ele însele
Sunt nişte secere sticloase, de oase,
La masă se mai destindeau o ţârâ.
— Spânule, când oi muri, să vii să-mi duci sfeşnicul,
Că ţi-am făcut prosop frumos
Cu podul Jiului cusut.
Da' vezi cum te îmbraci,
Că-mi întorci *procestiunea*-ndărăt,
Dacă-mi vii tot aşa cu turu-nainte...
— Lasă, fă, când o să fii moartă, nu te mai uiţi tu acolo,
La nădragii mei...
Tu te uiţi în sus şi numeri stelele
În continuare, de unde-ai rămâne-n ziua aia
Cu număratul.
— Păi, de ce să le ţin eu socoteală, mă,
Nu sunt socotite?
— Ba sunt, da' fiecare trebuie s-o ia
De la început, să vadă că lipseşte una.
Şi „Leatul" – aşa-i zicea ea lui Spânu: „Leatule",
S-a ţinut de cuvânt, i-a dus sfeşnicul.
(El şi cu Mărinică, cum or fi împărţit podul Jiului
De pe prosop nu ştiu!)

Au găsit-o moartă, după vreo trei zile.
Era cu lampa aprinsă, cu mâna atârnată
Şi cu ochii deschişi la lampă.
Şi nişte găini, care dormeau cu ea,
Săreau pe geam în sus, râcâiau cu ghearele să iasă.
Speriate de linişte.
Spunea ea: „Pe mine mă găsiţi moartă,
Că n-are cine veni la mine.
Da’ eu seara, dacă mi-e rău,
Mă dau jos din pat şi mă primenesc,
Mă gătesc de moarte.
Dau lampa mică şi-o las aprinsă, să fie lumânare”.

CÂRSTEIUL

Coadă al lui Ceapă a luat într-o zi la păscut vacile unchieşului
Ion Stanciu (care-i era unchi). Ăsta se cam ţinea de Drăcii, Coadă ăsta. Se ţinea de zgoande. Le-a prins pe câmp,
Le-a legat şi le-a ascuţit coarnele cu briciul.
Seara le-a adus acasă, cu coarnele ca andrelele.
I le bagă în curte.
— Ţi-adusei vacile, unchiule. (N-a spus că sunt ciungărâte.)
— Bine, mă, îţi mulţumesc, da’ nu mai vii şi tu încoa’ Să-ţi dau un ou?
— Nu mai viu, că mă strigă mama.
Abia când a văzut ăl unchiaş coarnele vacilor aşa: „Fir-ai al iacacui de hoţ, ce-mi făcuşi tu mie!”
Da’ ăla se dusese, fugise.
Acum vacile împungeau toate *elea* prin curte.
Găini, raţe, oi,
A ţinut muierea de vaci şi le-a retezat el coarnele
Cu fierăstrăul.
Au mai stat vreo două zile, l-a chemat cu vacile.
Copilul lui Ceapă era curios că nu-i zice
Unchi-su nimic. Vede coarnele tăiate şi tace şi el. „Ei, a uitat.”
Şi moşul se opreşte lângă o crăpătură:
— Mă, Costiţă, vino-ncoace că intră un cârstei
În gaura asta.
Bagă mâna tu, să-l iei. Uite-aici, bagă repede mâna!
Şi-i arată locul cu un furcel, pe care-l
Avea în mână, în loc de ciomag.

Copilul repede, să prindă cârsteiul.
Se apleacă, se uită-n gaură şi moşul haţ! cu furcelul
I-l propteşte după gât şi-l prinde cu gura-n pământ.
Şi-l judecă:
— E, fir-ai iacacui, ce-ai avut cu vacile mele?
— Că nu io, că nu ştiu cine le-a prins în pădure...
(Cine să le prindă? Draci!)
S-a smucit şi-a scăpat, dar l-a trecut o ţâră năduşala
Când s-a văzut el prins de gât cu furcelul,
Ca în jug şi băgat cu nasul în crăpătură.
Şi-i era frică să nu sară şi cârsteiul să-l muşte de nas.

A zis şi Stanciu că s-a răzbunat.
Da' copilul vine odată pe la el,
Îl strigă şi când se apropie moşul, sparie un porc care
Era în prispă, fuge porcul şi-l ia pe moş călare.
— Îu, fir-ar iacacui, te ţâi de câra mea,
Să mă omori.
Şi i-a mai făcut Costică al lui Coadă al lui Ceapă una:
Moşul creştea raţe.
Şi băiatul vine c-o undiţă şi pune boabe de porumb în ea.
Balta era di la deal de casă. Şi aruncă undiţa în apă.
Sta liniştit pe mal. Raţa se repezea la bob
Şi el doar o trăgea...
Aşa i-a pescuit vreo cinci-şase,
Nu să le mănânce, unele mai scăpau vii,
Aşa, de plăcerea necazului moşului.
— Bine, mă, de-aia mă canonesc eu cu ele,
Le toc vrej şi le mestec şi cu câte-o troacă de nisip,
Ca să le ţâie de foame, ca să mi le tragi tu din baltă
Cu bobul? Jap! cu ciomagul după el. Dar ăla, sprinten,
Era departe. Aşa era Coadă al lui Ceapă când era mic
Numai năsărâmbe făcea, mai ales cu unchi-su Stanciu.

VÂLNICUL DE LÂNĂ

Începuseră să se năstimească poamele.
Când se scutură florile se năstimesc poamele,
„Iete cum se năstimiră porumbele”, zicea Moşu Pătru.
Iarba se ivise e-he demult, la faţa pământului.
Stăteam pe ciuci în grădină, să văd cum se iveşte
La faţa pământului fasolea. Ea iese cu bobul în cap.
Inima aia se face în jos şi bobul se sparge şi iese cu el
În cap.
Mariţa de la Moară trecea c-o hâţă de vite
Şi-o landră de câini după ea.
Şi ea cu chitara pe după cap.

Şi-atunci plecam şi noi cu vacile pe Dos,
Pe unde nu ajungea niciodată soarele şi era zăpadă
Până târziu, prin văgăuni, dar mai vedeai şi iarbă
Şi mai încolo, în Vâlceaua lui Niţă, dam de Moşul Pătru,
Cu boii lui mari cât malul, cine îndrăznea să dea boii
Să se apuce cu ai lui?
Dar erau blânzi, nu se luau după ai noştri, nu-i scrijiiau.
Şi-l tot miglişam să ne spună poveşti.
Nu trebuia să-l rogi mult.

Mă, neamul nostru e mare.
Străbunica noastră, o chema Sora, era frumoasă
Şi mocanii treceau de la Sibiu cu oile, se duceau
La Dunăre.
Erau păduri, pe-aici, nu erau locurile muncite.
Şi coborau din munte vara la câmpie.
Şi un cioban de la Alun s-a îndrăgostit de fata asta
Sora

Şi trecea un popă şi i-a cununat sub Gârniţa frumoasă,
Ea era îmbrăcată cu vâlnic de lână, cămaşă cusută cu arnici,
Opinci în picioare,
Şi ciobanul, îl chema Radu,
A făcut casa aci.
Au făcut copii şi i-au numit după ea.
El avea un frate acolo la Alun, care era sterp.
Şi le trimetea vorbă, să se ducă nepoţii, să le treacă muntele
Moştenire.
— Cum, avem noi un munte al nostru? ne înfierbântam noi.
— Aveam, dar staţi să vedeţi. Moşu Pătru ofta.
— Ce să vedem... uite-i coló... că tocmai se zăresc,
Care din ei?
— Ho, staţi să vă spun, că muntele nu se mută din loc,
Da’ nu mai e al nostru, că
L-a dat ăla la neşte nepoţi de buric.
Au luat ăia mireazul şi gata.
Bunicii mei, oameni îndărătnici, de!
A deavu ţâcă de oameni, moi.
Le-a trimis vorbă să se ducă, le-a trimis, până
N-a mai putut. Au şi plecat de mai multe ori...
Şi se punea ploaia, ori vreo ninsoare şi se-ntorceau.
Şi-atunci sterpul a dat moşia la nişte nepoţi de buric,
(Copii moşiţi de el).
Când s-au mai dus ei, mai încoa, unchiaşul murise
Şi pământul îl dedese.
— Cu munte cu tot?
— Cu.
— Şi voi... un străbunic de-al babei voastre
Era de la mare.
Îl chema Matei.

Era marchidan. Venea cu cămila cu mărfuri, pânzeturi,
Barişe de-mpropozit aşa, un fel de batice.
Şi s-a dat în vorbă cu fata lui Drăghicioiu.
Şi ăsta n-a vrut să i-o dea.
Şi la urmă el s-a dus şi-a venit c-o pereche de desagi
Cu aur. Şi-a făcut casă aici şi-a cumpărat pământ mult
Cu aurul ăla.
Asta e obârşia babei voastre, Măria Ciucă.
— Şi-a moşului Ion Bălan?
— Păi, nu vă spusei? De la munte...
Uite cum s-a-ntâlnit muntele cu marea,
Mă gândeam, alergând să-ntorc boii, care intraseră
În grâul lui nea Miai. Ş-atâta ar fi trebuit,
Să mă prindă Tropănel c-au luat boii o gură de grâu.
Să crezi, să nu crezi poveştile lui moş Pătru?
O bază, cât de cât, tot trebuie să aibă şi vorbele
Unui bătrân, doar nu le scornise el,
Aşa le auzise din vechime.

BIZADEAUA

Ce-mi staţi ca nişte bizadele aci-n drum, cu mâinile-n Şolduri?
Bă, bizadea! Bizadeaua dracului!
Bă, puţă!

De obicei copiii erau bizadele,
Noi care îi încurcam pe cei mai mari,
Şedeam în picioarele oamenilor.
„Să pună mâna să lucreze – auzeam -
Să pună turul la tânjală, că aici e de tras!
Da’ cine cred ei că sunt, să nu facă nimic?

Asta o spunea Cătălina lui Ioane la ai ei.
Avea vreo 15, un pluton întreg,
Şi i se părea că mănâncă mult.
Ce să mănânce, că rar apucau să se sature.
— Bă, gămane!
Altul era marda. „Marda dată ninciu!”
Şi dacă unul nu lua lingura repede din strachină
I se părea că e moale, nu e nimic de capul lui.
— Ce te linciureşti aci?

ORBIREA

Constanţa era bătrână, de 79 de ani.
Şi s-a dus la fie-sa, la cules de vie.
A zis că acolo o putea şi ea.
Şi două zile a cules. Şi dimineaţa a treia a zis
Să plece acasă.

„Şi mi-au dat cam două chile de struguri într-un coş
Şi două chile de must.
Mi le-au pus în cap, la poartă.
Şi-am mers de-acasă, de la fie-mea până la popa.
Cât să fie? nu-i cine ştie ce cale, vreo sută de metri.
Şi-acolo odată n-am mai văzut.
Casele, linia, copacii, toate s-au dat la o parte,
S-au întunecat. N-am mai văzut neam. Mă trăsei
Binişor lângă gard, unde ghiceam eu că trebuie să fe
Gardul,
Că ziceam că trece vreo căruţă.
Şi veneau nişte copii de la vale, se duceau la şcoală.
— Mă, muică, ia veniţi voi până aicea. Mă cunoaşteţi
voi pe mine?
— Te cunoaştem. Eşti Constanţa de la fântâna de la
deal.
— Luaţi-mă şi pe mine să mă duceţi acasă.
Şi m-a luat unul de mână şi unul mi-a luat coşul
Şi m-au dus acasă.
Ziceau: „Calcă pe-aici, calcă pe-aici”.
Ce să fie, parcă-nvăţam să merg de-a buşilea.”
Când m-a văzut Nicolae, zic: „Mă, orbii, nu mai văd,
Nu mai văd deloc. Deloc. Nu văd”.
„Păi uite, stai şi tu aici pe marginea patului.”

„Şi ce să fac?”
„Păi, ce să faci, aşteaptă, poate ţi-o veni vederea.”

Ce să-i mai vină? Draci!
Se văieta ea mai demult: „Fată, mă glodesc ochii.
Mă glodesc aşa”.
Ba după vreo două zile parcă a-nceput a i se năzări.
S-a sculat, ce să facă, şi-a-nceput să umble.
„Parcă trec printr-o ceaţă,
Aşa pe vârful unui munte,
Şi vin pale de ceaţă şi la urmă iar se limpezeşte
Câte o ţâră şi vezi în jos.”
— Şi ce vezi în jos?
— Ei, ce să văd? Prăpastia. Lucrurile din jur,
Dar odată încep să se-nvârtă toate în jurul meu
Şi toate culorile se fac una, aşa cenuşie, şi la urmă
Neagră.
Au! şi ce colorat vedeam înainte!
Aia era turchează, aia era pambrie, aia...
Ţi-era drag să te uiţi la ele...
Şi-acum întreabă-mă cum e lingura că nu ştiu cum e.
A-nvăţat-o una să bea ceai de leuştean,
Poate fi de la tensiune, care-a urcat la ochi,
Poate şi-o reveni. „Din frunze, din cotor – le fierbi
Le clocoteşti, dai oala deoparte şi-o acoperi
Şi-l laşi ceaiul o ţâră,
Cam cât ai număra până la o sută, şi-l bei.”

Nu i-a fost mai bine, nu i-a fost mai rău.
„Că mai rău decât atât?”
Da’ se canonea mereu, că trebuia
Să aibă grijă de ea. Că degeaba faci copii, dacă nu vine
Unul să-ţi aducă o cană cu apă, când nu mai poţi.
„O da sfântuleţul Dumnezeu

De-oi termina şi cu viaţa asta”,
Zicea.
Acum bărbat-su, Nicolae,
Vărsase sânge şi murise cam de vreo lună.
Ea stătea ţeapănă, aşa, şi i se umflaseră venele.
Şi când au băgat-o în albie, s-o spele,
Dădea şi ea, sărăcuţa, cu mâinile cu apă caldă pe picioare.
— Cum ai făcut, că parcă ieri ţi-a fost mai bine?
— Am spălat şi eu cămăşi, am făcut şi eu o ţâră mâncare
Şi-am căzut azi-noapte.
M-am bucurat că-ncepusem iar să văd
Şi-am ieşit şi-am pus mâna
Şi-am pipăit toate lucrurile mele,
Toată casa, uşile, geamurile,
Am mers la frasinii din curte
M-am uitat pe la unghete, prin pod.
Am spălat oalele –
Acum s-alege praful.
Rămân toate de izbelişte.

Nici n-a-nchis bine ochii,
C-a venit fata, i-a fărâmat casa şi a mutat-o la ea
Ca să facă un şopron.
Frasinii i-au tăiat – în curte au
Crescut bălării.

D-apoi ce să te mai miri?
Mama lui Nicolae, Curcăneasa,
Când a murit bărbatu-său,
A pus busuioc la ureche
Şi-a jucat. „Ha-ha-ha!
C-am scăpat de dracul”

Şi jucatul ăsta s-o fi moştenind.

SCARA VIEŢII

Măndoiu ăl bătrân a făcut o casă bună,
Cu trei camere. Şi-a avut patru copii.
Fata a mare, Nicoliţa, a murit – i-au căzut toţi
Dinţii, la urmă o buză. A murit. Ăi trei băieţi
I-a însurat, fiecare în casa lui şi ălui mic i-a dat
Casa aia, a de sta el în ea. Doar o isprăvise de făcut.
Şi să rămână şi ăi bătrâni cu ei, într-o cameră.

Acum, se însoară ăsta ăl mic şi ia o zgripţuroaică,
Un sudam de muiere.
Nu putea s-o sufere pe soacră-sa deloc.
Măndoiu moare. Nevastă-sa nu se-mpăca neam cu nora.
Nora zicea: „Intră tu în casă, da’ să vedem pe unde mai ieşi”
„Păi, bine, fă, da’ nu e casa mea, n-am facut-o eu,
Fereştile, uşile, totul?! Că tu ai venit la de-a gata,
Ai nimerit ca găina oarbă-n grămada cu boabe,
Cum să n-am nevoie să ies şi eu din camera mea?”
„Nu ştiu, te priveşte. Ieşi din camera ta pe unde vrei,
Dar nu pe uşă, să treci prin dreptul meu.” (N-aveau două
Uşi, ieşeau pe la foc.)

Mi-a-ncuiat uşa într-o zi, povestea a bătrână,
Ş-am stat încuiată-n casă, că n-am putut să mai ies.
Când am scăpat de-acolo, n-am mai îndrăznit să mai intru pe la ea.
Ce să fac? Am pus scara de la pod şi intram şi ieşeam pe

Fereastră.
— Da’ mâncarea cum o făceai, Mărie?
— În curte. Aprindeam focul în bătătură şi făceam acolo.
Ce! da’ era greu! Ce! Să te duci tu să iei mălaiul
Din casă, la urmă să cobori cu postava pe fereastră.
Fugi înapoi, pe scară-n sus, cu postava, s-o duci...
Ei, m-am canonit aşa, până n-am mai putut.
A venit alt băiat, urmatecul, şi-a zis: „Mamă, hai
La mine. Că dau în ea şi mai intru şi-n puşcărie.
O omor fir-ar a dracu! Bag sâmceaua-n ea...
Las-o aci, dacă frate-meu e aşa de tont, de se uită el
Cum fierbi oala cu legume sub dud şi nu te cheamă
La vatra dumitale, că-i e frică de zăltată...
E nărod, mototol. Şi pe asta dac-o mai văd o dată
Cât e de umflată, să vezi ce se dezgâmfă.
Îi dau una de-o lipesc de el. Mucedul cu râncedul -
Se-ntâlniră. Hai la noi.”
M-am dus acolo şi-am scăpat de chin.

Făcea numai cruci în mălai, să nu iau eu din mălai.
Netezea mălaiul şi făcea cruci. Apoi, semne la untură,
În garniţă. La carne. Avea slănină şi-aşa o scrijiia,
Să nu tai eu.
„Mă, ce tot scrie asta pe bucate? Că eu nu ştiu
Literele astea? Ce babilonie-mi face ea pe slănină,
Cu cuiul?”
„Nu ştiu, mamă, are ea semnele ei.”
„Mă, fir-ar a deavu cu semnele ei, ce sunt eu să-mi
Dea ea mie cu nart? Topsăcata asta?” „Mamă, e muierea
Mea, ce te bagi?”

Ei, cum-necum, am urdinat o vreme pe fereastră,

Intram ca albina-n stup,
Pe urdiniş, n-aveam loc să încap şi eu pe uşă
Ca toată lumea. Că dacă trăia ăl bătrân...
Aoleu ce s-ar fi ales de şalele ei... Da’ aşa...

Ei, rea e şi bătrâneţea,
Ferească Dumnezeu să ajungi să simţi scara vieţii
În spinare. S-o mai şi muţi di coló coló.
Că bătrâneţea vine cu paşi mărunţi,
Şi copiii, dacă nu sunt toţi buni,
Zbori pe fereastră ca brabetele...

FOAIA DE ZESTRE

I-a făcut Moşu foaie de zestre, când s-a
Logodit mama.
Au venit Dobrescu, Petrică al lui Nete, Riţa.
Moşu scria colo la masă-n vale, la fereastra
De unde se vedeau toată valea şi dealul, până
La Drumul Vâlcii.
Era bucuros şi că are prilejul să scrie,
Cu literele lui mari şi frumoase, caligrafice,
Parcă fiecare literă era şi ea tot o zestre,
Fiecare cuvânt.
Bucuros şi că-şi mărita fata a doua
După un om şi cu armata făcută (şi armata şi
Războiul prim,
Dar atunci nu începuseră să se numere).

Şi scria şi, după ce termina cuvântul, se întorcea să
Vadă ce efect are asupra ginerelui şi asupra
Martorilor?
Că-l şi silabisea, crezându-i pe-ăia neşcoliţi de tot
Poate,
Ori aşa, ca să dea importanţă zestrei:
— Zece pogoane de pământ.
— Zece, repeta Petrică al lui Nete, cu glas nesigur,
Din care ar fi reieşit că e cam puţin.

Era martor din partea băiatului
Şi nu trebuia să se arate că rămâne cu gura căscată de
Atâta bogăţie.
— Zece? făcea Riţa, sora ginerelui. De ce numai atâta?
— Am şase fete, le dau la fiecare câte zece pogoane,

Răspundea Gheorghe Ionescu, punând nisip pe hârtie, să sugă scrisul.
„Nu împrăştia atâta nisip, că mai suge vreun pogon”, Zicea ginerele, şi la urmă, văzând că socrul nu are Chef de glumă: „Mă, hai să lăsăm omul să scrie, Ce-l tot ţinem de vorbă?”
— Salba, cu doi galbeni mari şi vreo zece mici.
— Tată, pune şi icusarii ăia.
Mireasa tocmai intrase
Cu nişte pahare de ţuică.
— Bine, fa, că-mi aduseşi tu aminte, era să uit. Şi să scriem şi banii: două mii de franci. Uite Livretul aici.
Pe urmă au fost trecute în foaie şi ţoalele: Scoarţe, velinţe, fuste, rochii, cămăşi.
Şi pe urmă s-a făcut socoteala câţi bani fac.
— E, eşti mulţumit?
— Mulţumit, zice tânărul cu Mărăşeştiul făcut, Acolo luptase. Am făcut eu faţă pe front unor Situaţii şi mai grele.
Dacă asta e tot ce-i dai? Dar vezi că pe fată N-o trecuşi acolo. Toţi au început să râdă. Se vedea Că sunt mulţumiţi.
— Fata o iei separat, zâmbeşte şi socrul. Nu mai are loc pe
Foaie şi mă doare de când scriu, atâta avere. Mare pieişte îţi mai fac şi copiii ăştia. Uite Scriu de-un ceas.
Sunt altele cărora nu le dau părinţii o stramură de ceva.
Toţi ginerii or să plece înjăpşiţi de la mine.

Şi asta a fost foaia de zestre a Nicoliţei lui Gheorghe Ionescu.

La urmă au băut ţuică
Şi s-a hotărât cununia şi nunta.
Se făcea foaie de zestre şi pentru ginere.
Tata a avut:
Doi boi, plug, car, casă, unsprezece pogoane de pământ.
Ginerele avea obligatoriu cojoc mare, care se trecea în
Foaie. Nici nu se făcea ginere, dacă n-avea cojoc.
Numai sărăciile n-aveau.
Două cojoace mari îşi aminteşte mama să fi fost la noi în
Pod: unul al lui Moşu, şi altul al lui taică-su,
Al lui Ion Ţuruc.
Şi muierea venea cu scurteică de pluş. A maicăi era Piersăcie,
Era îmblănită cu cojoc. Pluş pe deasupra
Şi cojoc pe didijos. Şi avea vulpe pe după gât, de venea
Aşa până jos. Le zicea: sangepi de vulpe. Asta era podoaba
Muierii. Treceau pe zăpadă cârduri cârduri, că se făcea
Govie la Ştefănescu, ori mergeau aşa gătite la nunţi,
Femeile,
În toate culorile de scurteici.
Şi Fănică al lui Ion Bălan a avut cojoc.

Şi după ce-au beut ei toţi ţuică, şi-au râs, au
Fixat nunta la 10 de ianuarie 1921. Au pus totul
La cale, au plecat.
Şi la poartă Riţa şi-a adus aminte: Da’ scurteică?
S-au întors.
— Nu, că nu-i dau scurteică, a zis Moşu. Eu fetii mele
Nu-i mai dau scurteică, îi dau ceva şi mai şi: îi dau
Palton!

Ieşiseră atunci paltoanele în România, tocmai
Se schimba moda în
Comuna Bulzeşti. Un moment de tăcere,
Nici unul nefiind prea sigur ce e cu paltonul,
Ce fel de rang are, dacă e mai important
Decât scurteică, sau nu.
— Am dat 500 de lei pe el, adăugă Moşu, cinci sute de lei
Sunt bani.
— Da, cinci sute de lei sunt bani.
Ei, era după război şi nu se mai găseau lucruri
Nici bune, nici rele. Ieşiseră nişte răcuini,
De te vezi prin ele.
Lucruri rele, de-alea parcă erau de
Pătură. De-aia socrul uitase să scrie în foaie.
— Şi la urmă, se încrunta el, fata mea nu era de măritat...
Că ziceam să mai aştepte un an doi, să se dea moda-napoi
Şi s-o mărit cu toate alea, cum se face la noi.
— Cum îţi stă, stimată domnişoară, paltonul ăsta,
Zicea Petrică al lui Nete, ia să-l vedem şi noi?
— Îmbracă-te, muică, încearcă-l, se bagă maica în vorbă,
Că ăştia n-or fi stat decât aci la Gura Racului, n-au mai Ieşit şi ei la Craiova, să vadă cum se poartă acum
Fetele, că scurteici nu mai poartă decât babele.
Fata iute, iute scoate paltonul din ladă, de la naftalină,
Aşa cocoloşit, îl îmbracă, se-nvârte de două ori printre ei
Şi-ncepe să plângă...
— Lasă, nene, că-ţi fac eu ţoale... Şi scurteică şi tot ce Vrei, sare băiatul s-o-nbune. Da’ mantaua asta mai bine

n-o
Iei, că-mi aduce aminte de front.
Au mai băut o ţuică şi-au plecat.

Povestea mama mai târziu că în foaia de zestre
A lui Moşu erau trecuţi şi „doi râmători”.
— Tată, ce dracu de râmători sunt ăştia?
— Porci, fa.
Vezi, înainte nu le zicea porci, le zicea râmători.
Iar la maica erau cotare, vâlnice, scoarţe, galbeni.
— Şi foaia noastră de zestre unde e, mamă?
— Păi, n-a mai fost, că s-a terminat hârtia la voi.
Cum a ieşit la nunta mea paltonul, aşa a ieşit la voi
Să nu se mai dea nimic.

CREŞTINUL LUI DUMNEZEU

Tilina a născut un copil.
Şi copilaşul era amărât, şi murea.
Era un copil amărât, nu era de ajuns,
Şi Tilina... o apucase pe câmp, acolo l-a adus pe lume.
Şi-o femeie, care era cu ea, zice:
— Aoleu, stai să vin cu nisip.
Şi-a venit c-o strachină de nisip, ori de pământ,
Ce era pe-acolo, i-o turnat copilului în cap...
Şi-i zicea de-ale botezului, că ce să mai apuce
Popa să vină? Ar fi murit până-atunci.
Şi-i vântura aşa nisip în cap, şi-i spunea pruncului:
„Tatăl nostru care le eşti în ceruri”, accentua pe acest *le*
Aşa cum auzise ea. Adică *le* este în ceruri, amărâţilor ăştia,
Nisipul urmând să-i ia nefericitului păcatele strămoşeşti.
„Se botează robul lui Dumnezeu... zi-i fa un nume...”
„Păi uite că nici nu ne-am gândit”... „Zi şi tu Gheorghe...
Gheorghe”
„Sau, nu... îîî...” „Hai mai repede, că moare”
Atunci „Gligore”... „...robul lui Dumnezeu, Gligore.
În Numele tatălui şi-al fiului şi-al sfântului duh, amin.”

Şi ăla, Gligore, murea.
— Apucă de muri şi el creştin, că-i zise aia
De-ale botezului, spunea femeia seara acasă...
L-am botezat cu pământ,... ei, dacă n-am avut apă!
Da’ pământul se găseşte tutindenea... Altceva era

dacă se
Năştea şi el în sat, să fi murit cu popă...
Da’ bine că l-am botezat.
Copiii aceştia botezaţi cu pământ pe cap erau
Creştinii lui Dumnezeu. Aşa Ie zicea. Nu erau îngropaţi
În cimitir.
Pe Gligore l-au înmormântat în grădină, la rădăcina
Unui pom.
Aşa se îngroapă ăştia.

Câţi copaci cu îngeri la rădăcină,
Ce cântece de leagăn în coroanele verzi
Ale pomilor, se gândesc bietele mume, când culeg
oftând
legumea...

INSTRUCŢIA

Jurebie se întorsese proaspăt din război.
Războiul greu, stătuse mult pe-acolo,
Fusese pe tot frontul, luptase şi la baioneta şi
Îl şi muşcase pe unul de beregată, când s-a pomenit fără armă – Şi
Scăpase.
Acum ajunsese acasă şi să se bucure şi el de
Viaţă, de pace, de casă, de brazda de pământ.

Stătea în genunchi în faţa muierii,
O mângâia şi-i comanda cum să-i dea ţâţa.
Dar în loc de vorbe dulci îi veneau, cum zisei, comenzi.
Că după atâta amar de militărie – fusese şi
Fruntaş -
E greu să treci aşa dintr-o dată la vorbe civile.
E ca şi când ai fi petrecut în străinătate,
Şi nu prea mai nimereşti pe româneşte.
Ce să şezi la taifas cu muierea, o inferioară,
Dacă tu ai fost gradat pe front şi-ai primit şi
Virtutea militară? îi comanzi şi gata.

Asta şi făcea ăsta, voinicul.
„Stângul! Dreptul! Dreptul! Pluton comanda
la mine...”

— Mă, ce instrucţie o fi făcând ăla acolo,
În puterea nopţii?
De afară se auzea, că era uşa deschisă, era cald,
Şi casa lui lângă linie. Fără gard, fără poartă,
Ca la Pătru,

Tot o vraişte.
Intră Florea, îl găseşte aşa şi zice:
— Nu în genunchi, frate-meu, că de-aia am făcut România Mare
„Culcat! Târâş marş!” Aşa să-i comanzi muierii!
Se nimeriseră de-un leat,
Şi ştiau cum trebuie luat inamicul.

Ce mai râdeam, când ne povestea Nea Florea despre Instrucţia lui Jurebie cu nevastă-sa.

ŞOPĂNEAŢĂ

Una Mitra lui Tudoran era cam şopăneaţă,
De-asta de vorbeşte mult şi nu ştie ce vorbeşte,
Nu-i prinde gura de veste ce spune,
Femeie de-un ban.
S-a dus pe la Florea lui Ghiţă şi l-a găsit bolnav.
— Las’ că te trag eu şi-ţi pun ventuzele.
Şi ventuze n-au găsit. Aveau copii, cinci,
Câte-o cană de-aia de-o jumătate de chil, de metal.
A strâns cănile şi le-a dat cu spirt şi i le-a pus
Pe spate în loc de ventuze. Şi cănile s-au încins, a început Florea să ţipe.
— Şezi binişor, nu făcea ghelai, ce-o ţii aşa turuiac, mă,
Că ţi le iau acuş. Să tragă.
Ce sa tragă, că
Se înfipsese, dunga, că era subţire, se înfipsese în carne.
Ce-a păţit, săracul!
Că să vezi nărodul (dacă se lăsase pe mâna unei neisprăvite)
Ce ţipa! Povestea muierea lui Florea: „Şi eu dau să trag,
Cănile frigeau, trăgea şi Mitra, el ţipa
Şi cănile nu se desfăceau neam”.

Au rămas urme, toată iarna a stat cu spinarea arsă.
„Cine e lovit de boală sâmbăta nu se mai scoală,
Pălăia şopăneaţă, că ce-a luat de sâmbătă, nu-ţi mai trece”,
Păi, fire-a dracu, ce, eu eram de moarte? – ţipa pacientul

Zvârcolindu-se, mă durea o ţâra spatele, şi mă omori tu
Acuma.
Ia-le du pe mine, n-auzi?
— Fă, să le prijonim c-o cârpă, ca pe sticla de lampă...
Până să cate cârpe, omului începuse să-i sfârâie coastele.
De-aia rămăsese de pomină Ţoţuleasa, care da de leac la
Multe boli. Ştia toată cartea asta nescrisă a leacurilor Strămoşeşti. De la descântece până la bocit, că dacă murea
Omul tot ea-l şi bocea, că n-a avut leac.
Şedea unde stă Marina lui Dută, era străbunica lui Moldoveanu, soră cu Joiţa lui Ţârdel.
Strângea iarba lui Tatin, tătănească,
Bună de scrofuri, buboaie pe la gât.
Şi Dina lui Bocşaru era meşteră în frecatul pietrelor roşii.
Când era mama mică a văzut-o, purta o piatră de-astea
Vărgată, cusută în brâu.

SFATURI

Copilul când îl scalzi după botez,
Vine moaşa şi-l scaldă,
Pui acolo un ban de argint, pui pene de pasăre, grâu,
Porumb, lână, ismă. Ca să aibă noroc de bucate.
Şi după scaldă, te duci şi verşi apa asta
La un pom rotat, tânăr, cu coaja netedă,
Şi torni acolo, să crească pruncul frumos ca pomul.

În post, în păresimi, nu se pomenea să prăjească cineva
Cu ulei. „Te spurci cu ulei în postul mare?”
Curam o mână de sămânţă de dovleac,
Ardeam vătraiul în foc, până se roşea,
Puneam seminţele pe vătrai şi alea *lăsau,*
Se cam topeau şi ieşea un fel de ulei şi ăla-l puneam în oală.
Şi spunea bunica de ăi bătrâni, că aşa făceau.
Mama n-a mai apucat.
„Procopseala aia n-am mai apucat-o.
Varza în loc s-o prăjească, atunci când da-n undă,
Puneau o mână de mălai
Şi fierbea aşa şi ăla era prăjitul!”
„O-ngroşai” – zice.

Dacă, mă, şi mâncau şi erau sănătoşi.
Cu turtă, cu mămăligă, cu praz, cu ceapă,
Cu lapte de bou, dovlete-ngroşat,
Zamă-ngroşată, poame de pere, culese vara de pe deal.
Postul era sfânt. Şi toată lumea aştepta dulcele

Ca pe codru verde.

MUTĂ!

Când punea copita pe lanţ,
Ori călca pe ceva, pe funie, îi dădeai cu palma peste
Picior şi ziceai:
— Mută!
Boul rumega nepăsător. Mută!
După câteva palme catadicsea să ridice piciorul.
Şi luai lanţul, sau ce era, frânghia. Boii noştri, pe care
l-am mângâiat aşa cu palma: Boian, Galben, Suran,
Vână,
Prian, Murgilă. O vacă Ruşiţa, alta Prica, Dumana.
Boii vecinilor se numeau:
Cerban, Bolocan, Cocoran, Breazu,
Zorilă, Viorean, Miercan, Ungurean.
Acum le pun nume de oameni:
Gică, Relu – alte alea!
Şi, vezi tu, – zice Ricuţa, vorbind singură -
Nici nu prea mai sunt boi.
Înainte omul n-avea televizor,
Dar se uita la vite.
Şi ce drag îi era să se uite!
Hăis, Zorilă! auzeai. Cea, Murgilă!
Treceau carele pe drum
Şi ce bine-i şedea drumului plin de care-ncărcate!

LA IERNATEC

Oile coborând la iernat
Spre Dunăre au momente când le ţiuie urechile.
Se opresc pe marginea drumului,
Însemnate cu vopsea roşie pe spinare
Şi rămân aşa gânditoare,
Cu firul de troscot în gură.
Şi simt că se-ntâmplă ceva cu ele.

Sunt munţii care le fug din conştiinţă.
Schimbarea de presiune.
Parc-ar fi fost în avion.
Trec la o altă presiune,
Ochii le fug pe câmpie
Şi le ameţeşte atâta spaţiu
Fără oprelişti.

DRACUL

Murgilă era primar în Bulzeşti.
Sta pe la Merişan în vale, era un rând de case
Pe la fântâni în vale, pe lângă baltă. A mai rămas
Acolo acum doar casa lui Fleaşcă.
Şi erau nişte copii săraci
Ai unuia Ionete. Muriseră părinţii amândoi,
Ei, băieţi de 15-16 ani.
Şi seara se duceau pe la clăci.

Murgilă ăsta se cam ţinea de zgoande,
Era glumeţ, îi plăcea să facă haz.
Într-o seară pândeşte până pleacă ăi copii
Şi ia o iapă albă a unui vecin, a lui Merişanu, şi
Le-o bagă-n casă.
Casa se închidea c-o verigă în afară, o uşă de copac.
A închis iapa înăuntru, se afla şi-o ladă de mălai în odaie.
Şi iapa, când mânca, îi dădea pe nări
Şi străfiga. Şi se duce şi el acolo
Unde căscau băietanii gura.
— Voi ce deavu păziţi, nu mergeţi acas'? Că vă intră cineva-n cas', vă ia postava.
Era târziu, spre miezul nopţii.
Pleacă ei, se apropie... aud ceva fornăind...
Crapă o ţâră uşa... Aoleu! Dracu la noi
În casă. Ies ţipând:
„Nea Dumitre! Nea Dumitre!"
Fuga înapoi la Dumitru Murgilă.
— Ce e, mă?
— Ghiavolul, la noi.

— Vedeţi-vă, mă, de treabă. Stai, mă, să deschid eu,
Dacă vă e aşa frică, văd că tremuraţi ca varga.
Deschide, iapa acolo. O scoate binişor.
— Bine, mă orbeţilor, cum nu băgarăţi voi de samă
Şi-nchiserăţi iapa în casă?
— Nu fu, mă, nene, nu fu. Ce, eram chiori?
— Fugiţi, mă, de aci, că se furişă printre voi...
Şi nu băgarăţi de samă şi-o-ncuiarăţi aci...
(Parcă ar fi fost o mâţă ceva, ori vreo găină.)
Ăla abia se stăpânea
Să nu pufnească în râs.
— Vă mâncă mălaiul a iapă! Păcătoşilor!
Altă dată să luaţi bine sama când ieşiţi
Să nu se mai strecoare pe lângă voi...

Ei, doi copii, trăiau şi ei singuri acolo.
Ce mâncau?
Lapte de bou. Se făcea din seminţe de dovleac
Uscate bine-bine, printre sobă şi le pisau mărunt,
Ieşeau şi le vânturau, se duceau cojile,
Şi rămâneau numai sâmburii... „Ce vânt bun! ziceau. Ce mai
Vântură!” Vânt bun de vânturat seminţele de dovleac.
Şi le fierbeau până se-ngroşau ele aşa,
Se făceau ca un lapte covăsit. Mâncau cu turtă, săracii!
Se făcea şi din seminţe de cânepă. Ăla era mai cu miros.
Mirosea a cânepă. Ăl de dovleac era mai bun,
Şi copiii lui Ionete asta mâncaseră şi ei atunci seara,
Lapte de bou din seminţe de cânepă.
Aşa zicea Murgilă.
— Mă, ce mâncarăţi voi?
— Păi lapte de bou...
— E, de-aia nu văzurăţi voi iapa! că laptele ăsta îţi

Dă un fel de nărozie la cap. Fuserăţi panci.

Ce se mai mânca atunci? Sfecle coapte,
Mălai râjnit, urzici greceşti, dragavei, făsui sleit,
Urzici. De la Florii încolo nu mai pui gura
Pe urzici, că se mărită. Cresc atâta şi le
Dau spicele. Se zice: urzicile sunt
Măritate.

Uite, mi-e dor de mâncărurile alea...

MĂCIUCHIŢA

Un om scund şi vânjos, cu capul mare,
Fusese împuternicit de Comitetul provizoriu
Să lichideze câinii. „De ce?” întreba câte un om.
„Fără nici un de ce”, răspundea.
Se credea că ei ar fi o piedică în ridicarea
Satului la nivelul oraşului Craiova,
Şi că unii mai şi turbează.

De altfel împuternicitul – îl chema Goage al lui Spartu -
Nu mai explica la nimeni de ce le
Intră în curte şi se pune cu parul pe câine.
Dacă erau legaţi, venea şi-i omora în lanţ.
După aia, lumea le-a dat drumul, să-ncerce să se apere
De nebun, să fugă, să se ascundă.
Azor al nostru presimţise evenimentele şi o ştersese
De-acasă,
Cam cu vreo lună înainte.
Aveam o turturică într-o colivie pe prispă,
El nu ştiu cum a desfăcut colivia şi-a mâncat
Turturica.
Nicolae, când l-a văzut plin de pene: „Aoleu, zice,
Ce făcuşi! Să vezi ce-ţi arăt eu ţie!”
Şi câinele de frică, ori de
Ruşine, a fugit din curte şi-a dispărut.
Nu l-am mai văzut niciodată.
Multe zile l-am aşteptat, mai ales seara după ce
Ne ridicam de la masă, ieşeam cu mămăliga-n curte
Şi-l strigam, gândindu-ne că trebuie să apară de
Undeva. N-a mai venit. (După o vreme l-au găsit mort
în cimitir

Se târâse până la mormintele alor noştri).
Acum începuse campania asta contra bietelor
Făpturi ale lui Dumnezeu.
Nea Miai, cum era el bătrân şi neputincios,
Avea un câine tot ca el, abia se târa. Îl chema Scandal.
M-am nimerit acasă când i-a venit rândul.
Goage a venit de la deal, c-o măciucă în mână şi o
Bâtă la subsuoară.
Îşi lungea gâtul prin curţi, să vadă mai bine,
Ori dădea cu bolovani în poartă, în uluc, să sară
Câinii.
Al lui Nea Miai tocmai ieşise şi stătea la umbra
Dudului lui Nină. Ieşise pe uliţă şi şedea şi el
La umbră.
Ăsta a trecut la vale, l-a văzut. La urmă s-a întors
Şi-a dat de-a azvârlită cu ghioaga.
Avea putere mare, câinele n-a mai putut să se mai
ridice,
A început să schelălăie.
Atunci Goage l-a ajuns şi s-a pus cu bâta pe el.
Câinii mor foarte greu. Chiar când crezi că li s-a
Scurs viaţa,
Numai ce-i vezi că se ridică şi-ncep să-şi lingă
Rănile.
Când omul se oprea, să se mai odihnească,
Dulăul cu capul spart şi plin de sânge
Roşu, exact ca de om, încerca să se doftoricească
Singur. Îşi băga laba-n gură, scheuna, gemea,
Numai că nu plângea.
Am început să chirăim noi copiii – vreo trei-patru
Am strigat după ajutor – oamenii toţi erau pe câmp
La muncă. „Dăm din coate pentru cote”, se căina,
glumind,
Al lui Chirimenţu. Cotele erau foarte mari,

Nu producea pământul nostru atâtea bucate câte
Trebuia să dea fiecare. Dar ei tot mai sperau
În vreo minune, c-o veni altă lege...
Cum să-şi dea ei ultima bucată de la gură şi
Să mai rămână şi datori, după ce s-au spetit muncind?
Şi datori la cine? La Dobre, la Tudorani, la
Cercelaru, care nu le-au dat nimic, şi nici nu se
Ştia bine ce dracu i-a apucat de-au devenit aşa de
Lacomi. „Ăştia trebuie să fie vânduţi nemţilor!”
„Goage, du-te-n prispă pe mătură! a strigat Piţigoi,
Pitit după o ulucă. Ce-ai, bă, cu el, bă, turbatule?”
„Mai omoară şi pe prica mă-tii, fir-al dracu de
Bolboiat!”
Am început toţi să-l ocărâm şi să dăm cu bulgări
El începuse o altă rafală de lovituri. L-a
Atins un bolovan, s-a întors şi când a rânjit la noi
Şi ne-a arătat ciomagul înroşit, am fugit de ne
Sfârâiau călcâiele...

După ce-a considerat misiunea îndeplinită,
A plecat, fluierând, pe drum la vale,
Convins că satul se va îmbogăţi prin acţiunea lui
De stârpire a dăunătorilor.

Scandal s-a mai canonit până la chindie.
Veneau oameni de la muncă, se duceau, se uitau
La el şi comentau. Unii ziceau c-ar fi cazul să-l
Dea în judecată pe bătăuş. Dar unde? Dacă el
Pretinde că e trimis de Comitetul provizoriu?
Şi chiar venise într-o zi cu unul de la primărie,
Cu Cercelaru, care spusese că Goage e „împuternicit”.
„Da, ăsta e împutrezicit să ne omoare câinii, ălălalt
Împutrezicit să ne ia grâul de la arie, ălălalt
Să ne măsoare prin curte – de unde,

Păcatele mele,
Atâţia? Când răsăriră toţi pe spinarea
Noastră?” a zis nu ştiu cine.
„Bă, ăsta e semn rău!” intră în vorbă şi Bag-Samă, om harnic,
Năstrăpaş, iubea animalele.
„Se scufundă pământul – adaugă ţaţa Măria. Ori se
Scufundă, ori ni-l ia. „Cine să ţi-l ia?” „Uite
De-ăi ca ăsta.”
Goage trecea fluierând. Mai omorâse
Vreo doi în Nătărăi la vale.
„Îl mâncaşi fript, nene!” zice Cazaca, arătându-i hoitul.
„Taci din gură, ţaţo! Că dumneata nu ştii încotro
Se-ndreaptă lumea, răspunde el cu arţag. Dumneata n-ai
Făcut o şcoală de trei luni, ca mine, să înţelegi ce
E aia luptă de clasă,
Şi că numai stârpind răul din rădăcină putem progresa.”
„Ce spui tu, Franţ? Sare mama indignată. Bă, tu ai
Făcut o şcoală de trei luni şi-ai învăţat să omori câini,
Eu am făcut şcoala toată de cinci ani,
Că atât se făcea pe vremea mea
Şi ştiu că nu vă dă nimeni dreptul să intraţi în bătătura
Omului, să tăbărâţi pe ce găsiţi în curte.”
„E, aia e şcoală veche, nu se mai nimereşte cu Vremurile de azi.
Începem transformarea revoluţionară a agriculturii,
În pofida chiaburimii!”
— Ptiu! Ucigă-te crucea! Hai, mă, acasă. Mama m-a luat De mână.
Oameni buni, dacă n-o să-nfunde ăsta puşcăria,
Să nu-mi mai ziceţi mie pe nume. Şi către al lui Spartu:
Du-te şi pune şi tu mâna pe sapă, golane, şi la urmă

Să-i faci pe-ăi de sunt harnici chiaburi, şi să vorbeşti
De agricultură, tu care nu ştii cum se-ngroapă cuibul.
Om mai trăi şi-om mai vedea. Hai, mă, acasă, ce
tremuri aşa?

Ei, ce e? Un câine bătrân. Tot trebuia să moară,
Şi-şi făcu unul de lucru cu el. Tu ce căutaşi, să te uiţi?
Ce te-ncontrezi cu nebunii? O să mai auzi tu de ăsta,
Dacă nu l-or ajunge blestemele lumii...
— Dac-o să mai auziţi voi lătrat prin sat... se lăuda
Al lui Spartu... Şi-a plecat la primărie, să spună câţi
A stârpit şi cum a spart norma.
„Cine ne garantează nouă că după ce termină câinii,
N-o să ne dea nouă-n cap?" zicea Mitran.
„Intră în curte şi ne ia tot, filozofa
În urma lui Bag-Samă" (Nae Seder)...
„Ba tocmai de-aia-i omoară, ca să poată cotrobăi în
voie,
Să-ţi ia vite, car, plug... Ce, crezi c-o fac aşa fără
plan?"
„Ei, chiar aşa?"

Toţi aveau dreptate, fiecare în felul lui. Toate
S-au împlinit.
Şi ce-a zis mama şi ceilalţi şi ce-a preconizat
Goage al lui Spartu, care făcuse o şcoală de trei luni la
Şimnicul-de-Sus.
El s-a certat cu cumnată-sa, când treceau printr-o
Pădure,
A scos cuţitul de la carâmbul cizmei şi i-a tăiat gâtul.
A intrat la puşcărie.
...Vai de capul lui!
I se dedase mâna pe crime... Când a isprăvit câinii,
Ar fi tot omorât...

Iar satul a intrat într-o linişte mormântală.
Toate câte s-au făcut mai apoi – şi bătaia celor cu
Pământ mai mult, a mijlocaşilor care şovăiau, îi băteau
Să nu mai şovăie aşa, ce dracu!
Şi ridicarea unora, noaptea, cu maşina neagră,
Toate acestea, pe care le-am
Prins la ieşirea din copilărie, au fost asociate în mintea
Mea cu măciuca, bâta lui Goage.

A doua zi, nea Miai s-a rugat de nepotu-su Ilie să-i târască
Ăl câine la baltă în vale şi să-l îngroape.

BĂTRÂNII

Era Chişu (străbunicul ăstora, de scăpase de la holeră)
Apoi Dincă Toţu. Stau toată ziua la cârciumă.
Ei şi cu Deliu ăl bătrân
Când se lumina de ziuă, ei treceau la cârciumă,
Ca la servici.
Beau acolo câte o cinzeacă. Tăinuiau.
După aceea mai luau una. După aia nu le mai numărau
Şi plecau seara
Beţi, făcând din şanţ în şanţ.
Şi se ţineau copiii droaie după ei. Şi-i strigau:
„Ghipa mera, zdup!”
Şi Chişu se-ntorcea şi da cu ciomagu după ei.
Şi copiii fugeau, până-şi lua ciomagul el şi pleca mai
Departe.
Şi ăia iar după ei. Şi aşa, până treceau de biserică.
Şi lui Dincă îi ziceau:
„Ciocea bea,
Ciocea plăteşte,
Ciocea sare iepureşte”.

Ciocea sta acolo, în locul bisericii.
Şi-a vândut locul lui Gheorghe al Stâncii, şi ăsta l-a
donat, ca să se facă biserică.

Copiii erau ai lui Ceapă, ai lui Teslaru şi-ai lui
Munteanu.
Îl pândeau: „Să vezi că vine Ciocea de la deal”.
Moşii erau mici, izâniţi, trenţuroşi şi beţi
Şi mergeau din şanţul ăla până-n ăla. Mai dau să
cânte, dar ce să cânte?

Gheorghe Banţa avea o casă joasă.
Şi Bănţoaica, cu mumă-sa, stăteau în pat
Cu vigurile de pânză şi croiau cămăşi.
Le dădeau fetelor de coseau pentru băieţi, că aveau cinci.
Pe tata lui Gheorghe Banţa îl chema Nicolae Banţa...
Să fi fost născut prin 1820?
Mama şi-l aminteşte mic,
Şezând la foc pe-un scăunel cu trei picioare şi
Fumând din lulea.
„La faţă ştiu că era roşu, dar barbă: avea, n-avea?” spune.
Părul îi era alb şi inelat, lung până
Înspre spete. Pe foc erau copaci
Şi oalele mai pe la deal.
Bănţoaica era din Floreşti.
Avea moşie prin Bălceşti
Şi frate-su, Petruţ, era perceptor, de cotea vinurile
Şi rachiul. El e ăla de-a ars într-un beci.

DUPĂ UNTUL PĂMÂNTULUI

I

E o buruiană de are rădăcini în toate părţile.
O răzui şi-o pui în spirt.
Da’ până-i găseşti rădăcinile, sapi cu târnăcopul
O jumătate de metru.
E bun de reumatism untul pământului.
„Mai încearcă, mai încearcă,
Eu m-am făcut
Bine din untul pământului.”
Anica lui Dârmon era căzută rău,
Ce mai, o făcuse reumatismul harcea-parcea,
Dărăpănată de picioare, nu alta.
Întâi se-ncălţa, se oblojea bine şi pe urmă
Se băga-n pat; ori, când păşea, întâi îi venea
Să pipăie cu mâna locul, unde punea talpa, c-o dureau şi
Tălpile.
„Gata, zice, am dat de leac.”

II

Şi-a luat un târnăcop mare
Şi-a pus un chepeneag, un gluguş, de-l punea ea în cap,
Ca oamenii când pleacă la drum, era de sac,
Că ploua aşa o ţâră, şi tipa-tipa... tocmai în
Vâlceaua Bonii! Aşa, peste vale, sui dealul şi-apoi

Mergi, să tot fie trei kilometri
De câmp, că tot Seciul ăla, dacă-l iei în picioare,
Oboseşte
Un om sănătos... Ajunge ea în vâlceaua aia, unde
Auzise
C-ar creşte untul pământului. Uită-te-ncoló,
Uită-te-ncoló. Buruieni peste tot,
Iarbă mare, vizdei, buruieni de tot soiul.
Părul porcului (uite-acum n-am mai
Văzut nici de-ăla), paţachină, de se face ceai
De paţachină din ea, bun să-ţi dea drumul,
Să te descuie la burtă, mai era crânceş.
Mai pe coaste, mai dădea şi peste câte-o cătuşnică,
De-i mai zice şi salbă seacă.
Şi la urmă nişte copii care păşteau vacile
Pe-acolo şi-i rugase ea s-o ajute, îi aduceau ba
Alion, ba troscot: – Ăsta e, gagă?
Se uita Anica: „Nu, mumă”. Ba sovârf; „Da’ ăsta?”
„E, floarea asta mov şi chitată e sovârf”
Ba dârmotin, de-i mai zice şi udul calului,
Da’ untul pământului – neam. „A dracu a lu Gâfotă,
Ea m-a trimis aici.” Ia-ţi târnăcopul la spinare,
Pune-ţi chepeneagul în cap şi târâie-te până la
Vâlceaua Fetii.
C-ăla nu se mai putea numi mers, era un canon.
Ajunge. Acolo dă peste rostopască, talpa-gâştii, iar
Cătuşnică, iar potroacă. La urmă, cum căta aşa pe
Brânci prin iarba udă, că dacă apuca să se aplece
Era greu să se mai îndrepte, pregeta,
Dă de fierea pământului.
Unde creştea fierea pământului nu găseşti untul
Pământului. Găseşti unt de râmă şi unt de fier.

Du-te-n Stava. N-a mai luat-o prin porumbi,

Că odată i s-a făcut frică, dac-o mănâncă lupii?
A ieşit pe la drumul ăl mic şi-a apucat-o la deal,
Pe la perii lui Pătru. Acolo-n Stava, când să
Intre-n pădure,
Numai butuşine, numai tufe aţânate, ea
S-a-mboit de-un clenci, un şteap ceva şi-a căzut.
Până să dea de unt, se făcuse toată numai gioavlă.
Dă peste ea o femeie, care venise la lemne.
— Ce tot giormăneşti, ţaţă Anică, pe-aci? că te
Caută moartea pe-acasă pe su' pat.
— Pe dracu, leică! Uite nu mai poci de oase.
Mai ales pe la-ncheieturi, ozâcă nu mai e unsoarea
Aia de pe zgârcituri, că parcă se freacă os pe os.
— Ş-atunci, de ce nu stai deavu acas' şi-o iei
Peste câmpuri?
Doamne, mânca-ţi-aş gura.
— Râzi tu, da' o s-ajungi. M-a scos durerea din casă,
Romantismul. I-auzi că de la maica Râma mi se trage.
Că ea o fi stat mult cu picioarele-n apă.
Umblu după untul pământului de-azi dimineaţă şi
Parcă merg de-un an.
Uite, o buruiană aşa şi-aşa, de are rădăcini
Adânci şi pe-alea le răzui şi le bei. Tu n-ai văzut
Pe-aici?
— Nu, eu ştiu o buruiană de trecătură.
Rădăcina miroase a cuişoară. E pe Cioarecu,
Tomna-n partea cealaltă, într-o săptămână ajungi.
— E, de trecătură-mi arde mie acum!
Da' tu de ce venişi pe-aici?
— După târşuri. Car lemne cu capul, fir-ar al dracu,
Că dacă-am vândut boii, să iau mălai...
— Fată, uite care e povestea. Du-mă de-aici,
Că nu mai poci.
Uite mă gâmfai toată, se puse şi-o volvură,

Un vârtej aşa
Şi nu mai pot mişca, mă ia vântul.
Păi, cum să te iau, gagă Anică? Poate-aşa
Să te duc de mână.
— Nu, mă iei în cap, ca pe lemne, în spinare,
Cum ai vrea, mă legi cu betele, ca să nu mai mişc
Picioarele – du-mă cum ai duce un căpătâi de
Lemne. Ţi-oi plăti cât ceri. Scoate-mă de-aici,
Mor aici, mă mănâncă viermii prin ududoaie.
— Nu, că să vezi că eşti grea... eşti şi udă... Nimic,
Anica a pus zăpor, că ea nu mai poate
S-o ia din loc
Şi dacă o lasă-acolo, se-ncarcă de păcate, că ea
moare.
A legat-o aia cu betele şi c-o târsână de
Strângea ea lemnele şi-a luat-o pe umeri, ca
Pe-un buştean, o mai muta, când pe-un umere, când
pe
Altul. La urmă, a mai pus-o şi-n cap, că era mai
Obişnuită să ducă greutăţi în creştet.
Baba era grea, domnule, şi Rada asta voinică. S-a
Uţupănit cu honcita
Şi aşa a apărut în sat, cu ea în cap.

Asta care o căra gemea şi ailaltă,
Cu mâinile şi picioarele
Legate, ca să nu se mai bâţâie şi s-o doară,
O căia de sus,
Că e necăjită, că e şi ea văduvă şi toate greutăţile
Pe capul ei.
Şi din când în când ofta şi zicea:
„Mă miram eu să fie untul pământului în Bulzeşti!
Mă miram eu să dau de untul pământului în
Bulzeşti, ce n-am văzut în viaţa mea, untul

pământului!”
— Gagăă, nu mai vorbi atâta, nu mai taroşi,
Că mai atârnă şi vorbele! Mă dedei
Dracu, o să merg de-acuma numai cârmiş pe linie,
Ca Victor.
Poate-mi cad şi muşchii, altă belea.
A tăcut aia mâlc. A dus-o aşa acasă, a dat cu ea-n
Prispă.
Şi-a strigat la ai ei: „Uite, v-adusei un căpătâi
De lemne.
Da’ să n-o puneţi de-ndată pe foc că e udă,
S-o ojijiţi întâi, că nu arde”.
— Da-ţi fură ceva de-o legaşi aşa? Doamne, că noi
N-o ştiam hoaţă.
— Tăceţi, mă, că-şi făcu pomană cu mine.
Bogdeaproste.
Daţi-i femeii o tebeică de mălai, că mă scoase din
Gura iadului.
— Lasă, gagă Anică, mălai mai am.
Te adusei... pe ajutate. Uite, muream şi nu ştiam
Cât de greu e omul,
Ce anevoie e să ţii şi-o muiere.

A plecat râzând, da’ văietându-se de oase.
Machea, reumatismul s-o fi luând? se gândea.
Că parcă mă văd, mâine, poimâine
De-a buşilea, prin vâlcele, după untul pământului.

STÂNJENUL

— Mă, ţi-aş da eu mai mult pământ
(Erau pe câmp la o măsurătoare), dar, iote, nu mai am
Stânjen să măsor. Călcai pe el şi mi se rupse.
(El de hoţ îl rupsese.)
— Nu-i nimic, măsoară cu mine. Sunt eu mai mic de-un stânjen,
Dar treacă de la mine.
— Bine, mă.
Cum să facem, să stai drept? Iote, te leg de blana asta.

Şi l-a legat Cristea pe frate-su cu cureaua de-o scândură
Şi-a-nceput să măsoare cu el – cu stânjenul.
Şi-ntreba: – Mai vrei?
— Hai, mai dă o ţârâ.
A măsurat aşa o litră de loc şi răstignitului i-a venit rău,
I-a căzut sângele-n cap, cum îl tot întorcea aşa în cap
Şi-n picioare. Ori i s-or fi încurcat maţele. Geme:
— Mor! Gata!
— Mă, mai vrei pământ?
Nu e nimic, mori, te-ngrop aici şi termin şi problema cu Mejdina.
Nu voia să-l dezlege neam. Au sărit oamenii, care erau cu
Vitele.

„Ce faci, îl ucizi, mă, pe frate-tu?
Noi credeam că glumiţi!”
„Ce să glumim, ne certăm de mult pe-o mejdină,

Fir-ar a dracului şi el nu se lasă neam!”
— Cum să mă las, să-mi iei tu din dreptul meu?
— Bine, mă, altă dată îţi vin eu de hac!
I-a dat drumul, era mai roşu ăsta de măsurase,
Roşu de furie, decât cel ce fusese stânjenul.
Acestuia îi era rău şi se făcuse ca pământul.
„Mă, da’ vrăjmaş frate mai am”, a zis.
Aveau pământ pe-acolo pe la Seculeşti. Pe-acolo
Măsurau mereu.
După aia, n-a trecut mult şi l-au găsit mort pe-un deal.
Fusese cu caii. Adormise noaptea cu capul pe
Mejdină
Şi cineva s-a dus şi i-a dat cu securea-n cap.
L-au găsit rece acolo, cu căpăţâna pisată pe mejdina
aia.
Şi s-au dus jandarmii şi-au întrebat-o pe nevastă-sa:
— Cu cine nu s-avea bine bărbatu-tău?
Şi ea a zis: numai cu frate-su era certat.
S-au certat pe mejdină, pe pământ.
Era să-l omoare-odată. L-a legat de-o scândură,
De-un stânjen şi-a zis: „Ia să măsor eu cu tine moşia
ta,
Să vedem cât îţi mai trebuie de la mine”.
Fiecăruia i se pare că ălălalt are mai mult.

Şi l-au luat atunci pe Cristea cu nevastă cu tot.
Şi-au venit cu ei la *jandari,* aci.
Şi s-au vorbit jandarii: „Mă, până a veni ei,
Du-te tu colo-n beci şi bagă-te într-un butoi”.
Erau nişte butoaie fărâmate.
Şi pe urmă i-au închis şi pe ei acolo.

Arestaţii au început să vorbească. S-au uitat pi colo,
Dar în butoi nu le-a dat prin gând. Era şi noaptea.

„Bine, a zis muierea, nu ţi-am spus să speli săcurea
Şi să lepezi nădragii ăia?”
Atât i-a trebuit. A ieşit jandarul peste ei şi a strigat:
-Ăştia sunt!
Cristea, când l-a văzut cu puşcă, năpustindu-se din butoi,
L-a bătut cucul.
L-au judecat şi l-au condamnat: 20 de ani şi o zi.
A făcut 20 de ani, mai avea o zi.
Ce e o zi? Douăzeci şi patru de ore, tai douăzeci şi patru
de grunji din munte.
S-a dus băiatul să-l ia, crescuse mare, şi el
Atunci n-a mai avut putere. Ziua asta nu le ajută.
Care cum aude: „Aoleu dacă i-a dat şi o zi,
Ăla moare, nu mai iasă de-acolo”.
Şi fiul lui Cristea era acum bărbat, îl crescuse unchi-su Dumitru.
Era de-o seamă cu tata. Şi când s-a dus la
Ocnă, tocmai închisese taică-su ochii. L-au îngropat acolo,
În munte. Au pus sare pe el, ori cum o fi cimitirul la ocnă.
Ce înhumat o mai fi şi ăla? L-au sărat!
Nevasta lui Cristea se îmbolnăvise, după ce l-au închis pe el.
Şi-a murit, atunci, la un an-doi. Au rămas trei copii,
Două fete şi-un băiat.

Aşa şi povestea cu stânjenul.

NUNTĂ LA PICIOROGA

Era o fântână – spunea baba.
Era acolo hora, într-o zi de Paşti.
Şi toate fetele gătite, cu sălbi mari,
Cu pestelci, cum se purta atunci.
Jucau şi petreceau la horă.
Şi-odată s-au ivit turcii, de la deal.
Un pâlc de turci, călări, veneau ca hunii.
(Şi când veniseră hunii – veneau ca turcii.)
Şi ele, fetele, s-au speriat şi-au fugit
Spre fântână. Era o fântână mare, cu ciutură.

Întâi a sărit una, ţipând.
După aia a mai sărit alta, la urmă au început să
S-arunce-n fântână, care mai de care.
„Turcii! Turcii! Dacă ne prind, ne iau în robie!”
Nu mai puteau de frică – vedeţi ce spaimă băgaseră-n
Populaţie, de s-au repezit ele aşa ca oile, să se-nece
În ziua de Paşti! Şi erau toate gătite, cu flori pe
Ele, cum se făceau, vâlnice de-alea.
Primele or fi murit înecate, celelalte de izbitură ori
Înăbuşite şi s-a umplut fântâna până sus,
Se făcuse ca o scară de trupuri de fete,
Spre fundul pământului.

Fântâna se afla cam la hotarul Bulzeştiului, spre
Dobreţ, la locul numit Picioroga.
Când s-o fi petrecut?
Mamei i-a spus întâmplarea soacră-sa, Maria Cornea
Sorescu,
Baba mea.

Ea o auzise de la părinţii ei, Drăghicioiu.
(Baba era născută prin 1860)
Şi aceia au auzit-o din tată-n fiu.
Să zicem că în jur de 1650.
Povestea e încă vie, adică mai pâlpâie într-o jumătate de
Comună,
La Gura Racului şi Năstăşeşti, dar se stinge încet-încet.
Cam zece rânduri de oameni ţine un sacrificiu
De-acesta colectiv.
Noi fântâni, noi trupuri tinere, noi jertfe.
O fi existat, o fi ţâşnit din ciutura asta înfundată şi vreun cântec
Dar acum nu-l mai ştie nimeni.

MĂRTURISIREA

Când a murit Mitrică...,
Înainte de asta a spus oamenilor.
Aşa spun când mor. Îşi spun păcatele...
Îşi aduc aminte – şi să nu plece cu ele,
Şi ăsta zice:
— Mă, eu şi cu... (aici s-a înecat)
L-am omorât pe Georgică...
— Îi! face o femeie ducându-şi mâna la gură.
Păi, nu s-a spânzurat?
— L-am spânzurat mort.
Întâi l-am omorât. Cum?
L-am strâns întâi de boaşe. Adormit.
Aşa l-am luat. Buuun! L-am strâns de boaşe,
La urmă l-am strâns de gât – Unul di coló şi
Unul di coló.
La urmă l-am spânzurat cu cureaua. (Avea curea cam lată
Ascuţea briciul de bărbierit cu ea, eu ştiam)
Să se creadă că s-a spânzurat.
El dormea acolo – avea dinvale de casă un pătul,
Nu era terminat – încăpriorat aşa – o podea,
Şi-acolo-şi făcuse un pat, de dormea el vara.

Asta e – atât a fost în stare să spună Mitrică.
Mai mult n-a mai putut. I s-a luat şi vrutul şi pututul
— Mi-e sete, zice,
— Huo, bea-te-ar coaca! Ho! Că ţi-oi da apă,
A sărit Mariţa de la moară, care credea că murise de ieri,
De-alaltăieri, că se chinuia de mult,

Şi venise la pomană.
Da’ nevastă-sa... cum nu v-a auzit pe voi atunci?
Că dormea şi ea în prispă... Când s-a zbătut ăla...
— Taci fă, noroado, c-or fi fost înţeleşi. Din cauza ei l-au şi strâns de boaşe.
— Mă, închinaţi-vă, că uite, nu poate ăsta să isprăvească, A ţipat nu ştiu cine.
Parcă o aud şi acum pe Riţa, jelindu-şi copilul pe vale:
„Se spânzură Georgică! Se spânzură Georgică!...”

Georgică o fi avut atunci 35 de ani.
Se căsătorise c-o văduvă, venită de peste munţi,
Ana o chema, frumoasă, da’ cam cu mâna moartă la bărbaţi.
Îi mai muriseră doi.
Şi lumea a bănuit.

O bandă de orbeţi! I-au pus capul bietului om.
Autopsia i-a facut-o chiar taică-su,
Care se dădea uneori şi veterinar.
A constatat „moartea prin spânzurare” a feciorului său,
Şi cu asta i-au pus cruce, după ce l-au mai şi schilodit,
Mort.

— Tăceţi, mă, dracului din gură,
Că Mitrică vrea să mai spună ceva. Sişt!
(Tot Mariţa de la moară)
Muribundul se sucise pe-o parte, acolo pe laviţa lui.
— Copileţii se plivesc şi se dau la vite... – a-ngânat
(Sau poate o fi zis altceva).

Îi ieşiseră pete vinete pe faţă,
Şi sudoarea aia, rece, de pe urmă.
— E rău când mori? îl întrebă Chioveanu.

Aplecându-se mult peste el, ca şi când
Ar fi vrut să-i vadă în ochi că nu era adevărat
Că făcuse omor.
— Ţârţuriche... ceapa ciorii... neghină... încurcătoare... Tăciune...
— Ce ee?
— Lohoane... grâul nostru e plin de lohoane...
— Cuum?
— A luat-o prin grâu în vale... Lozăşte, da’ bine că spuse.

OAMENI CU ARŢAG

„Dă-mi rachiu să beau, fire-a dracu,
Dă-mi rachiu!” zicea Deliu Constandin.
Îl îmbrâncise cârciumăreasa afară
Şi el da cu pietre, cu cărămizi, cu ce
Găsea şi striga: „Dă-mi rachiu! Dă-mi
Să beau”.

Ştefanescu era cârciumar. El nu era aci
Şi era muierea de vindea.
Şi nu ştiu cum îl înşelase, îl minţise
Să iasă afară şi-nchisese uşile,
El fugea la deal şi la vale
Cu opincile târâş – se ţineau doar
Într-o nojiţă de picior,
Făceau fleaşc, fleaşc! şi el
Fugea şi-njura: „Fire-a dracu, dă
Rachiu!”
Muncea muierea cu copiii şi el sta la
Cârciumă. Vindea câte-un bou, câte-o vacă.
Tovarăşi de beutură erau Dincă, Toţu
Şi cu Constandin Chişu.
Aceştia erau clienţii lui Ştefanescu, din
Noapte până-n noapte.

Dădeau bună dimineaţa, când treceau la deal,
Da’ când se-ntorceau seara, nu mai
Vedeau nici să calce – Cădeau, se sculau,
Se tăvăleau, iar se sculau, se luau de
Mână şi copilandrii după ei:
„Ciocea bea, Ciocea plăteşte! Ciocea sare iepureşte”

— Au, fire-al dracu cu Ciocea al tău!
Şi jap! după ei, când unul, când altul.

MOARE STRĂBUNICA

„Mama mea, când s-a-mbolnăvit de-a murit,
Cum a făcut? S-a dus în ziua de Crăciun la tămâiat,
Numai în scurteică şi-n ghete.
Şi, când a venit, a fript carne şi ce-o mai fi făcut
Şi-a-mpărţit. Şi la urmă a luat-o cu frig
Şi-a-nceput să-i fie rău. Şi-a-nceput să zacă
O lua cu frig, cu frig...”
A şezut până în ajun de Anul Nou.
— Bine c-am apucat să fac colacii toţi,
Că dau láştina pe lumea ailaltă.
Bine că m-am grijit, zicea.

— Ioniţă, ia să vezi tu de copilul ăla
(Eu eram copilul, continuă Moşu, care stă pe-un butuc de plută
Ciopleşte un ciomag şi-i povesteşte lui Ionică) -
Îmbracă-l, încalţă-l,
Că de-acum încolo numai tu o să vezi de el, că eu vă
Părăsesc. A murit în ziua de Anul Nou.

Ce an?
Nu e scris nicăieri.
Să fi fost prin 1877.
„Eram copil, auzeam tunurile la Calafat când băteau.”
Şi Moşu, după ce s-a sprijinit o vreme
În ciomagul cioplit, afumat şi lustruit de mâna lui,
S-a stins şi el.

FEMEI FIERBÂND COJI

Femeile vopseau cu frunze de nuc, de arin,
De stejar. Şi cu foi de ceapă.
Fierbeau cojile.
Unele vopseau şi cu lulachi. Şi cu funinghine.
Lulachiul era un fel de vopsea ca scrobeala, albastră.
Se punea în usucul de oaie, după ce se spăla cu
Prima apă lâna.
Cel mai mult se purtau cămăşi drepte.
Cămaşa bună era „de sus” şi se ţinea în lacră, în pod.
Se lua de Paşti, de-un Crăciun, de-o moarte.
De-o... era să zic răstignire.
Şi, în afară de asta, mai avea fiecare câte două de purtare.
„Cată colo-n lacră şi dă-mi cămaşa aia bună.”
Băieţii purtau izmene legate cu benţi jos.

Şunca şi cârnaţii se afumau pe coş.
După aia se puneau la grindă.
Avea Ioana lu Panduru o faţă de masă lucrată în piezi.
Era aşa însăbiată-n piezi.
Fetele – câte o sălbiţă mică cu icuşari
Şi-o salbă cu galbeni mari.

La Buşnigă la vale se făcea horă. Asta prin 1910.
Vine Anica lu Marin la horă şi nu ştiu cum a pierdut un Galben.

A plecat fata neţinută de-acolo.
Nu i-a spus decât mă-sii. Au făcut ce-au făcut şi-au pus Galbenul la loc, până să afle omul.

Mariţa lui Mitrică Deliu avea 10-15 galbeni.
Prin 1917 au venit nişte domni prin comune
Şi-au zis că nu mai are valoare aurul, să dea lumea repede
Ce mai are, că-şi pierde valoarea de tot.
Şi dădeau ei câte 60 de lei şi lua galbenul.
Au pigulit tot, oamenii proşti şi ăia hoţi.

Cojoace, nu ţi-ar da în gând ce cojoace
Erau! Dumitru Panduru avea o ipângea roşie
Şi găetane, fie negre, fie albe.
Era fără mâneci.
Trecea la cârciumă. Cam bea.
Şi noaptea târziu, când isprăvea, ieşea de-acolo
Şi venea la ulucă la Gheorghe Ionescu şi striga în vale la
Nevastă-sa,
Să vină să-l ducă acasă:
— Ioană! Ioană!
— Haud, Dumitre, haud!
— Sări cu lamba.
— Acum, acum!
Ieşea Ioana cu lampa-n mână şi cu poalele sumese,
Sumese-n brâu.
— Vii odată?
— Acum, acum! Şezi acolo să nu calci în noroi.
Şi cu ipângeaua a bună şi şuba pe dedejos.
Croitorul lui era Udrea sau Budrea
(Şedea de la vale de Codin.)
Purta nădragi, tot aşa cu găitane şi cu ghizde.
Sta mult acolo la cârciumă şi biata femeie trebuia să fie cu
Urechea la drum. Când dădea glas „Ioanăă!”, să şi sară
Cu lampa, să nu intre Panduru-n noroi...

Era noroiul până la genunchi.
Ea putea prin noroi, dar el nu putea să meargă fără lampă,
Că era om şi se murdărea. Tatăl lui făcuse parte
Din panduri şi el era mândru de-asta. Se ţinea aşa mândru de
Gard.
Ipângelele astea s-au purtat multă vreme peste haină,
Ca o manta.

Se urzeau sute de coturi de pânză,
Câteodată făcea pânza trâmbă, aşa valuri.
Intra femeia în război
Şi ţin-te!
Şi pe copii îi trimeteau părinţii după fuscei.
Era o distracţie să te duci după fuscei.
De iţe, după răşchitoare de dăpănat lâna,
— Hai să luăm fuscei dupe Mătăsoaia.
Şi tăiau nuiele mai groşorele de alun şi de corn.
Le lăsau de se mai uscau, la urmă le râcâiau.
Luţă îşi purta copiii numai în cămăşi de cânepă şi de in
Punea câte-un loc de cânepă, unul de in,
Toată lumea avea câte-un petec de cânepă, unul de in
Mai de spor era cânepa.
Femeile îşi făceau zăvelci, vâlnice, pestelci.
Joiţa era slabă făcută leucă. Aşa pocâltită.
De, traiul rău, copii mulţi! Da’ când îşi punea
Pestelcile frumoase şi cămaşa...
Când întârzia câte un copil, zicea:
— Bine, mă băiete, nu mai veneai?
Te popânzălişi acolo!
Dar-ar Dumnezeu să ningă pân’ deseară.

Ea avea vite multe şi nosocea prin noroi, înota toată ziua
Aşa, că era noroiul mare.
Ieşea de la fântână – parcă o văd,
Cu o vadră în cap, cu garniţa-n mână
Şi cu mâna ailaltă pe fustă, o ţinea,
Că avea o fustă lungă.

MÂNZĂŢIŞURI

Moşu îşi făcuse obor la fântână şi acolo stăteau vitele,
Decât caii şi cu viţeii se ţineau în grajd.
Maica trebuia să mulgă vacile şi nu putea pe amândouă
Şi da drumul la viţei şi sugeau de făceau burtă.
Aveau patru boi. Veneau toţi vecinii mai săraci:
— Nea Gheorghe, te rog să-mi împrumuţi şi mie ăl car,
Să târăsc nişte lemne...
— Du-te, mă, şi ia-l de-acolo din curte.
Intra omul, lua boii, sălta jugul şi-i îndemna să se-njuge:
— Ia-l, Surane. Hai, mă, ia-l!
Şi boul băga singur grumajul în
Jug, punea omul resteul, se suia pe suşlete şi pleca.
Îşi făcea treaba şi spre seară
Venea şi băga carul în curte, la leau.
Avea lumea vite multe – unii, nu toţi.
Şi Gogiuman, care l-a omorât pe Grigore pentru-o mejdină,
L-a lăsat într-un şanţ. Şi el avea vite multe.
La urmă, după ce-a făcut puşcărie,
A venit cam sălbăticit.
Tăia la vite, făcea pastramă.
Avea sub pătul mânzăţişuri, acolo le ţinea.
Şi odată s-a dărâmat pătulul pe ele.
Când s-a sculat dimineaţa le-a găsit făcute pantă,
Toate vitele alea.
Ăstuia i-a mers tot rău.

SE DESPRIMĂVĂREAZĂ

I

S-a luat după carele cu uium ale morarului.
Fie că ei, chirigiii ăia, n-au vrut s-o pună în car,
Fie că ea s-o fi sfiit – mergea după un car,
Ţinându-se de loitră. Se făcuse noapte.
Şi dimineaţa Ion, bărbatu-su, s-a dus şi-a-ntrebat
Pe chirigii: „Mă, era după carele noastre,
Dar n-am mai văzut-o de la o vreme”.
A plecat bărbatul şi-a găsit-o deasupra coastei Racului.
Degerase.

II

Era în vărsatul apelor. O vreme tăioasă, cu zloată.
Se desprimăvărase, totuşi frig.
Plecase să târguie pentru o pomană de şase luni
A unei fete. Avea o vestuţă de lână mai veche pe ea
Şi trecând la vale, s-a oprit la şcoală la fata ei,
La Marioara, care era la primară, s-o ia pe-a ei,
Că era mai nouă. Era desculţă şi c-un gâscan la subsioară,
C-au şi râs copiii din clasă, când au văzut-o,
Cum ţinea gâscanul. Ce să ştie ei ce sunt greutăţile vieţii!

Ion a mers şi el până la Motoci,
Dar acolo s-a-mbătat la Vijulie şi n-a putut să-l mai

urnească.
— Ioane, să ne despartă Dumnezeu.
De-ar muri unul din noi, că nu ne mai înţelegem.
Ea nu drăcuia, nu blestema, a zis numai atât.
Şi uite, parcă ar fi presimţit.
Şi-a ţinut ea aşa în flaneluţa aia drumul tot, până la
Craiova. A vândut gâscanul, a târguit ce-o fi putut şi ea
Să ia de-o sută de lei, pentru pomană, şi la urmă
Să se-ntoarcă acasă.
Vremea păcătoasă, cum e în martie, aci soare, aci
vifor.
S-a ţinut tare până aproape de sat, aproape treizeci de
Kilometri.
Acolo a luat-o îngheţul,
Cum era desculţă şi doar cu vesta aia subţire, de copil.
A zis că stă o ţâră jos, să se mai încălzească,
Să-şi mai tragă sufletul. S-a-ncovrigat aşa la marginea
Drumului, lângă un salcâm. Tuşea şi picioarele erau
Cu opinci de gheaţă.
Ce inimă or fi avut oamenii ăia
De nu i-au zis: „Suie-te şi dumneata
În car. Te vedem cam rău îmbrăcată,
Cum să te ţii dumneata, o femeie,
Cu mâna de loitră şi să mergi
Leşinată în urma carului?
Sau, să te învelim c-un sac,
Cu ceva!?”
Nu i-au zis, ea n-a fost de-alea
Obraznice să le ceară -
Şi la un moment dat a scăpat
Mâna de pe loitră
Şi-a rămas în urmă...

III

Se-ntâmplă pe la noi să meargă oamenii desculţi şi iarna
Adică mergeau mai demult, când erau mai rezistenţi,
Dar nici atunci nu un drum atât de lung.
Când te mai duci pe la o vecină, pregeţi să te-ncalţi
Şi-o iei fuga-fuga prin zăpadă.
Odată a văzut-o aşa pe Rina, desculţă prin nămeţi
Şi cu tăciuni aprinşi în pumni, în spuză,
Se dusese să ia foc de la Gogoşica.
„Gagă Ioană, nu-mi dai şi mie un tăciune?
C-am uitat să-nvelesc focul aseară şi mi s-a stins.”
„Ba cum să nu. Vino, fetico, da-n ce-l iei dumneata?
O tinichea, o tavă, o sapă veche, n-ai?”
„Nu, că iau aşa-n mână, că pui mai multă cenuşă
Şi mişc mâinile şi sar tăciunii aşa-n sus
Şi nu mă ard.”
Asta şi-a adus Ioana atunci aminte, cum a zărit-o pe aia.
Ducând tăciuni în pumni şi alergând desculţă prin zăpadă.
De la tăciunii aceia parc-a-nceput să simtă un fel de
Căldură în oase. Mai visa, se mai trezea, visa în continuare
Cu ochii deschişi. „Mă, te pomeneşti că mor aci!”
Nu mă târâi până-n vale, să strig la cineva. Mai era o
Palmă de loc. Peste înc-o vreme, îi era tot mai bine,
Mai cald. „Nu se poate, domnule, să mă prăpădesc, sunt tânără
Şi-n putere.” A dat să strige şi-a văzut un lup.
Ieşise de la coada vâlcelii şi adulmeca aşa, mufluia.
„Deger şi mă mai mănâncă şi lupii.”
Dihania a venit lângă ea, zburlită toată, sfrijită şi

Lacomă.
S-a oprit la doi paşi... „Uite ce cald suflă,
Ce bine suflă lupul...” A privit-o drept în ochi,
Dar blând şi cu înţelegere, nu aşa cum cred oamenii
Că sunt fiarele. S-a întors şi-a plecat în salturi mari
Peste mejdine. L-a pierdut din vedere, când a intrat în
Pădurea Murgaşului.
„Nu s-a pomenit la noi om mâncat de lup” – s-a gândit
Ioana,
Cu părere de rău că a auzit că dispar lupii,
Nu mai văzuse de mult lupi, acela cine ştie cum s-o fi
rătăcit,
Cum a scăpat din bătaia puştii lu Stângă, pădurarul.
A dat să se scoale şi-a văzut că n-o mai ascultă
Mâini, picioare, e toiegită toată,
„Aoleu, nu mi-a dat în gând să mă fi prins cu mâinile
De blana lupului, mă târa naibii până aci la nea Bonea.
Ce fac eu acum cu târguielile? Cum rămâne cu
pomana de
Poimâine?
Mamă, ce vis urât avui! Se făcea
Că...

IV

„Dar ăsta e visul mamei, al Bălii
Ţin minte cum l-a povestit când eram mică...
Ce, s-au terminat visele, stocul familiei,
Visăm în reluare?”
Apoi participă la îngroparea unei salbe
De aur, la furca patului -
Şi-şi dă seama că nici asta nu e o faptă

A ei... Şi, uite, s-a vărsat valea...
Şi apa urcă până la ei pe coastă,
Valea unită cu şuvoiul ududoiului
Şi le iau patul şi dezgroapă salba
Pe care vin jandarmii şi-o ridică
După aia vine Ion, bărbatu-su,
C-o damigeană de ţuică de la Vâlcea
Şi beau toţi ţuică fiartă şi ei îi e cald
Şi şuvoaiele o mângâie pe pulpe.

Nu s-a nimerit să treacă nici un car, nimeni,
Sau chiar dac-o fi trecut, ce să vezi noaptea, şi pe
Învârtejirea aia de zăpadă cu gheaţă?
Ioana s-a simţit din ce în ce mai bine în flanelaşul
Fetiţei ei,
Ca sub o streaşină foarte caldă. Şi parcă începuse să
Se zvânte pământul şi să răsară iarba.
„Se desprimăvărează, acum chiar că se
desprimăvărează,
Iote, simt eu cum mă-nţeapă colţul ierbii aici la tălpi.”

Dimineaţa, când a dat de ea, era vânătă toată şi
Încovrigată şi cu palmele la gură. Parcă ar fi avut
Tăciuni în palmă şi-ar fi vrut să-şi încălzească
Respiraţia.
Om degerat în martie! Şi nu departe: deasupra satului,
Unde se aud câinii hămăind şi vitele rumegând, mieii
behăind!

GOGONEL ŞI PIPOTA

— Ia pipota, Gogonele!
Ia pipota, n-auzi?
Mă, n-auzi? Ia pipota, fir-al dnă cu znaga ta,
Cu sufletul din tine!

Erau mulţi la masă şi copiii se certau pe
Bucăturile de carne din strachină.
Frusina distribuia porţiile. La ăi mai mici fără oase,
La ai mari – cotoi, piept.
Ea, a bătrână, rămânea c-o gheară.
Şi până la urmă o da şi pe-aia lui zăprâslea,
Care se uita-n gura ei.
Găina era mică, ce să le-ajungă la atâtea guri?
Ei, nouă inşi, cu părinţii, doi, unsprezece şi cu
Bunica, doisprezece. Unu mai lipsea să fie ca la Cina cea de
Taină. Ei, dacă-ar fi mai trăit şi-ăl bătrân!
Dar el de când se urcase la ceruri.
Şi baba la fiecare masă se căznea să-i împace pe toţi.
Iar Gogonel nu voia să ia pipota... Se supărase.
— Bă, ţâvnosule?
— Babo, ce e aia ţâvnă?
Deasupra cozii la găini e o umflătură, unde cresc penele. Aia e ţâvna, târtiţa.

Câte unele găini cântă cocoşeşte, se zice că li s-a
Umflat ţâvna. Şi se încinge vătraiul în foc
Şi se pune acolo
Să-i ardă ţâvna, să nu mai cânte.
— Atunci de ce-mi zice ăsta ţâvnos?

— Că gherăi.
— Ba ţâvnos eşti tu.
— Ia, mă, pipota, fir-ar dnă
Că acuşi n-o mai vezi!

PE GARD

I-a zis lu fiu-su... Torica, noru-sa, era gătită
Să plece la Picături. Şi pleca şi băiatul babii cu nevastă-sa.
Şi zice lu fiu-su:
— Hai, mă, du-mă şi pe mine la biserică să mă grijesc, Că mor.
— Fir-ar al răului cu sufletul lui care te-o duce!
Că te-am dus de-o sută de ori şi te-ai grijit
Şi n-ai mai murit.
— Bine, mă, dacă nu mă mai ia Dumnezeu, ce să fac?
— Du-te singură.

Şi s-a dus singură pe gard.
Se ţinea cu mâna de fiecare ulucă, aşa.
Mai sărea câte un câine, da’ când o vedea aşa de schiloadă,
Aşa fără nici un cârstov, făcută cujbă, scoicită,
Nici n-o mai apuca de deşte. Se dădea la o parte.
Şi se uita la cer.
Că pe copii şi pe-ăi bătrâni nu-i muşcă nici un câine.
Şi s-a dus la biserică şi-a văzut-o cântăreţul
Ş-a ieşit la ea.
— Ce-ai, babă Iţă?
— Sunt bolnavă şi-oi muri. Şi să fiu şi eu spovedită şi Grijită.

Şi-a dus-o în biserică, popa a luat-o deoparte.
— Babă Iţă, eşti spălată, eşti primenită, ca să te pot Spovedi?
— Ei, sunt spălată, mă primenii cu ce putui şi eu.

I-a dat grijania şi când s-a văzut *grijită,*
Baba odată a dat ochii peste cap şi-a rămas aşa.
A zis că să moară.
A frecţionat-o popa, a frecat-o pe mâini, pe la cap.
Şi-a revenit. S-a răzimat de-o strană.
Şi-a zis popa cântăreţului: „Du-te şi du-o acasă, Tomo”.
Şi-a venit noru-sa, peste o săptămână...
— Ce, fa, n-ai mai murit? Că ziceai că mori.
De ce n-ai mai murit? Că eu de-aia plecasem,
Să te găsesc moartă.

Acum are 96 de ani. E singură şi bolnavă, acolo acasă.
Asta e aia surupată, de poartă o seceră în ea,
Învăluită în cârpe şi pusă aşa pe sub brâu, ca să-i ţină
Maţele, că e surupată rău de tot, săraca.

AVOCATUL

Ricuţa lui Pătru vorbea singură. Asta era damblaua ei,
Aşa se pomenise vorbind la lemne, la găini. Lumea îi zicea
Avocatul
Pentru că avea un glas ascuţit şi-o mare repeziciune în
Rostire. Când se supăra, se ducea lângă furcile pătulului
Şi tăinuia acolo. Toată taina le-o spunea furcilor.
Şi a bătrână, tiptil, după ea cu ciomagul. O asculta, o
Asculta aşa pe la spate şi odată ieşea în faţă:
— Şi ce-ai, fă, aci, ce vorbeşti?
— Ce? Ei ce? Vorbesc şi eu.
Pleca a bătrână şi ea iar începea. Dădea din mâini, din cap,
Se-ntorcea luând martore gâştele, se uita în sus şi
Boscorodea:
— Ce, fa, ce, nebuno? Ce-ai cu mine? Păi văzuşi!
Am şi eu ceva,
Iote îmi zise ghelbejita aia ceva.
Baba se-ntorcea din prispă când o auzea:
— Dă-te dracu, năroada lumii.
— Ei, na, de-aia n-aveai tu treabă, venişi aci lângă mine. Toate evenimentele satului erau discutate
În procesele ei de una singură.
Toate cazurile pierdute, toate nenorocirile. Le deschidea
Dosarul
Şi pleda pentru cauzele pierdute.
Odată – murise cineva din cătunul ei
Din Mătăsoaia, abia-l îngropaseră,

Şi eram pe câmp cu vacile.
În spatele unui mărăcine s-au auzit
Glasuri şi gălăgie.
Am stat şi am ascultat. Un glas
Ascuţit şi unul mai gros...
„Da’ cum să-l iei dumneata – că
Avea şi el casă, iote, îl căinează
Acum toată lumea, da’ se poate?
Altă dată să nu mai faci”
„I s-au terminat zilele” (zicea glasul
Mai gros). „Da’ cum? Că era tânăr...
Nu se poate, domnule, una ca asta...”
„E, când îmbătrâneşti, ţi se mai strâng drumurile”
(Răspundea energic glasul cel gros).

Ne adunasem mai mulţi copii
Şi ascultam...
Când ne-am arătat după mărăcinele
Ăla înalt – Ricuţa, singură,
Furioasă foc, dând din mâini şi mişcând din cap...

Se certa cu Dumnezeu.

ESCADRONUL

Seder tăia târşuri cu cuţitul la vatră. El toată
Ziua tăia în casă.
— Păi, ce faci cu cuţitu’?
— Iete, fir-ar a dracu de săcure, că mi s-a stricat!
Când o dregea, ori îi punea cineva coadă, el tăia lemne
Cu săcurea pe prag. Acolo era tocătorul lui.
Seder era crescut de o Grăuroaică şi făcuse la călăraşi
Armata.
A fost geambaş, ne-a ajutat şi nouă de fiecare dată
Să vindem sau să cumpărăm boi. Bun năstrăpaş.
Spre bătrâneţe, s-a prostit, săracu’.

Într-o noapte îi zicea nevestii:
— Scoal, fa! Scoal, fa, de fă-mi o azimă de pâine,
Că vine escadronul de la Bălceşti de la deal.
Că e concentrare.
Când s-a sculat Anica, focul mare şi în
Cuptor şi pe vatră şi prin casă – ardeau focuri-focuri
Pe cărămizi, noroc că nu se-ntinsese.
„Ei, ce să fac? povestea femeia. I-am frământat o
pâine
Necernută şi-am băgat-o-n cuptor, că focul se arsese.
I-am făcut pâinea şi el s-a culcat.”
— Scoal, mă.
— De ce? El uitase.
— Hai, că trece escadronu. Hai să-ncaleci.
— Nu ştiu. Mă doare la şerteaţă. Încalecă tu şi du-te
Că mie mi s-a sturât.
— Ce să fie, că nu mai are oprovenie,
Se văita Anica. Nu-i prinde gura de veste ce-ndrugă.

Eu nu mai poci de la secerat
Şi el mă ia din vis noaptea,
Să-i fac pâine că pleacă escadronul -
Îmi spune numai *palarizări*
— Palarizată eşti tu. Îmi dai câte-o ... zămârcă
De mâncare, o zămârcă şi mă scoli întotdeauna
După ce trece escadronul.
Cum să-l mai ajung eu, pe jos?
(Şi escadronul lui trecuse de 60 de ani,
Tot escadron visa.)

OAMENI PAŞNICI

În 1913 au venit după care, să ducă provizii
În Bulgaria. Şi i-au găsit cu boi buni pe Pătru
Şi pe Ion Bălan. Veri. Nu ştiu ce-or fi pus în care.
Şi s-au tot dus săptămâni, la vale, la vale,
Să cate regimentul „întâi Dolj”, unde aveau o cunoştinţă,
Un ofiţer de aţă, Constantinescu îi zicea.
Hăis, cea! Hăis, cea! Spre Turtucaia.
Se duceau ca la Tilişanca. La Ureava, mă㠃!
Şi până-au ajuns ei acolo, s-a făcut pace.

— Ei, d-apoi când ne-am întors! spunea Moşu Pătru.
Unde ne plăcea, dejugam şi păşteam boii.
Erau numai care de pretutindeni. Ne împrietenisem cu
Unii de pe la Podari, cu unii de la
Sălcuţa, de la Galiciuca,
De la Gighiera, de la Maglavit,
De la Calopăr, de la Preajba,
De la Lişteava, mai era un unchiaş
De la Dăbuleni.
Ce care aveau!
Veniseră cu care cu ţăpi pentru arme,
Alţii aveau care cu inima goală, pentru fân,
Care în chilimii... (Ce făceau cu care în
Chilimii la război nu ştiu.)

Noi eram cei mai de la deal,
Cei mai de departe
De-aia nici n-am ajuns la timp...
Da’ am văzut Dunărea... Ca când venise valea...

Numai apă. Şi-am trecut pe-un pod de *plantoane...*
Aşa se zgâlţâia...
În Bulgaria... ca pe la noi: Balcani.
Şi bulgarii tot oameni... tot năcăjiţi şi ei. Bine că s-a-ncheiat
Armistiţiul.
Cu asta se întorseseră Ion Bălan şi cu
Pătru, în car, din Bulgaria
C-un cuvânt nou: armistiţiul.
Ba chiar l-au botezat pe
Unul născut în ziua aceea:
Vasile a lui Armistiţiu. Da'
N-a trăit mult.
Cu asta s-au ales ei
Şi cu boii plimbaţi prin tot judeţul
Dolj. „Bă, e cât o ţară!
Are şi Dunăre? Are. Are câmpie de te-neci
În ea? Are păduri mari?
Şi, de-aici la deal, munţi
Ca-n poveste, care de căzut cad în Gorj, în Vâlcea
Da' se sprijină cu umbra şi pe la noi."
Deci sunt de toate la noi, da' uite nu era pace.

Ion Bălan a murit în 1919 de 59 de ani.
Pătru, care era mai mic, a dus-o până
Prin 1950. Îşi mai aducea aminte că-i arătase cineva o hartă
Şi Bulzeştiul... nu era. Mă, noi nici nu existăm.
Noi plătim degeaba. Dăm nişte cote de pomană.
„Care, mă? zicea. Dacă s-ar face morţii acum,
Ar muri din nou. N-ar mai cunoaşte.
Ce e zorul ăsta?
Noi când băgam în plug, noi nu mergeam
Cu bota cu apă, noi mergeam cu bota cu vin.

Acuşi să bei apă – şi n-ai nici pe-aia după ce-o bea.
Ia uite păcătoşii, plecară la arat!
Doar se luă zăpada şi pun porumbii.
Porumbul se pune când înfloare porumbarul,
Ce-mi vine mie al Peagăi de-acum
Cu pământu-ngheţat, să are? Nişte păcătoşi!
Să bea apă.”

COBORÂŞ

La Ungureanca era o coastă foarte mare
Pe Ungureanca, pe la Coza, pe Ţâclonu,
Pe faţa Racului,
Numai pante mari, pieptişe, răstorniş.
Pământul parcă-şi aducea aici aminte de
Piscurile care se vedeau uneori în zare
Şi dealurile se sumeţeau să vadă munţii.
Era periculos să cobori cu carul pe acolo.

Lui Tropăneaţă al lui Grigore al Troalei
I se rupsese lanţu' de-mpiedicat.
El era cam zgârcit, nu şi-a mai luat altul.
Odată cobora cu carul încărcat
Pe la Ungureanca.
Şi când începe panta mai mare,
De trebuia să-mpiedice,
Odată se apleacă şi ia de spiţe.
L-a văzut cineva.
„Ce-o fi făcând, că n-o vrea să-l răstoarne?"
S-a dus lângă el.
„N-am lanţ, fire-ar al deavu!
Şi-acum trebuie să ţin de roată,
Că se duce caru peste boi, îi omoară.
Trebuie să ţin de el
Să meargă până-n vale..."
Şi l-a dus, săracul, că era mare – ţeapăn
Se proptise aşa în pământ,
C-un picior înainte...
Şi cu mâinile ţinea.
„N-am ce-i face,

Trebuie să-l cobor în vale.”

CAPUL ŞI OBLAMNICUL

I

Curmul era o bucată ruptă dintr-o frânghie.
Aşa, un curmete. Toate femeile-aveau câte-o bucată de-asta,
Să-şi ia lemne.
Parcă erau prevăzute cu spânzurători.
Şi când le vedeai plecând pe coastă-n deal
Cu el aşa-n mână, chitit, spre pădure, ziceai că sunt Condamnate,
Se duc la spânzurătoare, cu ştreangul lor, de-acasă.
Şi mai aveau o fustă ruptă, ceva, s-o facă oblamnic,
Să nu le glodească-n cap.

II

Mă duc să iau curmul, să aduc vreo două lemne din deal,
Că acum nu e nimeni în pădure – zicea Ciula.
Hai, Mărie, hai, vere, hai să luăm vreo două târşuri,
Că văzui eu pădurarul trecu la Craiova.
Şi pleca în deal. Şi lua în cap câte o jumătate de car.
Le lega, le scula-n sus şi se băga sub ele.
Se proptea într-un genunchi şi cu ălălalt da brânci tufanilor
De la capul ăl gros, să-i cadă-n creştet. Că potrivea înainte
Capul pe jumătatea lemnelor. Potrivea capul şi

oblamnicul.
Şi când îi venea frunzarul ăla-n cap, zicea: „E, acum sunt ale mele”.
Că era greu să le nimerească.
La urmă mergea în genunchi, până se apuca de vreun lăstar,
Să se ridice – se mai clătina, până să se urnească şi gata,
Pleca...
E, să suie cu ele coastele înapoi...

III

Cobora-n Răculeţu, suia coasta Ţâclonului şi răzbea-n sat.
Da cu ele-n curte, peste gard, doar clătina capul.
Nu voia s-o vadă lumea, că intră cu lemne pe poartă.
Ieşea apoi pe drum, să se uite dacă nu vine pădurarul.
O zărea mama, roşie ca focul.
— Nu ţi-e frig, Ioană, nu-ţi fu frig pe-acolo?
— Ce să-mi fie frig, că mă-nvârti un vânt, fir-ar al dracu, De mă făcu numai apă!
Că se-nfoiau târşurile când bătea vântul pe-acolo prin Piscul Ţâclonului. „Ce să-mi fie frig, că sunt numai apă!”
Mai pe seară mai venea pe la noi, să mai tăinuie.
Şi-odată se ridica şi pleca:
„Mă duc să fac unchiaşului ăla – iote se duce soarele - Mă reped să fac focul, să tai o varză, s-o pun în tigaie”.
Călea varză, asta cam mâncau ei.
Dădea lumea gata, iarna, câte-o putină de varză.
„Şi să-i fac o turtă.

Nu vrea unchiaşul decât caldă,
Că n-are gură.”
Ea, în schimb, avea doi dinţi de aur.

IV

În tinereţe o luase Dumitru la Bucureşti,
Unde era el portar, nu ştiu ce păzea.
O băgase şi pe ea la gunoaie pe stradă.
A stat Ioana vreo doi-trei ani. Când s-a-ntors:
— Dă-l dracu de tămbărău, cumnată, că-mi da
Câte două străzi să le mătur.
Toată noaptea trebuia să stai sculată, să mături.
Că mai trece câte-un car. Câte-o baligă, câte-o frunză,
Trebuia să te ţii după ele.
Mai bine te duci colo la prăşit – şi dai cât e ziua
Şi vii acas’ şi te culci.

V

Şi-acolo mai fusese băgată şi la o cucoană, un timp.
Zicea: „Mă, fraţilor, se spăla aia, se spăla...
Câte-un săpun dam pe ea.
Fir-a deavului cu şalele ei, ce dracu avea pe ele,
C-o frecam toată ziua”.
— Cucoană, că ieri te-am spălat pe piele,
Ce-ai făcut cu ea?
— Eşti tu ţărancă, ştii ce vorbeşti!
Taci şi dă aci pe spate.
— Cucoană, uite şi eu am piele şi n-o mai spăl toată ziua. Da’ ce spălat e ăla, cucoană, că şi eu am piele

Şi-o limpezesc şi eu câteodată aşa, nu stau să mă linciuresc
Toată ziua...
Când o vedeam, a dracu, că lua săpunul şi mă chema,
Mă apucau frigurile. Pleca şi venea dimineaţa, veştedă
Alihnită, cucăind, cu buzele vişţite.
Nu ştiu unde se ducea.
I-am spus omului: – Hai, Dumitre, haidi acas', că nu mai stau
Acolo-şi pusese ea dinţii de aur.

VI

În general impresiile ei despre oraş erau negative.
Zicea: – Nu e bine la oraş. Ici mănânci, ici te spurci.
Nu e bine, la oraş mie nu-mi place.
Să te duci dracu să mai aeriseşti târtiţa, cotu-n zăpadă.
Stai în boarea aia acolo, în aburi.
Ozâcă de-aia-i venea ăleia să se spele toată ziua.
Şi Ciulii de-aia-i plăcea pe câmp.
Când o vedeai, ea ori pleca, ori venea de la lemne.
Câteodată erau cinci-şase femei care suiau coasta-n deal,
Să se aprovizioneze. Şi iarna, prin zăpadă, prin nămeţi,
Ca iepurii abia se mai vedeau, nişte mogâldeţe.
Au, săracele! Şi veneau răşghinate,
Alunecau şi cădeau.
Şi să vezi tu că nu luau nici topor.
Aplecau tufa şi puneau piciorul colo la rădăcină
Şi plesnea.
Vai de maică de om ce scump plăteau căldura sobii.
N-aveau care, n-aveau boi, pădurea era păzită,

Iernile ţineau câte-o jumătate de an.

Ce s-o fi ales de curmul Ciulii?
Săraca, a murit de şale.
O durea-n şale. A ţipat un an de zile...

ÎMPĂLIŞATUL

I

De Crăciun n-aveau toţi porci căzuţi.
Cei mai mulţi nu erau prea graşi, şi fugeau,
Nu-i puteau prinde. Şi unii goneau porcul şi altul
Cu securea gata, îi da-n cap, când venea-n dreptul lui
Şi-l dobora şi la urmă îl înjunghiau.
Ziceau că nu e bună carnea, dacă nu-i dai cu securea-n cap,
Dacă nu omori aşa, dobitocul, din fugă, dacă nu e vânat.
Atunci e bună carnea lui.
Când vedeau vreun grăsun mai sprinten:
„Aoleu, ce vânătoare o să mai facem cu el, în curte!”

II

Şi nea Florea să-şi taie şi el porcul.
Şi-a mai luat un om, să-l ajute.
Acesta era-mpălişat, saşiu, se uita c-un ochi încoló şi Unu-ncoló.
„A luat securea-n mână şi şi-a pus ochii pe mine”,
Povestea nea Florea, râzând.
Şi-a pus nărodul ochii pe mine, şi cu securea ridicată-n sus.
Şi eu ţineam de porc.
— Mă, tu unde vrei să dai: unde te uiţi, ori în porc?
— Unde mă uit.

— E, fire-al deavu, du-te de’ci-ncolo, lasă-mă-n pace că tu te uiţi la mine.
Dă securea-ncoa. Fire-al dracu, tu-n mine dai.
Luase nărodul securea, o ridicase şi cu ochii pe mine.
— În porc dau.
— Da’ de unde să dai în porc, tu te uiţi la mine.
A plecat împălişatul supărat acasă.
Am chemat alt om şi-nainte de a-l pune la treabă i-am zis:
— Mă, frate-meu, uite-te-n ochii mei, că-ţi controlez Cătarea,
Că era să mă achite nărodul ăla de se uită-aşa.

LEANCĂ LUAT DIN CĂLUŞ

I

S-a dus şi Leancă, l-au găsit mort.
Rămăsese c-un plimbat – şi cu litra de ţuică-n buzunar.
— Ce-ai acolo, nea Leancă?
— Duc şi eu la baba mea un pic de ţuică.
Şi-acum am auzit că s-a prăpădit.
Nu-mi venea să cred la-nceput
Pentru că el... aoleo, ce zic? Mai trecuse prin asta.

A băut la-nmormântarea unuia un chil de ţuică
Şi la urmă murea şi el, cum ar veni în cinstea
Răposatului.
Oamenii de păziseră mortul l-au păzit şi pe el.
Dar cu sfială, că nu erau siguri pe deces. Mai
Murise o dată.
Într-o zi de Rusalii, fiindcă dormise beat şi fără pelin
La brâu.
Sculaţi deavu-n sus – se răstea Marioara la noi
Că-l luaseră pe Leancă din căluş şi vă ia şi pe voi.
Noi pusesem capul pe pernă, o ţâră după prânz, dar
N-aveam voie să dormim, după aia ne-am adus aminte
Şi-am plecat să-l vedem pe Leancă.

II

Era pe prispă în bujdula lui, acolo, pe Trântoru-n deal.
Era pe prispă, trântit jos, pe pământul gol,

Doar cu nişte gloanţe, nişte gloduri, sub el.
Stătea trântit jos, într-o parte
Şi hăpănea din mâini şi din picioare şi zicea:
„Hăp! Hăp şi-aşa!”
Marin al lui Trancă era nepotul lui.
El era vătaful.
A strâns echipa de doisprezece inşi (cu mutul)
L-au băgat la mijloc şi-au început să joace pe lângă el.
„Hăp şi-aşa!” „Hăp şi-aşa!” ziceau
Şi aşteptau ca el, de jos, să le răspundă prin somn,
Prin moarte,
Prin poceală, ce-o fi fost, să intre în rezonanţă,
Cum ar veni.
Că dacă intră în rezonanţă viii cu morţii – prin cântec
Ori prin strigătul ăsta: „Hăp şi-aşa!” – înseamnă că e
Bine,
Se mai poate face ceva.

III

Căluşarii ţopăiau şi trânteau clopotele
Şi mutul îl bătea cu snopul de ciomege, parcă-l trăgea
pe roată,
Şi-odată, minune: i-a trecut. Curgeau apele de pe el.
Dormise în ziua de Rusalii şi din cauza asta îl luase
Din Rusalii.
Dar asta fusese mai demult, când era Leancă mai
tânăr
Şi poate şi Rusaliile mai tinere.
Pe atunci el era fochist la vapor,
Băga paie la vapor, când se treiera.
Că de-acolo a rămas cu setea aia mare,

Care nu s-a domolit nici după ce s-a scos maşina de treierat
Şi-au adus o combină.
Leancă a rămas cu gâtul încins de focul de la coada Vaporului. „Rămăşiţă de la exploatarea chiaburului”, Zicea Ilie Şorici, care fusese
Prizonier hăt-departe şi când s-a întors
A ştiut să facă imediat deosebirea dintre exploataţi şi Exploatatori şi să ghicească de ce nu se dezvoltase comuna noastră în
Comună suburbană (nimeni nu ştia ce e aia, dar erau foarte
Impresionaţi de această expresie a lui Şorici)
„Comună suburbană” – asta trebuia să fie Bulzeştiul de mult!
Suburbană e ca şi cum ar ţine de Seci, dacă Seciul ar fi oraş
S-a găsit un deştept să explice.
— Bă, Leancă, tu eşti clasa muncitoare...
— Io, mă?!
— Tu, mă. Tu eşti fochist, mă. Dă-l, mă-n paştele mă-sii de
Chiabur...
— Io, mă?
— Tu, mă...
— De ce, mă?
În sfârşit după ce s-a terminat cu batoza, a rămas
Singurul muncitor din comuna Bulzeşti fără slujbă.
Căra paie pe la oameni, să le bage-n saltele.
„Repede, mă, paie la vapor!” şi le-ndesa în saltele şi Căpătâie...
Dormea lumea pe nişte saltele până-n grindă.

IV

Acum sta tot aşa întins,
Dar nu mai zicea „Hăp şi-aşa!” ca-n tinereţe.
„Să chemăm căluşarii, că ăsta cam învie la clopoţei”
Şi-a dat cu părerea unul, de păzise mortul ălălalt.
Acum nu mai sunt nici Rusaliile, să zici că-l pociră,
Ce să-i facem?
N-au mai chemat căluşarii
Şi Leancă a rămas aşa.
Norocul lui a fost că era lumea strânsă,
Să-l jelească pe altul. L-au îngropat şi pe el
În contul ăluia. „N-a ştiut cum să trăiască,
Dar a ştiut când să moară” – a zis unul.
„Două bătăi strică, dar două înmormântări niciodată!”
I-a răspuns altul şi s-a uitat lung la dascăl.

Dar cineva tot i-a pus pelin la brâu.
„Domnule, dacă o fi să fie poceală, dacă – să zicem -
Doarme pocit,
Să aibă medicamentul la el pe lumea ailaltă.”

RIŢA

Ea secera
Şi Panduru sta pe snop,
Până secera ea, să-l lege şi pe-ălălalt.
Sta şi fuma.
Şi ea, frântă de seceră, secera, secera,
Să-i facă omului de lucru.
Riţa fusese săracă,
El fusese şi mai tânăr, şi bogat.
Ea, foarte harnică.
Şi când era obosită, da să stea jos
Şi nu putea să se mai îndoaie.
Îşi dădea drumul drept în jos. Poc!
Noaptea ţesa. Să-i facă lui nişte cămăşi
Cu şabace, frumoase. „Uite, îi mai fac omului
O cămaşă.” îl purta cu haine bune, mereu.
Şi el acum sta pe snop
Şi fuma.

VREMURI

Tata îi zicea babii:
— Fi-ţi-ar nărojii ai deavu, mumă.
Ori se cununau pe dealuri, ori mâncau pământ.
Ce fel de oameni eraţi?
— Ce spui tu, mă? Pe-atunci credinţa era mai tare,
Nu ca acum. Dacă avea una canon să mănânce pământ,
După ce şedea la masă şi trebuia să meargă la vreo Prietină, îşi lua cuşmeacul de pământ cu ea şi ciocotea la el

DE LAPTE

I

Ce-a păţit Mitru, după ce-a auzit fără să vrea
Vrăjile Ioncicăi? Că mi-adusei aminte.
Ea, călare colo pe-un sul de ţesut
Şi goală prin fân şi despletită, cu părul negru ponegru
Aşa-n vânt. – Şi el curios, de, ca omul.
De ce să n-asculte?
De ce să nu ia sama o ţâră?

II

Sclipea părul ei negru, sclipea pielea albă – era o
Muiere goală, mergea ca hala prin fânul înalt, numai floare.
Spunea nişte vorbe. A ciulit urechea:
„Ţâr de la vaca lu Mardare.
Ţâr de la vaca lu Tăgărâlă.
Ţâr de la capra lu Tiuganu.
Ţâr de la oaia lu Grigore a lui Savu.
Ţâr de la vaca lu Bâţu,
Să vie laptele de la toate la vaca mea.”

III

El asculta după un mărăcine. – „Ce tot ţârâie, mă, fir-ar

a
Relelor?” Pe urmă i-a dat în gând că o auzise,
O cunoscuse, era Ioncica lu Moise.
Ea îi da înainte:
„Ţâr de la vaca lu Lungu.
Ţâr de la capra lu Măriniţă...”
— Ţâr şi din... drâmba-strâmba! zice Mitru.
— Ţâr şi din... drâmba-strâmba, fir-al împieliţatului, ce caţi după
Femei goale?!
— Păi, ce cauţi tu dezbăierată aci-n poteca mea?

Muierea a fugit, s-a întors şi el acasă.
Dimineaţa, când iese omul pe-afară,
Ţuruie lapte!
„Ptiu! m-a fermecat vrăjitoarea.”
Se mai uită, se mai învârteşte, mai încearcă o dată...
Ce mai, era lapte, lapte!
A doua zi, la fel.
La fel a treia zi... Se ia de gânduri.
Se duce la Ioncica:
— Lovi-te-ar boala, Ioncico, ce mi-ai făcut?
— Păi, n-ai zis tu aşa? Aşa-ţi trebuie...
Şi râzând:
Dar o să te blesteme lumea, c-ai luat de la
Vaca lu Măriniţă, de la vaca lu Lungu, de la capra lu Corniţă, o să le spun. De la toate vacile şi caprele şi Oile. Aşa-i că toată ziua faci?
— Toată ziua... Te rog în genunchi, dezleagă-mă.
— Nu te dezleg deloc... să vezi cum o să te zburăturească
Muierile, c-ai furat laptele de la gura copiilor.
— Lasă, că te spui şi eu că faci farmece...
— Poţi să spui... parcă nu ştiu toţi?

N-a vrut să-l dezlege.

IV

Era când mai gros, când subţire ţâţuică
Şi albăstrea aşa. Dar tot lapte. Depindea şi de ce mânca.
Se vedea că e fermecat, că e tras de la toate spurcăciunile:
Se şi strica laptele ăla. Dacă rămânea până seara se
Strica – acolo-n curte. Făcea viermi.
Pe Mitru îl prinsese o scârbă nemaipomenită.
Începuse să slăbească
Şi odată se înrăise aşa la suflet.
Într-o seară ia securea de cot şi pleacă întins la Ioncica.
Pe drum se-ntâlneşte cu Constandin Deliu şi Nicolae Sălcianu
Erau cantauri de băutură.
Se strângeau la cârciumă precum cólii, stăteau acolo din
Noapte până-n noapte.
Acum treceau spre casă, cu copiii landră după ei.
— Hai înapoi, zice Mitru.
— Nu, că nu ne mai dă drumul. (Cârciumăreasă îi ştia şi le
Făcuse regim, nu-i primea decât o dată pe zi.)
— Hai cu mine.
Merg la cârciumă. Aia au rămas mai în umbră.
A strigat Mitru la cârciumăreasă. Era Budeanca, fata lui Şonea
— Deschide, să-mi dai şi mie o cinzeacă de ţuică.

V

Şi când a deschis femeia, au dat şi ceilalţi buzna.
— Lasă-i şi pe ei, că fac eu cinste...
Au beut de toate. Ţuică, basamac (spirt făcut cu apă,
Să dea pe gât nărojii). Vin nu prea era. Era la
Drăgăşani, dar n-avea cine-l aduce. Iar ţuică, iar
basamac...
Din când în când, Mitru mai ieşea pe-afară. Se-ntorcea
pământiu.
— Da' altă beutură n-ai, Mărie, Rie, Riţă, Mariţă? (Nu
Nimerea să mai zică.)
— Poate zamă de varză.
— Zamă de varză – pentru toată lumea!
Bea Mitru o ulcică – se duce afară, se-ntoarce otrăţit:
— Dumnezeii ei, o omor! Unde-mi e securea?
Cârciumăreasa s-a dat după tejghea, da' Mitru a pus
O boldoaşcă de bani. I-a-mbrâncit pe-ai lui
Să-i urnească: Hai, mă?
— Unde, mă?
— La Ioncica, să mă dezlege...
— De ce, mă?
— De-asta. Dă, gagă, un şiştar de muls vaca
Şi-ntoarce-te o ţâră cu spatele.
Oamenilor li s-a părut că nu văd bine. (Nici nu era
greu,
După atâta băutură.)
Dacă nu vrea nici acum, o ciozmătesc. O omor, fir-ar
ea a deavu cu
Farmecele ei! Face comuna de râs.
Umblă cu moşmoane,

Face moşmoane, şi le-aruncă pe casa mea...
— Nu chiar pe casă.
— E, o fi făcut şi ea un farmec aşa aproiazna
Şi s-a prins.
— Ce aproiazna, mă? Dacă mă ţine de-atâta timp?!
Ăilalţi cheflii au început să râdă de el.
Îi ziceau: Laptele Cucului, Mulgaru, Melic... Om de lapte.
— Şi n-ai fost, mă, la ea să te dezlege?
— M-a dătornit...
Ştii, cum dătorneşti un câine fără stăpân.
— Mai du-te o dată.
— Păi, de-aia luai securea. Să vezi ce ţi-o lucrez. În piez!
Ceşnica dracu!
— Bă, dacă are ea puterea asta, merg şi eu – se hotăreşte Sălcianu.
Da' eu nu mă mulţumesc cu lapte. Eu vreau rachiu.
— Păi, rachiu faci tu şi-aşa...
— Nu, eu vreau rachiu...

VI

Au luat-o pe drum la vale... O strigă de departe,
Ioncica a auzit glasuri multe şi n-a vrut să răspundă.
— Fir-a dracului de coştoboaie! Îţi frâng eu ţie piciorul,
Ca ăleilalte de la deal.
Cei doi au dormit prin şanţuri. Mitru, văzând el că nu iese,
A lăsat gura şi-a-nceput să se roage (după ce i-a
Văruit tot gardul): „Hai, fă, că uite îţi cad în
Genunchi. În genunchi îţi cad". Mai spre ziuă, deschide

Ioncica uşa: „Fir-al anchilomănit! Te-ai săturat de stat noaptea
Pe vale... Mai faci aşa, să umbli după vrăji?
— Nu mai fac.
— Bine, te dezleg.

*

Varianta asta cu frumoasa bântuită,
Cu păru-i negru-ponegru despletit,
Rău de deochi, de-ţi aduce necaz şi pagubă,
O ştia doar Sălcianu ăl bătrân,
Care pretindea că timp de-o lună de zile
Văzuse gardul Ioncicăi alb şi covăsit
Şi nu pricepea ce e cu el, până i-a spus Mitru.

ŞONEA BĂDOIU

A apucat 92 de ani. Îi zice unei femei:
— Moaşă, mor. Barem să fi trăit şi eu
Să vie tata şi cu mama să mă vadă.
(Şi aceştia sunt morţi de 80 de ani!)
Se văita nevastă-sa:
— Toată ziua bălmăjeşte, vorbeşte.
N-apuc să pun capul jos şi mă strigă:
— Cică, hai să ne ducem la muma.
Odată tot Bădoiu trecea aşa: pâş-pâş, spre fântână
O întâlneşte pe mama:
— Moaşă, Cica s-a păcătoşit.
— De ce, mă?
— Se mărită. Ia pe ăla al lui Lungu, de l-a văzut Dumnezeu...,
— Mă, el l-a văzut pe Dumnezeu... aşa pretinde...
... Şi-i mănâncă ăla banii. Moaşă, copiii mei nu mai vin
Pe la mine.
— Cum să nu mai vină, mă? Gheorghe n-a fost ieri?
— Nu.
— Cum nu, nu te-a bărbierit?
— Eu nu l-am văzut.
Moaşo, îmi furară Tudoranii cizmele.
Mă lăsară aşa. Oi mai găsi eu cizme de-alea?
Şi peste o zi: – Auzi, moaşe?
Mi-au furat şi pantalonii. Şi soţia:
— De unde, îi ascunsei eu să nu se îmbrace
Că se duce afară şi cade prin curte.
— Moaşă, du-te acasă, că asta are de dat la oi,
La cai, la boi, la vaci: Iete calul nemâncat
— Bine, nepoate, mă duc, dar nu este nici cal, nici

oaie!
Ei, săracul, aşa e bătrâneţea. Dar prin 48,49 ce mai fugea
Noaptea de-acasă...
Nu mai dormea omul în aşternutul lui atunci.
Venea seara, tu dădeai la vite, puneai minteanul pe umeri
Şi-apucai peste dealuri, ca zăltaţii.
Te şi uitai în toate părţile, să nu te vadă nimeni.
Începuseră să-i ridice şi pe mijlocaşi,
Sub pretext că şi ei au pământ. Şi ce e mijlocaşul decât chiabur deghizat?
Şi Şonea Bădoiu se furişa şi dormea în biserica din Sălişte.
Se-ntâlnea acolo cu popa şi cu Petrică al lui Nete.
Marin al lui Patru tot aşa, cucăia pe câmp, prin Cârstăţi. A dormit aşa până târziu – S-a şi îmbolnăvit de Plămâni. Săracul,
Aşa, noapte de noapte, să stea tot pe pământul ud...
Câteodată, Mărin ăsta, Târziu, nu s-ar mai fi dus acasă,
Şi nişte băieţi, care-l ştiau fricos,
Treceau vorbind tare prin dreptul casei lui:
— Mă, i-auzi că la noapte iar vine maşina neagră.
— Ce spui?
— Aşa, o să-i ridice şi pe-ăi de-au mai rămas.
Fac lună, rad tot – şi la urmă mută comuna.
Mărin începea să-njure-n casă. „Tu-le muma lor de bandiţi!
Bă, am mai văzut eu jigodii, dar ca ăştia n-am mai pomenit.
Mardarii şi cu Balamuc şi cu Stalin.
Cercelaru şi cu ăla chel, cu capul ca dovletele.
Aţi văzut la arie? Treieri şi nu rămâi cu nimic.
Să fii tu pus în situaţia de-a fura din grâul tău câte-un

sac!...
(Se închina şi la urmă scuipa spre Cornul Caprii, spre nemţi.)
Furi un sac şi-l îngropi
Şi după aia tremuri să nu te prindă,
Să nu-ţi dea doi ani de puşcărie.

Ne venea obligaţia până-n secerat. Să dai atâta grâu,
Atâta orz, atâta porumb.
Şi mai era scris ceva: „Şi alte boabe”.
Şi la arie veneau gaşperii toţi şi-ncepeau să măsoare.
Te dădeau la o parte şi ei măsurau. Şi-ţi luau.
Şi dacă-ţi mai rămânea peste suma aia înscrisă, mai luai.
Dacă nu, nu. Mai rămâneai şi dator.
Şi acum Bădoiu nu numai că nu-şi mai aduce
Aminte de vremea aia şi de ce-a păţit,
Dar încurcă părinţii cu bunicii,
Nevastă-sa crede că e fie-sa,
Şi că vrea să se mărite.
Barem să fi împlinit el suta, că nu mai avea mult,
Şi după o sută de ani, am auzit,
Se schimbă lucrurile în capul tău.
O iei de la început, începi să creşti
Şi te luminezi la minte, şi şi vremea
Se face mai bună.

FEMEIA DE PESTE DEAL

La Bobotează numărai nouă pari.
Nouă pari din gard.
Şi-nchideai ochii şi deschideai ochii la al nouălea.
Şi la al nouălea deschideai ochii
Şi dacă era strâmb:
„Îi, fir-ar al dracului,
E strâmb”.
De noroc de-ăsta a avut parte Pipa.
L-a fermecat una care voia să se mărite cu el
Şi lui nu-i plăcea de ea. A trăit cu ea o vreme
Dar nu, lui nu-i plăcea. Nu i-a prins gustul.
Şi aia l-a legat. Şi el cincisprezece ani
Nu s-a luat de muieri. Era negustor pe la Ploieşti.
Şi-a venit pe-acasă. Şi baba Riţa lui Golumbeanu: „Mă, ce e
Cu tine? De ce nu te-nsori?”
— Uite, gagă, mi-e ruşine să spun,
Dar eu de când am plecat de-acasă, de-am lăsat-o pe-mbăierata
Aia, că era ca o oală-mbăierată,
Nu ştiu ce e aia muiere.
Şi femeia şi-a dat seama şi l-a trimis la Moisoaica.
Şi aia i-a spus:
— Mă Ioane, ia nu mai pleca. Ia rămâi tu o săptămână.
— Ba plec, că am vagoane cu marfă.
Avea vreo şaizeci de băieţi. Şi se mai învârteşte aia
Pe lângă el şi el i-a spus: „Uite-aşa, uite-aşa.
De când m-am despărţit, nu mai ştiu ce e aia femeie”.
— Mă Ioane, eşti legat. Dar nu e dat pe apă (farmecul)
(Că aia mai trăgea nădejde s-o ia). Pot să-ţi desfac,

Că nu sunt date pe apă, sunt state pe loc.
Aşa i-a spus Moisoaica, dând cu bobii.
— Te duci la nouă fântâni şi iei din fiecare, cu gura, apă
Şi umpli o sticlă de-un chil.
Asta era duminica. Mi-o aduci luni de dimineaţă.
Lui îi era ruşine. Cum să se ducă el, om făcut.
L-a luat nepotu-său, Toma: „Ce e aia ruşine?!”
Şi-au plecat de dimineaţă, să fie apa nencepută.
S-au dus la fântâni şi-au umplut sticla.
Toma îl păzea, să nu-l vadă lumea şi el lua apă cu gura,
Căra aşa cu gura. S-a dus cu apa aia şi i-au dus-o
Luni de dimineaţă. Şi i-a descântat-o luni, marţi, miercuri.
„Miercuri seara să vii să ţi-o dau.
Miercuri seara să te speli cu apa asta.” Şi atunci miercuri i-a spus în taină:
„Nevastă-ta să ştii că e de la apus.
Am visat-o azi-noapte. E o femeie înaltă, de peste Răculeţu.
A venit şi mi-a furat prosopul”.
Şi Cheoaica, – a fratelui lui Cheie – s-a dus peste deal
Cu Toma. „Hai, mă, peste deal la Gaia, să vedem, a minţit
Femeia aia?”
Şi-a plecat cu Toma şi-au întâlnit-o pe Mariţa. Cum le-o fi
Ieşit în cale – lua apă de la fântână – cum au intrat în Vorbă, Dumnezeu ştie.
Şi s-au mai dus de câteva ori. Au vorbit ce-au vorbit
Şi-au şi adus-o.
Cu cântec. C-un cimpoi. Cânta cimpoiul!
Se mira lumea: „A adus Pipa muiere acasă”.

Mariţa – erau 14 copii la părinţi.
Şi nu-era nici ea îmbrăcată ca fetele.
El i-a tras cizmele din picioare: „Uite ce – le-a spus Părinţilor,
O dezbrac şi de ce are pe ea – îmi daţi ce are pe ea
Până acasă. Şi mâine vi le trimit pe astea înapoi.
Şi-aşa a făcut – a îmbrăcat-o el...
Dar cu ce drag venea cu ea peste deal,
Ei de mână, tinerii, şi unul după ei, cântând din cimpoi.
Vorbea lumea:
Uite, degeaba se lăuda ăsta ca e negustor la Ploieşti,
Că tot în văgăună îi era mireasa. Oricât ar fi umblat el
Prin lume, tot una după aici l-a pus jos, l-a răpus.
Aşa s-a-nsurat Pipa.

MÂNIA

Când se-mbăta Cazacu, sau se certa cu cineva
Îşi da palme, îşi smulgea părul, se supăra rău de tot pe Persoana lui.
Era rău. Se snopea, domnule, în bătăi.
— Aoleu, fir-aş al mamei!...
Şi jap! cu palma peste obraz,
La urmă se prijonea cu palma ailaltă...
Îl vedeai trecând pe drum zgâriat, cu vânătăi,
Cucuie, vai de el. „Iar se-ncăieră-n oglindă”.
Ziceau vecinii. Ce-n oglindă? Se uita-n baltă
Şi nu-i convenea ceva la el. Nu c-ar fi fost
Urât. Dar era nătimos şi năvligă.

„Năvligă ăla ăl nărod, ziceau despre el
Măria Bălii (era şi-asta o gură
De petice! Te ştia satul cu ea.)
L-a turnat mân-sa de neleapcă!
Ea n-o fi avut vină, săraca,
A ajuns-o obejdia cu el,
O pieişte de om”

Şi Ioana, care trăise numai rău cu năvligă-al ei,
Bombănea când se ridica de pe jos şi se scutura de ţărână:
„D-apoi aşa mi-am făcut petrecul!”
Şi odată, nu ştiu ce i-o fi spus Ioana,
Veneau parcă de la o nuntă
Şi el i-a dat un brânci, a dat cu ea peste poarta noastră-n
Curte.

Că era mare, zdupos,
Cădeai numai dacă se uita la tine.
— Fir-ar ale dracului de muieri cu cine le-a lăsat pe pământ!
— Ce-avuseşi, mă, cu ea, de-o dedeşi cu capul de poartă,
De-o trecuşi gardul? i-a zis tata, supărat.
— Să mă comande pe mine muierile, mă?
Să nu mai văd unaa!
— Zici tu aşa, dar mâine îţi trebuie.
Hai, Ioană, nene, scoal' de-acolo
Din piuă! Uite unde picaşi. Sări, Nicoliţo, de-o Oblojeşte...
— Nu-mi trebuie deloc muieri.

Făcuse şi el o covercuţă aşa, o cuşniţă, era sărac rău.
Şi se pomeneşte Ioana, într-o dimineaţă, cu unul
Că vine s-o fărâme.
— Ce faci, nene?
— Să fărâm casa asta, c-am cumpărat-o de la Gheorghe.
— Păi, dumneata nu ştiai că are copii, îi laşi afară?
Cum te-ai luat după vorbele unui morânglav? Că ori de
Vorbeşti cu Cerban de la
Iesle, ori cu el, tot aia e!
— Nu ştiu, i-am dat banii lui Gheorghe. Îmi trebuie lemnele.
Ei, tot vreun nerod şi ăl de cumpărase! Omul cuminte
Nu se pune aşa c-un rătute.

Au rămas patru copii în bătătură.
Şi-avea şi ea un pătulaş, iete atât, cât două mese de lat.
Şi-a băgat şi ea copiii, de ploaie, acolo.

Şi la urmă i-au dat vecinii câte-un lemn, câte-un lemn,
Şi-a făcut altă casă.
Mătura şi ea pe-acolo veselă.
Îşi făcuse pomană de ea Mariţa lui Spânu c-un
Dulap dintr-un copac.
Scobise tata lui Spânu un copac – ce copaci erau pe
Vremuri pe la noi – era mecet de pădure – îi puseseră
poliţe,
Ţâţâni de curele şi ea era foarte veselă: „Uite, am şi eu
Dulap”.

Cazacu era simbriaş la cineva în sat.
Când se supăra, zicea: „Să vezi că vând casa. O vând
şi
Pe-asta”.
L-au luat oamenii la trei: „Ce casă să vinzi, mă?”
El se supăra, începea să-şi dea palme, îşi smulgea
părul.
Toţi se-ndepărtau, îl lăsau aşa să se pedepsească
Singur cât vrea.
Des, des, se supăra pe el,
Şi ce se mai judeca, ce se mai lua la palme,
Ce se dădea cu capul de ulucă!
Şi Ioana atunci – lipa-lipa – trecea valea,
Se ducea pe Mătăsoaia, ori urca-n Ţâclonu.
Ştia că după aia îi vine rândul.
Dacă e el aşa de aspru cu sine, gândea,
Darmite cu ăi mai apropiaţi?
Şi ea, ca soţie, ar fi venit prima
În dragostea lui de absolut şi de zgâlţâit,
De zgâlţâit absolutul.
Şi slăbise muierea – era înger, numai că n-avea
Aripi.
Zicea tata:

— Voi aţi văzut ce uşor zboară asta
Peste garduri?
Nici nu gândeşti şi te pomeneşti cu ea-n bătătură.
Şi el ca Dumnezeu colo pe pod,
Dând din mâini şi cărându-şi la pumni
Că de ce-a făcut femeia.

PIATRA CÂŢURIE

Dina lui Costache Bocşaru venea pe la fie-sa, pe la Ninoaica
Şi se descingea şi ea, în pat.
Să se mai odihnească de piatra aia de la brâu.
Şi Marin – nepotu-su, un copil, desfăcea piatra,
De unde era cusută, în brâu.
— Ce e asta? Ce gogoloi e ăsta?
— Las-o, mă, aci, că-mi trebuie.
Era o femeie bătrână, grasă şi scundă.
O întreba pe mama:
— Ce e, fină, cu asta?
— Dracu!

Nu ştiu cine-a minţit-o că dacă poartă piatra aceea la brâu,
Câştigă procesul cu Florea Bocşaru.
Dina ţinuse pe Costache Bocşaru. Acesta era frate
Cu unul Florea. Lor le-au murit şapte copii mari,
De la 14 ani în sus. Şi până la urmă s-a prăpădit şi Costache.
Când e să-i meargă rău omului, apoi n-ai ce-i
Mai face!
Că zicea şi Ninoaica, fie-sa:
Ăşteia i-a pus Dumnezeu mâna-n cap
Şi piciorul pe coadă!

Cumnatu-său a reclamat-o, să-i ia pământul. S-au judecat
Zece ani. A câştigat procesul, ce-o fi ajutat-o piatra
Câţurie de la brâu, ce-o fi ajutat-o bunătatea ei, că era

o
Femeie bună.
După ce-a murit Bocşaru, s-a căsătorit a doua oară
Cu Drăguleasa şi-a avut doi copii.
Şi le-a dat lor pământul pentru care se-ncinsese c-un munte
Zece ani – cum zicea tot Ninoaica:
„Măi, fraţilor, dacă ai aduna greutatea pietrii
Aleia zi de zi – atât amar de vreme – face cât
Parângul ăla de se vede câteodată”. Şapte stânjeni,
Pe-acolo pe la Aleşteu, cu asta s-a ales, pe drept.

VISELE MAMEI

I

— Ce visaşi, mamă?
— Mă, visai că aram peste Răculeţu. De la părul ăla-n deal.
De la hoaga aia-n deal. Cu Marioara.
Eram încălţată-n opinci. Marioara, desculţă.
Şi mă descălţai eu de opinci şi-i detei ei opincile.
Ce mai alergam, Doamne, Doamne!
O bucată de turtă luam.
Fir-ar al dracului, în fiecare noapte visez că ar.

II

— Ce-ai visat, mamă?
— Ce să visez, băiete, c-am dormit obială.
Parcă nişte pui, nişte oi.

III

— Ce-ai visat, mamă?
— Visai că aram pe Dobreţ,
Pe la lunca noastră. Şi când mă uit
Patru peri retezaţi.
Mă – Ninoiu – zic, a fost ieri
Cu carul cu lemne şi el a tăiat perii.

Da’ ce făcea cu ăle crecuţe?
Că erau tineri.
Toată noaptea m-am vârcolit.

IV

— Ce-ai visat, mamă?
— Mă, ştii tu pe cine-o visai? O visai pe mama.
O durea capul. Şi-a-nvăţat-o cineva
Să se lege cu foi de varză la cap.
Pusă pe cap şi legată, aşa.
Era o iarnă de scăpărau stelele de ger.
Şi vine un om, Ilie al moaşei Riţa,
Frate cu Dina: Vedeţi că auzii
O vorbă, c-or să vă fure calul la noapte.
Aveam un cal roşu, bun, roşu.
Îl chema „Roşu”. Şi ea a stat
Pe prispă, aşa legată la cap.
Vede doi oameni în drum,
În dreptul prunilor, unde era
Împiedicat calul. Se uitau în vale,
Tăinuiau. Ceva i-a dat în gând.
M-a trimis să-l chem pe tata de la
Primărie. După aia vine şi ea după mine.
Până să ne-ntoarcem – îl luaseră.
Asta am visat eu toată noaptea.
O-ntâmplare care a fost acum 70 de ani.
C-a fost chiar aşa.
Tata, văzând c-a dispărut Roşu, l-a tocmit pe
Dinică, un om gras şi-nspiţat: „Mă, nea Dinică,
Mă, cauţi calul.
Uite-ţi dau atâţia poli de argint.”

— Să văd.
Da’ de unde, că Dinică-l furase, îl şi
Trecuse Oltul. Dacă apucau să-i
Treacă Oltul, era ca şi când ar fi fost în altă ţară.
Şi mama a rămas de-atunci cu dor în
Cap – stătuse legată cu varză acră, rece,
Pe gerul ăla – era ger, nu ca acum! I se scufundase
În moalele capului.
Dinică era nărăvit la hoţii.
A furat după aia şi boii lui Nistor,
L-au prins şi l-au închis la Bucovăţ,
La-nchisoare. Şi s-a surpat închisoarea pe ei...
Iete! cât e de-atunci! De-astea visez
Eu noaptea. Ce-a fost săptămâna trecută nici nu-mi
Aduc aminte.

GRAPA

Găeanu avea două fete.
Şi şaizeci de stânjeni de pământ.
Una tocmai se măritase, luase un băiat din Băzgărăi.
Cum o chema, o chema... vă spun eu mai încolo.
Şi tatăl ei, de, socru!... S-a dus şi el în satul Ginerelui,
Cu oameni, cu nunta, cum e obiceiul.
Erau Sandu lu Cină, Bujnigă, cine-o fi mai fost?
Mulţi, cum se face.
Socrii le ies în cale, îi primesc cu plosca,
Îi poftesc în curte. Şi odată se reped
Câţiva inşi, îi leagă pe Găeanu şi pe nevastă-sa
Şi-i aruncă pe-o grapă de mărăcini.
Era pregătită, în curte, cu boii înjugaţi,
Numai ce aşteptau părinţii fetii, luni dimineaţa,
Luni după nuntă.
Dau bici la boi şi mână prin sat!
Intrau mărăcinii în ei, săracii.
Ieşea lumea la poartă, să vadă panorama.
Şi ei gătiţi ca de petrecere, cu cocarde pe piept
Şi legaţi şi traşi pe grapă.
Ea ţipa, bărbatu-su înjura, ăia pe margine râdeau,
Îşi dădeau coate, ori îi căinau.

— Tu ai ştiut, fă, că e râsuită... dumnezeii tăi de muiere!
Fir-aţi ale dracu cu neamul vostru de curve!
Zicea Găeanu.
— De unde să ştiu, mă, de unde să ştiu?
Plângea nevastă-sa. „Ce, acum fetele mai spun când

se culcă
Şi când se scoală? Draci!”
Aşa era obiceiul la Băzgărăi -şi uite că ăştia-l respectau-
Dacă mireasa nu era nencepută, după noaptea nunţii
Când se ierta greşeala, pătimeau bieţii părinţi.
Erau târâţi pe mărăcini şi făcuţi de râsul lumii,
Că n-au ştiut să-şi păzească fata.

Grapa era de mărăcini, cum spusei. Se tăiau din cei lungi,
Se legau la capete şi numai bine nu se stătea pe ea.
Da’ înainte de a-i sui, i-au cinstit ăia, uitasem,
Cu ţuică de prune cu cărbuni... – Bă, ce deavu are ţuica asta?
Parcă e neagră... a zis Găeanu.
— Cuscre, greşirăţi butoiul...
— Nu greşirăm neam, asta e ţuica de cinste.
Le-au pus şi piepteni pe masă, râsu lumii...
— Niţo, înhamă caii şi aidi! (Găeanu când s-a văzut liber.)
— Hai, bă, fir-ar ai păcatelor, văzuşi ce ne făcură?
Zice şi Buşnigă. Fi-ţi-ar năroada a dracului.
Şi-au zburat acasă cu căruţele. Şi-au venit acasă
Plini de cinste, săracii.
Găeanca, o femeie grasă şi frumoasă, al ei era pământul.
A venit şi Saveta pe jos, a doua zi.

Era urâtă şi zbârcită, mireasa,
Că nu se măritase, s-o ia Lache Ştefănescu.
Şi Lache n-a luat-o.
Avea o fântână la poartă şi Lache se ducea
Şi scârţâia cumpăna fântânii, când o chema pe ea.

Asta le era vorba. I-a umplut biba, i-a stricat mişina.
Cum să mai fie după atâta scârţâit?
Aflaseră şi copiii. Şi toată noaptea,
Care cum se trezea, ori îl durea burta,
Se ducea şi scârţâia cumpăna aia.
Stătea biata Lisaveta numai pe-afară.
Batjocorit, tatăl a dezmoştenit-o. I-a făcut vrerea
Celeilalte fete.
Şi Saveta a stat pe la Pătru vreo şapte ani, la urmă
Pe la Ioanca, mătuşe-sa.
Nu s-a mai măritat. După ce că era bătrână şi urâtă
Şi fără nimic – cine s-o mai ia?
Da' cât i-a fost ăluia de rău, lui Dumitru,
De-a dezmoştenit-o!
Băzgărăii sunt de la Picături la vale.
Nu le-a mers cu Bulzeştiul.
Păi, cu noi se pun ei? Ce, eram nebuni să le dăm
cruditătţi,
Să se strice la burtă?
Zicea câte una mai rea de gură despre Saveta:
Ferească Dumnezeu să nu-i treacă
Vreo pisică printre picioare, noaptea,
Că mai naşte şi-un copil cu căiţe...
Şi copilul ăla se face strigoi
Şi căşunează pe populaţie.

OM DICHIU

Titică se uită la mâini şi zice:
— Mă, ce-au lucrat mâinile astea!
Bâlvani, nu stemnici,
Lemne de-alea groase!
Iar Cioană, că mă-ntâlnii adineaori cu el,
Stă şi-şi păzeşte nevasta.
Asta e treaba lui.
A, e dichiu de muieri şi copii!
Muierea – n-o lasă să ducă baniţa-n cap,
La moară: „Mă, când dă omul să-i ia baniţa din cap,
Îi pune mâna şi pe burtă”.

Ea trebuia să prăşească porumbii
Şi-a tocmit el şi-o femeie bătrână
Cu 25 de lei pe zi, să stea lângă ea.
Şedea aia ciucită şi-o păzea cum munceşte,
Să nu vină vreun bărbat să vorbească cu Lindra lui.
Când o întreabă vreun om de vorbă
Ea stă cu capu-n jos -
Nu se uită la el, să nu-i întâlnească privirea.
Zicea al lui Găgeatu, care-i cam plăcea de ea
Şi n-apuca de ani de zile
Să-i răspundă aia la „Bună ziua”:
— Să nu pot eu să mă uit în ochii
Femeii care-mi place!
Găgeatu avea igrasie-n casă,
De-i putrezea patul -
Şi voia să se mai culce-acolo şi cu muierea altuia,
În loc să se-apuce să scoată igrasia!

BIBLIOTECA

Nea Miai – hârtii n-avea în casă,
Decât livretul de armată şi somaţiile de *fonceri.*
Le ţinea la grindă. Avea o policioară,
Acolo le punea el bine, le lega c-o aţă
Şi le agăţa acolo.
Când venea perceptorul, căuta acolo.
— Astea sunt toate! Staţi aci, că eu am plătit!
Îi arăta teancul de somaţii -
— Astea nu sunt c-ai plătit, astea sunt ca să plăteşti.
— Păi, cum aşa? Hârtiile astea nu-nseamnă nimic?
— Ba asta-nseamnă, că să mai dai.

Nu ştia carte.
— De ce n-ai învăţat carte, nea Miai?
Îl întrebam.
— Dacă n-am avut şi eu tată, să mă dea la şcoală!
Băla mă ţinea să văd de vite.
Ce să facă şi ea, că avea şase copii, de două mâini.
Şi bărbaţii muriseră amândoi.
(Cam trei ţinuse, că Dandin murise mai pe urmă.)

— E, şi Dandin ăsta – (zicea nea Miai)
Un nărod! Pe urmă-a orbit.
Slugă pe la Graure, după aia la popa.
I-a dat 12 poli, c-a slujit un an. 12 poli de argint.
Şi-a cumpărat şi-a făcut şi el casă
(Unde sta acum nea Florea).
O auzeam pe ţaţa Măria, bombănind, când era supărată pe bărbatu-su:
— Tica meu a slujit orb la popa

Şi-a făcut casa asta
Tu n-ai făcut nimic! *Nimic n-ai făcut...*
Spunea mai tare. Tu auzi, mă?
Nea Florea tăcea. Ori n-auzea, ori se făcea că n-aude.
Cunoştea el vivartul ăsta.
— Taci, că ştii că e cu cribdă – nu se lăsa ţaţa Măria.
— Cribda cui te-a făcut, ori vrei să te ciufui? Te ciozmătesc!
Te fac bucăţi, auzi! răbufnea el.

Alţii, tot aşa n-au hârtii. Doar
Cărţile de cetire. Şi rup foi din ele,
Când le trebuie să-nvelească.
„E, de-ale copiilor! Ce mai fac cu ele,
C-au învăţat”
Plângeau copiii când le rupeau foile:
— Mamă, ce faci?
— Dă-le-ncolo, mă, că rupsei şi eu doar două.
Ce stai aşa-mbonţat ca o mireasă.
Şi nea Florea are, tot aşa, livretul
Şi nişte bilete, să se ducă să plătească garda.
(El foncere ce să plătească,
Dacă n-are nici o palmă de pământ!)

Asta era biblioteca lui nea Miai
Şi a lui nea Florea.

LUMÂNAREA

S-a dus şi-a luat lampa
Şi-a stat aşa cu ea-n mână, la marginea patului.
— Ce faci, mă, cu ea? l-a întrebat Ioana.
El n-a mai răspuns.
Dacă-a văzut aşa s-a dus să
Anunţe pe Mitru. Şi cum au venit
El murise, cu lampa pe piept. Aprinsă. Aşa a murit
Panduru.

De ce-or fi vrând oamenii să moară
Cu lumină?
Nae Banţa îi spunea unei vecine:
— Fină, să nu uitaţi lumânarea,
Să mă lăsaţi pe întuneric.
Să-mi puneţi lumânarea, să *mori*
Şi eu cu lumânare.
Hainele – nu mă puteţi îmbrăca,
Sunt greu. Să mi le puneţi pe piept.
Da' lumânarea s-o am în mână.
Şi aşa a fost.

— Naşule, uite-o, lumânarea...
Şi a dat din cap, că e bine.

DIN CINCI DOUĂ

Culegeau oamenii porumbii. Ori când făceau cârstăţile:
Făceau cinci la un loc, cinci la un loc.
Venea proprietarul şi-şi
Lua două grămezi, ori cârstăţi,
Din cinci. Şi la urmă luă ăl de muncise ăle trei.
Lua albia-n car, când pleca la-mpărţit porumbii.
Să-mpartă cu albia.
Şi tata, când îi zicea mama: „Nu mai cumpăra pământ...”
(Că şi-ar fi făcut şi ea ţoale): „Nu, că să-l mai cumpărăm
Şi pe ăla. Tu nu vezi c-avem copii mulţi,
Şi să-şi aibă şi ei bucata lor de pământ,
Să nu-i mai văd ca pe Florea cu albia-n car.
La ce să mă mai duc la ei, dacă ei n-au, săraci.
Da’ aşa, ştiu că le-am cumpărat şi eu.
Şi să-şi bage în pământul lor, în magazia lor”.
Când era bolnav, a venit Moşu, trecea la Craiova.
— Mă, ce să-ţi aduc de la Craiova?
— Parcă mi-e mai bine. Să-mi aduci o sticlă de bragă.
— Mă, poate bere.
— Nu, bragă.
Şi s-a dus. Şi seara se-ntorcea cu sticla.
Şi-l întâlneşte pe-al Cicăi Luţii, de era perceptor.
— Nea Gheorghe, muri Fănică.
— Cum, mă, vorbii cu el azi-dimineaţă!
— Muri, muri.

Povesteşte mama:
— Şi nici blane de tron n-avea, că la vârsta lui

Cine se gândea la tron!
Pe-ale Mitruţii lui Drăgan le-am luat (aia de se jelea-n drum),
Ea le ţinea de moarte.
(După aia s-a dus Moşu şi le-a cumpărat
Şi i le-a dat.) La moartea babii-tii, tot aşa, n-avea blane.
Le-au luat pe ale Măriei lui Niţă
(Muma lui Mitru). Mie să-mi faceţi tron, să-l ştiu eu
Colo pus bine, să nu umblaţi atunci după blane.

Şi de-aia voia tata să ne ia pământ,
Ca să nu muncim în dijmă pe la alţii
Şi să umblăm cu baniţa în car, ca bietul nea Florea.

IONIŢĂ SIMION

Fir-ar ai deavu! Nişte năroji.
Vin să-mi pălăie mie aci.
Ioana lui Gheorghe Prăzaru nu putea să-i sufere.
Pe ăi de vorbeau mult. Veneau şi se puneau la taifas,
Pălăiau întruna. Nişte vorbe de doi bani.
Bărbatu-său era notar şi oamenii mai veneau şi pe la el
Pe-acasă, să le scrie câte-un act.
Şi ei uitau să mai plece.
Ioana ieşea afară şi-o vedea pe Burticioaia.
— Nu poci să stau în casă, că e cutare pe la mine.
— Ăla? A, un pacearât de-ţi dai mucii pe el.
Urât, izânit, rău îmbrăcat, un pacearât.
Mai bine stai dumneata aci la aer,
Că i-auzi cum se otrăţesc alea.
— Care?
Se certau două vecine, la gard. Una zicea tare ceva,
Şi ailaltă răspundea şi mai tare. Şi la urmă prima
Întorcea vorba şi mai tare...
Se otrăţâră.
— Dar din ce se luară?
— Nişte harţabale. Umblă harţabale de colo-colo
Şi la urmă încep să-şi strige.
Ba cutare e îmbonţată şi pe mine. Stă îmbonţată,
Împofilată când mă vede, nu zice nici bună ziua,
Întoarce capul.
Şi Burticioaia era cam fleară. Ioana n-avea timp s-o
Asculte nici pe ea. Striga fetele de la fântână,
— Ce zici de asta, cum să le fie fetelor urât?
Copii de cinci-şase ani, care se frecau cu nisip pe
picioare,

În jgheab, unde curgea apa, se juveneau cu nisip, să se Albească.
— Frichiniţi-vă mai puţin şi veniţi acasă.
Ce vă popândirăţi acolo? Vă duserăţi să vă popândiţi!
— Acuşi, acuşi, ziceau ele. Mai văzuşi!
Se mai linciureau un ceas.
O lăsa pe Burticioaia să se distreze, ascultând cum
Se otrăţesc alea.
Striga oile: Pşuicăle! Pşuicăle! le da să lingă sare,
Şi intra la vatră, la oale.

Plecau musafirii. Puneau masa şi seara, când să se culce
Şi ea, apărea vărul Simion.
Era văduv. În amurgit n-avea cu cine să mai schimbe şi el o
Vorbă,
Punea un sac pe cal, încăleca şi venea pe la rude.
— Gheorghe e aci, cumnată?
— E prin curte (ori e dus, cum se nimerea). Intră-n casă.
El lega calul la poartă şi intra.
Şedea pe pat, proptea ciomagul în bărbie,
Şi cu capul ălălalt în duşumea, spunea câteva vorbe
Şi adormea... începea să horcăie.
— Cumnate, pune, mă, capul colea şi dă-te cu picioarele
Pe un scaun (că era plin de noroi pe opinci,
Toamna erau noroaie mari).
— Nu, că nu sunt ostenit. Da’ vărul Gheorghe când o veni?
— Plecă la deal cu nişte oameni.
— Îl mai aştept.

Ioana culca fetele şi-ncepea să lucreze ceva la lampă.
Simion sta aşa cu capul proptit în ciomag şi sforăia.
Din când în când, se trezea şi mai zicea şi el câte ceva:
— Cumnată, are Traşcă ăsta nişte fete! Nişte haiduce!
Fir-ar ale păcatelor, dorm prin cimitir. Nu le e urât.
E o căsoaie la cimitir. Dacă le-apucă noaptea pe deal, ori
Le ceartă Traşcă, ele dorm acolo.
— Păi, că seamănă cu mă-sa, cu cin’ să semene?
Ce zici că mi-a spus Ioana lu Traşcă săptămâna trecută?

- Ce?

„Am pierdut, gagă, caii, odată. Şi eram cu Ioncica asta mică,
Ce să fac? Dacă se-ntorcea omul şi nu găsea caii în curte,
Mă omora. Am luat, gagă, fata-n braţe, după ce-a răsărit luna
Şi-am apucat-o în vale. Sui dealurile, coboară pe vâlcele,
Până-n matca Dobreţului, până la fântâna lui Graure.
Acolo i-am găsit. Acolo ajunseseră, fir-ar ei ai deavu!
Şi cum să-ncalec acum, că aveam fata-n braţe. Mi-a dat în
Gând.
Am tras sânul mare la cămaşă, cămaşa ţeapănă de bumbac,
M-am strâns bine cu brâul, şi-am băgat fata-n sân. M-am suit
Pe jgheab, la urmă pe chei şi-am încălecat pe cal. Şi pe-ălălalt
L-am mânat aşa. Şi-am luat-o pe dealul Săculeştilor, am
Coborât la coasta mare şi-am ajuns acasă.”

— Ce zici de asta, cum să le fie fetelor urât?
Ioniţă Simion nu zicea nimic. Sforăia.
Ioana dă din mână a pagubă. Continuă năduful alei lui Traşcă
„Că omul meu era rău,
Mumă, era rău! Venea de la cârciumă, şi nu găsea o vită, un
Cal ceva, nu mai stăm noi în casă”.
Se aude troncănind în prispă. Intră şi Gheorghe.
— Tu cu cine vorbeşti, fa?
— Să zic că vorbesc cu vărul Ioniţă? parcă aş minţi.
— A, aci erai, vere?

— Aici, vere Gheorghe. Zisei să mai vin şi eu la taină, că
Acasă mi-e urât.
— Ei, păi să mai stăm de vorbă, că bine zici.
— Mă, are Traşcă ăsta nişte fete, nişte haiduce. Mă, dorm prin
Cimitire! Gica şi cu Ioncica. (Ajuns aici, vărul Ioniţă îşi
Potrivea bine bărbia în ciomag şi... ăăă! hârr!)
— De, fir-ar anchilomănit! făcea Ioana. De ce n-o fi stând el
Să-şi horcăne în casa lui?
— Taci, fa, că e şi el singur, e dorit de vorbă.
— Da’ fetele dorm?
— Dorm.
— Niscai calcavuri mâncară?
— Nu, că fură cuminţi.
Ioniţă sălta capul, învârtea ciomagul în mână de vreo
Două ori, se ridica şi pleca. Se auzea calul tropăind la vale.
— Vine să doarmă-n ciomag colea. De ce n-o fi stând el
Acasă?

IOANA LUI TRAŞCĂ

Să strângi, mumă, să strângi,
Zicea Ioana lui Traşcă.
Să strângi vara, ca să ai iarna.
Dacă dai peste nişte ceapă,
Ia şi tu o poală şi pune-o-n pod
Pentru iarnă – ca să ai.
— Păi, de la oameni?
— Păi, de la oameni, că e pământul
Lui Dumnezeu.
Dacă vezi un dovlete, ia-l mumă,
Că-ţi prinde bine, că-l dai la porc.
Vezi printr-un loc fasole,
Culege-o, mamă, că-ţi trebuie.

De, păcătoasa, că nu era săracă.
Aşa era firea lor -
Neamul ei era cam strângător.
A încherbat şi-asta 92 de ani.
A avut multe fete: una Mariţa, una
Mitra, una Georgeta, Cică de l-a luat pe Lache
Ioncica de l-a ţinut pe Gorie,
Cinci.

CHIŞU ŞI HOLERA

Când s-a declarat holera, în 1913 (că dacă nu se declara
De la primărie, ca pacea ori războiul, lumea nu credea).
S-a făcut o carantină la Creţan la deal.
Şi-i strângeau pe-ăi de mureau.
Bunica ţinea fetele la vale şi le dădea pâine prăjită (Ăsta era medicamentul)
Şi le mai dădea cu aţâfelnic pe la nas.
Vine un doctor moldovean. Şi Chişu era gardian.
Se duce în faţa trăsurii şi ţine postava cu grăunţe,
Să mănânce caii.
Şi s-a pomenit lumea c-a picat jos, lat, în faţa cailor.
S-a zbătut o ţâră, s-a umplut de ovăz prin barbă.
L-au ridicat şi l-au dus în vale în paie.
La urmă l-au dus acasă. Seara a murit.

Asta a fost vara.
Toamna a venit un tifos. A murit Riţa, mama lui Dinu,
Apoi au murit Ştefănescu, Petria şi câţi alţii.
Cam de prin 1900 a început răul în Bulzeşti.
Tot felul de boli care secerau. Scarlatină, anchină,
Mai multe soiuri de bubate – vara, indigestii, sau ce-or fi fost,
Mureau şi copii şi oameni în toată firea de la o margine.
Satul încerca să se împotrivească
Ba cu câte-un descântec (asta înainte de grijanie,
Când nu mai aşteptai decât o minune, fie de la Dumnezeu,

Fie de la Ucigă-l toaca), ba cu te miri ce leacuri.
La răceală se dădea păsat cu undelemn sau untură,
Îl beai fierbinte.
Sau ţi se punea la gât mămăligă fierbinte, încinsă într-un
Prosop şi stropită cu gaz.
Mai înainte, ziceau ăi bătrâni că aveau leac la toate,
Da’ nu ştiu de ce, cum a-nceput veacul ăsta, fir-ar al Dracului,
Cum n-a mai prins nici un leac băbesc.
Că ieşiseră microbi noi, boli neştiute, care unde se-ncuibau
Coseau.
— Bă, sutarul ăsta se anunţă cu sfârşitul lumii, a zis Chişu. Întâi ne pliveşte din boli,
Umblă la noi cum zgâmşeşti aşa la porumbi, să vezi dac-au
Făcut boabe, aşa ne zgâmşeşte-ntâi în cap
Şi la urmă, pe ăi de-or mai rămâne, se pun potoapele.
Că e pământul bătrân, vrea udeală. Dacă nu plouă, o să
Ceară sânge. Ascultaţi-mă pe mine,
N-a mai fost aşa din hăle potoape.
— Taci, bă, din gură. Cine crezi tu că se uită în gura ta?
Aşa e la-nceput de secol, rău,
La urmă om mai vedea noi...

E, am lăsat post şi pe anul 1899.
Intrăm în alt an, în alt veac.
Om trăi şi-om vedea cum o mai fi şi ăsta.
Cum să fie, c-a luat-o cu zbiceli
De la-nceput.
Oamenii se certau din senin -
Toată ziua dădeau cu clanţa, se-mpungeau

Unul pe altul. Era ceva în aer.
— O să fie-n Bulzeşti ce n-a fost într-o mie de ani.
Nu ştiu dacă va scăpa şi satul,
Veacul ăsta ne pune capul.

Chişu a tăcut şi-a-nceput să glojdorească la nişte seminţe
De floarea-soarelui. Se tot uita pe drum la vale, ca şi când
Aştepta să apară cine ştie ce microbi mari şi nemaipomeniţi.
Aşa, ca nişte căluşari frumos coloraţi, şi să înceapă să se
Încure prin sat.
Odată a-nceput să bungineze, apoi să tune,
Şi-a plouat câteva zile. A turnat cu găleata.
După aia a răgăduit pe lume nu ştiu ce molimă, că nici nume
N-au putut să-i găsească doctorii -
Şi ţin-te, şi ţin-te! Nu mai pridideau popii şi ăi de făceau
Gropi.
Holera din 1913 a pus moţul. Atunci i-a venit rândul şi lui
Chişu.
Bun. A murit, cum spusei, şi l-au dus la baltă, unde făcuseră
O groapă mare, cu var.
l-au aruncat în ea pe toţi pe care-i strânseseră atunci.
L-au plâns ai lui, l-au jelit,
Nu le dădeau voie să se ducă acolo cu lumânare.
Şi-a treia zi, a zis nevastă-sa să facă pomană
Şi să-l ducă la cimitir, aşa măcar de formă.
Au mâncat acasă, puţini, câţi or fi fost,

Lumea se ferea, şi după aia au pus tronul în cadrul înscorţat
Şi-au plecat jelind în urma lui.
Rudele au aruncat nişte bani pe la poduri.
L-au îngropat şi s-au întors acasă.

Când au venit, l-au găsit în prispă,
Stătea rezemat de pălimar.
— Pe unde ciorilor umbli, fă? s-a răstit el la femeie,
Ce e balamucul ăsta pe-aici? Colaci, lumânări?

Femeii să nu-i vină să creadă – au dat toţi să fugă,
La urmă s-au întors: Nea Costandine, dumneata eşti?
A cutezat Ioana lui Feresteu
Bine că-nviaşi că noi îngroparăm tronul gol.
— Bine, fă, hacapaua dracului, cum îi laşi tu să mă-ngroape
Ăştia de viu? M-au aruncat viu în groapa cu morţi.
— Mă, nene, atunci erai mort – te-am văzut eu cu ochii mei.
Tu ai simţit când te-au ridicat?
— N-am simţit nimic.
Numai m-am trezit deodată întins pe jos – şi că mă arde pielea.
Când am deschis ochii – totul strălucea! Numai morţi
Strălucitori, străluceau toţi de var, erau văruiţi.
Auoleu! da’ ce păţii până să mă bârâc afară din groapă!
Chişu era şi el alb şi, pe sub zdrenţe arse de var, tot o Carne vie.
Hainele atârnau aşa belterii,
Era tot o arătarie de om.
A pus femeia albia, a încălzit apa, l-au spălat...
Mai bine zis, întâi au stâmpărat varul de pe el -

L-au oblojit nişte babe, acum era tot un bleasc.
Ce mai, într-o lună, două, şi-a revenit.
Dar nu mai avea muşchi la mâini, la picioare,
Era ciongărât rău, pe unde intraseră bulgării, bruşii
În el...

Omul nu mai ştia nici el dacă l-au aruncat de viu,
Ori, Doamne fereşte, a-nviat.
— Nu ziceai dumneata, bă nea Chişule, că în secolul ăsta
De-a-nceput or să se petreacă multe nevăzute?
Erai – gata, te şi desbăşcăşuiseşi de noi.
A râs...
— Da, mă. Şi nu suntem decât în 1913... ori în ce an suntem,
Tot în 1913? Să vedeţi ce-o să mai
Vină!

Dinspre partea mea, eu mi-am luat parţonul.
— Bă, e de tainã până pe lumea ailaltă.
— Uf, fir-ar al necuratului de var -
Cum a intrat în mine
Şi parcă ţin un perete cu oasele.

Cuprins

ÎN „FORUL ROMÂN”.....4
DASCĂLUL.....14
I.....14
II.....14
III.....15
IV.....16
IOANA, MUMA.....17
RĂDĂCINA GRÂULUI.....18
MAMA.....20
CIOCEA.....22
IOANA LUI MĂRĂCINE.....24
RONCIOAICA.....28
DE VIVOR.....30
UITAREA.....32
BUDICĂ.....36
GHEORGHIŢA LUI CEAPĂ.....39
AMBACU.....42
MĂTĂUZUL.....44
AMENINŢAREA PRUNILOR.....45
GÂNJUL.....47
SECERELE DE OS.....49
CÂRSTEIUL.....52
VÂLNICUL DE LÂNĂ.....54
BIZADEAUA.....57
ORBIREA.....58
SCARA VIEŢII.....61
FOAIA DE ZESTRE.....64
CREŞTINUL LUI DUMNEZEU.....69
INSTRUCŢIA.....71
ŞOPĂNEAŢĂ.....73

SFATURI.....75
MUTĂ!.....76
LA IERNATEC.....77
DRACUL.....78
MĂCIUCHIŢA.....81
BĂTRÂNII.....87
DUPĂ UNTUL PĂMÂNTULUI.....89
I.....89
II.....89
STÂNJENUL.....94
NUNTĂ LA PICIOROGA.....97
MĂRTURISIREA.....99
OAMENI CU ARŢAG.....102
MOARE STRĂBUNICA.....104
FEMEI FIERBÂND COJI.....105
MÂNZĂŢIŞURI.....109
SE DESPRIMĂVĂREAZĂ.....110
I.....110
II.....110
III.....112
IV.....113
GOGONEL ŞI PIPOTA.....115
PE GARD.....117
AVOCATUL.....119
ESCADRONUL.....121
OAMENI PAŞNICI.....123
COBORÂŞ.....126
CAPUL ŞI OBLAMNICUL.....128
I.....128
II.....128
III.....129
IV.....130
V.....130
VI.....131

ÎMPĂLIŞATUL....133
I....133
II....133
LEANCĂ LUAT DIN CĂLUŞ....135
I....135
II....135
III....136
IV....138
RIŢA....139
VREMURI....140
DE LAPTE....141
I....141
II....141
III....141
IV....143
V....143
VI....145
ŞONEA BĂDOIU....147
FEMEIA DE PESTE DEAL....150
MÂNIA....153
PIATRA CÂŢURIE....157
VISELE MAMEI....159
I....159
II....159
III....159
IV....160
GRAPA....162
OM DICHIU....165
BIBLIOTECA....166
LUMÂNAREA....168
DIN CINCI DOUĂ....169
IONIŢĂ SIMION....171
IOANA LUI TRAŞCĂ....175
CHIŞU ŞI HOLERA....176

Sosa